

Chronographia (partim edita e cod. Paris. gr. 1712)

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Κόσμου ἔτος τζ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωζ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων Ἀρμένιος ὁ καὶ Χαμαιλέων, ὁ παραβάτης καὶ εἰκονομάχος, ἔτη ζ' μῆνας ε'. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν κοντός (διὸ καὶ Χαμαιλέων προσηγόρευται), ἐπίμεστος, εὐπρεπής, γένειον ἔχων καθιστάμενος, ὄγυρὸς τὴν κόμην, φωνὴν ἔχων βροντώδη δίκην λέοντος, θρασύς τε καὶ δειλός. διγενῆς δὲ ἦν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ Ἀρμενίων· καὶ Ἀσσύριοι μὲν ἐξ Ἀσσύρων ἐκλήθησαν, Ἀρμένιοδὲ ἀπὸ Ἀρμενίου τινὸς οὕτω καλουμένου, τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίας πόλεως Θετταλίας γενομένου, ὃς Ἰάσονι συνεστράτευσεν. 604 2. Οὗτος ὁ Λέων στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ἐγγράφως ὡς ὀρθόδοξός ἐστι τῇ πίστει. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔλαθεν τῷ καλῷ ποιμένι ὁ λύκος τῷ κωδίῳ ἐγκεκρυμμένος· ὡς γὰρ τὸ διάδημα τῇ μιαιρᾷ ἐκείνου κεφαλῇ περιτέθεικεν, ἐδόκει ὡς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων προστρίψειν ὀδύνης ἐπαισθάνεσθαι. καὶ τῆς συνήθους τάξεως τελεσθείσης ἐπὶ τὸ παλάτιον ὁ ἀλιτήριος εὐφημούμενος ἀπήει. ὡς δὲ πρὸ τῶν τῆς Χαλκῆς πυλῶν ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφύρῳ μαρμάρῳ ἐγένετο, εὐχαριστήριον ἀπεδίδου τῷ ἐκείσε Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εἰκονίσματι, εἴτε ἀληθῆ εἴτε προσχήματι. ἔνθα ἐκδιδύσκεται τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐπεβέβλητο ῥοδοειδέσι χροαῖς ἐκλάμπουσαν, καὶ κολόβιον ὃ προσονομάζουσι κατὰ τὸ ἔκπαλαι τῶν στρατηλατῶν τηρηθὲν ἔθος· καὶ Μιχαὴλ τῷ ἐξ Ἀμοραίων ἱπποκόμῳ αὐτοῦ ὄντι ἐπιδίδωσι. τοῦ δὲ ταύτην ἀναβαλλομένου, εἰς οἰωνὸν μετὰ Λέοντα τῆς βασιλικῆς ἐπιβάσεως τοῖς εἰδόσι λελόγιστο. εἴτα εἰς τὰ λεγόμενα Σκυῖλα ἐλθόντες, τὴν ἐσθῆτα Λέοντος ἐπιβάσει βαρεῖα καθύβρισεν. ἐν συνέσει δὲ τούτου Λέων γενόμενος νεωτερισμὸν τινα παραυτὰ ἔσσεσθαι αὐτῷ οἰωνίσασατο. (3) ἦκεν οὖν εἰς λογισμὸν αὐτῷ περὶ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, ὃς ἐπὶ τοῦ Βαρδανίου εἶπεν αὐτῷ τὰ συμβησόμενα. στέλλει οὖν αὐτῷ τὰ πρὸς χρείαν κατ' εὐχὴν ἀναθήματα. ἐκείνου τοίνυν ἐν τῷ μεταξύ τελευτήσαντος, συνέβη ἀντ' αὐτοῦ ἕτερον μοναχὸν Σαββάτιον λεγόμενον, ὃς καὶ τὰ τοῦ πρώην μοναχοῦ ῥήματα ἤκουσε 605 ἐπεισδύνας τῇ αὐτοῦ σκηνῇ, καὶ τῇ τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσει ἀντικαθίστατο. θεασάμενος δὲ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως σταλέντα ἀποπέμπειν προσεποιεῖτο διὰ τὸ τὸν βασιλέα προσκυνεῖν τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀνθ' ὧν καὶ καταστρέψαι κύριον τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐπιστέλλων προήγγειλεν. τούτοις φρεναπατηθεὶς ὁ βασιλεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν, ὅστις καὶ πρὶν ἢ τῆς βασιλείας δράξεσθαι τὸν Λέοντα, γυναικὸς τινος πνεῦμα Πύθωνος ἐχούσης ἀκούσας ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς περιπατούσης καὶ κραζούσης ὡς ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς μέλλει τὴν τοῦ Μιχαὴλ βασιλείαν δέχεσθαι, τὸν Λέοντα προσλαβόμενος ἄπεισιν ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Παύλου ναῶ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ, καὶ συνθήκας πρὸς ἀλλήλους φυλακῆς ποιησάμενοι, θαρρεῖν πρὸς αὐτόν, ὅτι μοι περὶ σοῦ ἐκ θείας ὀράσεως προέγνωσται ὡς τῆς βασιλείας τάχιον ἐπιτεύξῃ. τοῦτον οὖν τὸν Θεόδοτον μετακαλεσάμενος δείκυσιν αὐτῷ τὰ ἀπεσταλμένα· ὃς τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ δραξάμεος τῷ κακῷ κακὸν πλεονάζει, καὶ περὶ τινος μοναχοῦ τὴν οἴκησιν κεκτημένου ἐν τοῖς Μαυριανοῦ πείθει παρ' αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι παράδοξα, ἕτερον αὐτὸν ἐπιφημιζῶν μέγαν Ἀντώνιον. ταῦτα τῷ βασιλεῖ ὑποθέμενος ἄπεισι πρὸς τὸν μοναστὴν, καὶ πεπλαστουργημένως τάδε φησίν, ὡς τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ τὸν βασιλέα εὐτελεῖ καταστήματι προσοίσω σοι, ὃν ἐπαρᾶσθαι καὶ τάχιον παρελθεῖν τοῦ βίου ἐξειπεῖν συμβουλεύομαι, εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου στοιχειοῖτο τῷ δόγματι. καὶ ὡς εἰ τοῦτο παραφυλάξοι, οὐβ' 606 βασιλεύσειεν, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖ, καὶ τρισκαιδέκατος τῶν ἀποστόλων

φανήναι· εἰ δὲ μή, τάναντία, μυρία δεινὰ καὶ ἀπώλειαν σύντομον. τῆς οὖν νυκτὸς ἐπιστάσης ἀπῆει ὁ βασιλεὺς μετὰ Κασσιτηρᾶ πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ εὐθὺς παραυτὰ ἀπορραπίζεται ὡς προεγνωκότος τὸ αὐτοῦ πρόσχημα, οὕτω λέγων, μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλέα σε ὄντα οὕτωσι ὑποκρίνεσθαι. δι' ὧν περ καταπλαγεῖς ὁ βασιλεὺς εὐπειθῆς τούτῳ καθίσταται πρὸς τὴν τῶν ἀγίων εἰκόνων καθαίρεισιν· καὶ παρευθὺ τὸν ἐν αὐτῷ κατὰ τῆς εὐσεβείας ἰὸν ἐξεμέσας καὶ μανεῖς ἤρξατο τῆς αἰρέσεως. 4. Συμμύστας ἐπιζητήσας εὕρισκει Ἰωάννην τὸν λεγόμενον γραμματικόν, ἄλλον Ἰαννὴν μᾶλλον ἢ Σίμωνα, ὃς καὶ Ὑλζιλὰς ὠνομάζετο, ὅπερ Ἑβραϊστὶ ἐρμηνεύεται πρόδρομος καὶ συνεργὸς τοῦ διαβόλου· ἦν δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιαστοῦ, καὶ ἐκ παιδῶθε δαίμονα εἶχε, διαβεβόητο δὲ ἐπὶ τε λεκανομαντείαις καὶ αἰσχρουργίαις. εὔρε καὶ Κωνσταντῖνον πρεσβύτερον τζαγγαρίου, ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φορακίου γέγονε, διὰ δὲ ἐγκλήματα φυγόντα καὶ γενόμενον μοναχὸν μετονομασθέντα Ἀντώνιον, μυθολόγον καὶ γελοιαστὴν καὶ αἰσchrῶς βιοῦντα· ὃς καὶ ἠγούμενος εἰς τὴν μονὴν τὰ Μητροπολιτῶν γενόμενος καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταῦτα ἐξεπαίδευσεν, ὕστερον δὲ κατὰ παραχώρησιν θεοῦ καὶ ἐπίσκοπος Συλαίου γέγονεν. εὔρε δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ. ἐν τῷ ἀνα 607 μεταξὺ ἀστήρ κομήτης ἐφάνη ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων σεληναίων, ἐνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυποῦσθαι, οἷος καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ Κουροπαλάτου ἐφάνη· ὄν περ τινὲς ἐρμηνεύσαντες ἔφασαν τὴν ἀκέφαλον εἶναι κεφαλὴν, προδηλοῦντα τὸν μέλλοντα ἀνταρσίαις ἐπιθήσεσθαι μετὰ ταῦτα Θωμᾶν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στασιαστάς. καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ λοιμοὶ καὶ αὖχοι καὶ φλογώσεις γεγόνασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ θεοστυγοῦς. 5. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον αἰοίδιμον πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησὶν "ἴστε σαφῶς ὡς ἀνέστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας." πρὸς ὃν πρῶτος ὁ ἐν ἀγίοις Νικηφόρος φησὶ "τιμητέα, ὦ βασιλεῦ, αἱ ἱεραὶ τῶν ἀγίων εἰκόνες εἰσὶν ὡς ἐξ ἀρχῆς θείῳ νεύματι φανεῖσαι. καὶ γὰρ ἡ ἀγία ὀθόνη ἦν ποτε λαβὼν ὁ Χριστὸς ἐπέθετο ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀχειροποιήτως ἐγένετο, τιμητέα καὶ σεβάσιμος ἐστίν. ἔπειτα αἱ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἰδιόχειροι εἰκόνες τοῦ τε αὐτοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τοῦτον τεκούσης, ἢ τε ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ νῦν τηρουμένη τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀνεφάνη ὁ Χριστὸς μετὰ Μωσέως καὶ Ἡλίας ἐν Θαβώρ· ἣτις προτροπῇ Πέτρου τοῦ κορυφαίου γέγονεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῇ Λύδδᾳ πόλει τῆς Ἐφῶς τὸ γενόμενον. σε 608 βᾶσιμος γὰρ ναὸς ἀρχαῖος ἔστιν εἰς ὄνομα τῆς θεοτόκου ὑπὸ πιστῶν ἀνεγηγεμένους, ἐν ᾧ ἱστόρηται τὸ εἶδος τῆς θεοτόκου· ὃν ἀντιποιοῦμενοι ὡς οἰκεῖον οἱ Ἰουδαῖοι, ἢ θεομήτωρ ἀκούσασα ἐν Ἱερουσαλήμ οὕτως εἶπεν, κεκλείσθω ὁ ναὸς καὶ εἰσὶτω μηδεὶς, καὶ τῇ μ' ἡμέρᾳ ἀνοιγέσθω· καὶ εἰ μὲν οὐδὲν ὀφθῆ σημεῖον ἐν αὐτῷ, ἔστω τῶν Ἰουδαίων ὁ ναὸς. μετὰ γοῦν τὴν προθεσίαν ἀνοιξαντες ὀρώσι τὸ εἶδος τῆς θεοτόκου τὸν Χριστὸν ὡς βρέφος ταῖς χερσὶ περιεχούσης, θαυμαστὸν ἅμα καὶ αἰδεσιμώτατον καὶ θεοπρεπέστατον εἶδος καὶ κάλλος, ἐν πλαξὶ διαυγέσι, καὶ ἐμφανὲς θεωρούμενον καὶ ὄλον δι' ὄλου εἰς βάθος κεχωρηκός· ὅπερ ἰδόντες Ἰουδαῖοι ἔφυγον. μετὰ ταῦτα πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες ἀποξέσαι τοῦτο πειραθέντες ἠστόχησαν· μένει δὲ ὡσαύτως ἄχρι τοῦ νῦν ἡ ἀχειροποίητος ἐπὶ τῆς πλακὸς μορφή εἰς δόξαν θεοῦ. πρὸς τούτοις καὶ ἡ τῆς αἰμόρρους εἰκόν, διὰ τῆς βοτάνης πᾶν πάθος ἰωμένη ἐν Πανεάδι καὶ πάση τῇ γῆ." 6. Μετὰ τοῦτον ὁ ἱερὸς Εὐθύμιος μητροπολίτης Σάρδεων παρρησιασάμενος ἀπεστόμισε τὸν ἀλιτήριον. Θεόδωρος δὲ ὁ τῶν Στουδίου ἠγούμενος ἔφη "μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατάστασιν ἐκκλησιαστικὴν· σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις καὶ ἡ τοῦ στρατοπέδου ἐπιστεύθη τούτων φροντίζειν, τὴν δὲ ἐκκλησίαν ἄφες." ὁ δὲ τύραννος ὑπερζέσας τῷ θυμῷ πάντας μεθ' ὕβρεων ἀπήλασεν, καὶ τὸν μὲν

πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισε καὶ τὸν 609 Θεόδωρον· ὅτε καὶ λέγεται ὅτι τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου ἐν ἐξορίᾳ παραπεμπομένου, πόρρωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν τῆς Σιγριανῆς λεγόμενον καὶ τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Ἄγρου προΐστάμενον προορατικοῖς ἀφθαλμοῖς, θυμιάματά τε καῦσαι καὶ μετ' εὐχῆς ἀποπέμψαι, τὰς χεῖρας αἶροντα καὶ τῷ θεῷ τοῦτον παραδιδόντα καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιτείνοντα· καὶ τινος ἔρομένου αἰτίαν εἰπεῖν ὅτι ἰδοὺ διέρχεται ἐν ἐξορίᾳ ὁ μέγας ὁμολογητὴς Νικηφόρος ὁ πατριάρχης, ὑπὲρ τῶν ἀγίων εἰκόνων ἀγωνιζόμενος, τὸν δὲ ἱερὸν Εὐθύμιον, ἅτε δὴ τὸν ἔλεγχον τῆς αἰρέσεως ἀποτομώτερον ἐκφωνήσαντα, τὰς σιαγόνας τοῖς ῥαπίσμασι καταθλά καὶ ταῖς μάστιξι τὸν νῶτον καταξαίνει τοσοῦτον ὡς ἐν αὐταῖς τοῦτον ἐκπνεῦσαι. τούτων γενομένων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρὰν πατριάρχην χειροτονεῖ, ἄλογον ἄνδρα καὶ ἰχθύων ἀφωνότερον, καὶ διωγμὸν ἄσπονδον κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀναρριπίζει φανερῶς, τοῖς συμμύσταις αὐτοῦ καταπιστεύων, τρία ὑποθέντας αὐτῷ ποιῆσαι, τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως τὴν ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθαιρέσιν καὶ τῶν εὐσεβούντων τὴν δίωξιν. καὶ πρῶτον μὲν καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστήλωσιν, κἀντεῦθεν τοὺς εὕρισκομένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῶν ἀγίων δειναῖς τιμωρίαις καὶ θανάτῳ κατεδίκασεν, πολλοὺς δὲ τῶν ἐν δόξῃ καὶ περιφανῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ μοναχοὺς ἀπείρους, πεφόνευκεν. 7. Ἐπεὶ δὲ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Ἀμορίου, οὗ τὴν παῖδα ἐκ τῆς 610 πνευματικῆς κολυμβήθρας υἱοποιήσατο, πατρίκιον καὶ ἐκκούβιτον ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ τῇ τολμηρίᾳ τῆς γλώττης τὸν Λέοντα ὠνειδίazen ὡς καθαιρέτην τῶν ἀγίων εἰκόνων, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ ἀνοσίοις γάμοις ἐμμυγῆναι, ὑπολαβὼν αὐτὸν ἀνταρσίαν μελετᾶν εἰς τὸ τοῦ παλατιοῦ λοῦτρον Πιθήκειον δεσμεῖ, κοντῶ τε προσδεθῆναι κελεύει καὶ τῷ καμιναιῷ πυρὶ παραδοθῆναι ἀνάλωμα· οὗ προβιβασθέντος ὁ βασιλεὺς εἰστήκει θεωρῶν τοῦτον. ἢ δὲ βασίλισσα Θεοδοσία δάκρυσιν ἰκετεύσασα τῆς μαιφονίας ἐλυτρώσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν ὑπεύθυνον ἐαθῆναι προσέταξεν. πρὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα εἶπεν "ὦ γύναι, τὴν μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκεῖθεν σήμερον δίκης ἀπήλλαξας, ἴσως μὲν καὶ τῆς ζωῆς συντόμως στερήσεις· σὺ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θεάσῃ τὸ ἀποβησόμενον." ἦν γὰρ αὐτῷ ἕκ τινος συμβουλευτικῆς βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος μεμνημένος. εἶχε γὰρ γραφὴν τοιαύτην, Λέοντος εἰκόνα θηρίου ὀλόκληρον, ἐν μὲν τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν Χ γράμμα, ἐν δὲ τοῖς ὀπισθεν Φ, καὶ μέσον τοῦ θηρίου πρὸς αὐτὴν τὴν ψόαν ξίφος ἦγον σπάθην ἐμπεπηγμένην καὶ ἡμαγμένην· ἦν ὑποδείξας Στεφάνῳ, ᾧ ἐπίκλην Καπετωλῆς, ἔφη πρὸς αὐτὸν "τί δηλοῖ ταῦτα;" ὁ δὲ ἔφη "ἄφες, δέσποτα, μὴ ἴδω καὶ τὴν γραφὴν." ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. συλλογισάμενος οὖν ὁ Στέφανος λέγει τῷ βασιλεῖ "οὗτος ὁ λέων εἰς πρόσωπον τῆς βασιλείας κεῖται, καὶ μέσον τοῦ Χ γράμματος καὶ τοῦ Φ κακόν τι συμβαίνει αὐτῷ." καὶ ὁ 611 βασιλεὺς "τί ἐστὶ τὸ Φ καὶ τὸ Χ;" ὁ δὲ φησι "μέσον τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν φώτων." ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ῥηθέντος αὐτῷ διὰ τοῦ πατρικίου Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, καὶ ἐκ τῆς ἀμφιάσεως καὶ ἐπιβάσεως τῶν ἐσθῆτων, ὅτε πρὸς τὰ βασιλεία εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσῆρχετο. προσέτι δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν, ἢ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τούτῳ λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχὴν. ἐφάνη γὰρ αὐτῇ, κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτώσης ἀεί, κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμόνων περιστοιχιζομένη καὶ ὁ ναὸς ἅπας αἵματι πλήρης. ταύτην οὖν τὴν κόρην εἰπεῖν τινὶ τῶν παρεστώτων, χύτραν πληρώσαντα αἵματι ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν. αὐτῆς δὲ πολυετίαν προβαλλομένης δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε τινὸς τῶν ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῆζειν τῆς χύτρας, "καὶ πῶς" ἀντέφη ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ "ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν καὶ τοῦτον τὸν ἐμὸν υἱὸν παροργίζων καὶ θεόν;" πολλὰ τε ἔκτοτε ἐλιτάνευε τὸν ἑαυτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαυστῶν αἰρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ὄψιν αὐτὴν ἐκτραγωδοῦσα. ἄλλη δὲ ὄψις τοῦτον ἐδειμάτου νυκτερινῆ τῆς πρώτης οὐκ

ἔλαττον· τοῦ γὰρ αἰοιδίμου Ταρασίου τοῦ πατριάρχου πάλαι τὸν βίον μετηλλαχότος, ἤκουσε τοῦτον Μιχαήλ τινα ἐξ ὀνόματος καλέσαι, καὶ ἐπιπηδῆ 612 σαντα ἐπιπλήξαι λέοντα καιρίαν καὶ κατὰ κρημνοῦ ὠθήσαι ἄβυσσον ἔχοντος. 8. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀθέου Λέοντος ἦλθον οἱ Βούλγαροι μηδενὸς αὐτοῦς ὑπαντῶντος ἢ κωλύοντος ἕως τῆς πόρτης· καὶ ποιήσας ὁ Κροῦμος θυσίαν κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἔθυσσε ἀνθρώπους καὶ κτήνη πολλά· καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ περικλυσάμενος, καὶ ῥαντίσας τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ εὐφημισθεὶς ὑπ' αὐτῶν, διῆλθεν μέσον τῶν παλλακίδων αὐτοῦ προσκυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν καὶ δοξασθεὶς, καὶ ταῦτα θεωρούντων ἐκ τοῦ τείχους πάντων, καὶ μηδενὸς τολμῶντος κωλύσαι αὐτὸν ἢ ἀπολύσαι βέλος κατ' αὐτοῦ. καὶ ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ καὶ ἄπερ ἐβούλετο, περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν καὶ ἔβαλεν χάρακα ἐπ' αὐτῇ, καὶ ποιήσας ἡμέρας τινὰς καὶ πραιδεύσας τὰ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἤρξατο ζητεῖν πάκτα χρυσοῦ καὶ ἱματισμοῦ ἀριθμὸν πολὺν καὶ κοράσια ἐπίλεκτα ποσότητα τινά. καὶ δὴ ποιήσας ὁ Λέων βουλήν μετὰ τῶν ἀρχόντων ἐδήλωσε τὸν Κροῦμον ὅτι ἐλθὲ ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλίγων τινῶν μὴ ἐπιφερομένων ὄπλα, καὶ ἡμεῖς ἐξερχόμεθα διὰ τῆς θαλάσσης ἄοπλοι μετὰ χελανδίου, καὶ συλλαλοῦμεν, καὶ ἄπερ ἠτήσω πάντα ποιοῦμεν. καὶ ταῦτα διαλαλήσαντες, διὰ τῆς νυκτὸς ἐξαγαγόντες τινὰς ἐνωπλισμένους τρεῖς ἄνδρας, κατέκρυψαν αὐτοῦς ἐν δωματίοις τισὶ τῶν Γάλλης ἔξωθεν τῆς πόρτης τῶν 613 Βλαχερνῶν, δώσαντες αὐτοῖς σύσσημον ὅτι διαλεγόμενων ἡμῶν μετὰ τοῦ Κρούμου, σημεῖόν τι ἔχομεν ποιῆσαι, ὅπερ θεασάμενοι ἐξέλθατε καὶ ἀποκτείνετε αὐτόν. καὶ τῇ ἐπαύριον ὄντων τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν ἀγίων Ἀναργύρων ἔξωθεν τῆς πόλεως, κατῆλθεν ὁ Κροῦμος ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ ἄλλων τριῶν, τὸν λογοθέτην αὐτοῦ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν λεγόμενον τοῦ Πατζικοῦ φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν πρὸ πολλῶν τῶν, ἔχοντα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄντα ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Κρούμου· τινες τέσσαρες ἐξελθόντες ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἄοπλοι κατῆλθον ἕως τῆς θαλάσσης κατὰ συνταγὴν, μὴ γινώσκοντες τὸ ἔνεδρον αὐτῶν. λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθον μετὰ χελανδίου βουλόμενοι συλλαλῆσαι μετὰ τοῦ Κρούμου, καὶ λαβόντες λόγον ἐξῆλθον τοῦ караβίου· καὶ ἀποκαβαλικεύσας ὁ Κροῦμος ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου στρωμένον καὶ χαλινωμένον ἐκράτει. καὶ διαλεγόμενων αὐτῶν ἐποίησεν ὁ εἷς τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸ σημεῖον, ὃς ἦν Ἐξαβούλης, τῇ χειρὶ τὴν κεφαλὴν ἀποσκεπάσας. ὃν ἰδὼν ὁ Κροῦμος καὶ σκανδαλισθεὶς ἀνεπήδησεν· καὶ ἔχων ἔτοιμον τὸν ἵππον, σηκώσαντες αὐτόν οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐκαβαλίκευσεν. καὶ ἀνέκραζεν ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ τείχους "ὁ σταυρὸς ἐνίκησεν." καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. καὶ ἐξελθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τῶν δωμάτων κατεδίωξαν ὀπίσω τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη ὡς ὠήθησαν ὅτι ἐπλήγωσαν αὐτόν, αὐτὸς δὲ μονώτατος ἔφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπιάσθησαν ὑπὸ τῶν ὄντων ἐν τῷ χελανδίῳ. 614 καὶ ὁ μὲν λογοθέτης παραυτὰ ἐσφάγη, Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπιάσθησαν. 9. Λοιπὸν οὖν τούτων γενομένων θυμωθεὶς ὁ Κροῦμος ἐκέλευσε τῇ ἐπαύριον ἐμπυρίσαι καὶ καταστρέψαι πάντα τόπον· καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀντίπεραν τῆς πόλεως, μεγάλας οὔσας, ἃς ἀνεκαίνισαν Εἰρήνην καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαήλ· ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ παλάτια καὶ τοὺς οἴκους καὶ τὰ προάστεια. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα ἐνεπύρισαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια καὶ τοὺς βασιλικοὺς κοιτῶνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν, καὶ τοὺς μολίβδους ἐπῆραν καὶ τὰ ζωδία τοῦ ἵπποδρομίου, καὶ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. καὶ διελθόντες τὴν παραθαλασσίαν τοῦ Στενοῦ καὶ τὴν ἄνω πάντα τὰ ἐμπόρεια κατέκαυσαν, καὶ ἄραντες σκῦλα πολλὰ ὥχοντο. καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς

ἀνατολάς, κατέκαυσαν τὰ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἕως τοῦ Ῥιγίου. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἄθυρα κατέστρεψαν τὸ ἐκεῖσε κάστρον καὶ τὴν γέφυραν παράξενον. οὖσαν καὶ πάνυ ὀχυρωτάτην. καὶ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἐδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς οἴκους ἐνεπύρισαν. καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δαώνην κάστρον ὑπάρχον κατέστρεψαν. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα καὶ τὰ περίξ τῆς αὐτῆς πόλεως. καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Ῥαιδεστόν κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπύρισαντες 615 πάντα τὰ ἐν αὐτῷ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ κατασφάζαντες αὐτόθι λαὸν πολὺν. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον εὖρον αὐτὸ ἠσφαλισμένον, ἔχοντα λαὸν πολὺν· καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτό, τὰ ἔξω πάντα ἐμπύρισαντες καὶ καταστρέψαντες ἀνήλθον εἰς τὸν Ἄσπρον, κάστρον ὃν καὶ αὐτό, καὶ καταστρέψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπύρισαντες, καὶ ἕτερα πλεῖστα κάστρα, κατήλθον ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γάνου· καὶ εὐρόντες ἐκεῖσε λαὸν πολὺν κρυπτόμενον καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς Θράκης, κατέσφαζαν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη ὄντα εἰς πλῆθος αἰχμαλωτεύσαντες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναικόπαιδα πολλὰ. καὶ λοιπὸν ἀπήλθον καὶ εἰς τὸ Ἐξαμίλην, καὶ κατήλθον ἕως Ἄβυδον, καὶ ἀνέκαμψαν ἐπὶ τὸν Ἐβρον καὶ τὴν ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως. καὶ εὐρόντες τὴν Ἀδριανούπολιν κραταιουμένην παρεκάθισαν. καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολλὰς καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τοῦ περικαθισμοῦ, στήσαντες μαγανικὰ ἐπολέμουν τὸ κάστρον. καὶ δὴ στενωθέντες, μὴ ἔχοντες βοήθειάν ποθεν καὶ ἀποθνήσκοντες τοῦ λιμοῦ, παρέδωκαν ἑαυτούς. καὶ λαβόντες οἱ Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς πλῆθος οὖσαν ἀναρίθμητον καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, μετώκισαν αὐτούς εἰς Βουλγαρίαν ἐκεῖθεν τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ. καὶ τούτων γινομένων ὁ Λέων τῆς πόλεως οὐκ ἐξῆλθεν, ἀλλ' 616 ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννικῶς. καὶ λοιπὸν φθασάντων τῶν ἑορτῶν ἔστειψεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μικρὸν ὄντα καὶ ἐπονομαζόμενον Σαμβάτην, ἐψεύσατο λέγων ὅτι Κωνσταντῖνος καλεῖται· καὶ σωρεύσαντες τὸν περισωθέντα λαὸν ἐκ τῶν διαφόρων πόλεων, ἐρόγευσεν αὐτούς, ποιήσας αὐτούς εὐφημηῆσαι Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον, μιμούμενος τοὺς πρῶην βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς Ἰσαύρους, ὧν καὶ τὴν αἴρεσιν ἀνενεώσατο, βουλόμενος ζῆσαι ἔτη πολλὰ ὡς καὶ αὐτοὶ καὶ γενέσθαι περίφημος· οὗ τινὸς τὴν βουλήν ὁ θεὸς κατήσχυεν, κόψας τοὺς χρόνους αὐτοῦ. 10. Καὶ δὴ λοιπὸν γεγονότος εὐδίου τοῦ ἀέρος τῷ χειμῶνι, καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἐχόντων ὕδωρ πολὺ, ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι χιλιάδες λ' ὀλοσίδηροι· καὶ ἐλθόντες ἕως Ἀρκαδιούπολιν καὶ περάσαντες τὸν Ῥιγίαν (ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶν λεγόμενος) ἠῦρον λαὸν πολὺν καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτόν. καὶ πρὸ τοῦ περᾶσαι αὐτούς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐγένετο ὑετὸς πολὺς ἡμέρας ὀκτώ, καὶ ὀγκωθεὶς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς θάλασσα. καὶ μὴ δυνάμενοι ἀντιπερᾶσαι οἱ Βούλγαροι ἔμειναν ἡμέρας ἰε', κατέχοντες τὴν αἰχμαλωσίαν. καὶ μηνύσαντες τὸν Λέοντα τοῦ βοηθῆσαι, οὐ προσέσχεν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, οὐδὲ ἄλλους τινὰς ἀπέστειλεν πρὸς βοήθειαν. καὶ λοιπὸν γενομένης εὐδίας καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐλαττωθέντος, αὐτούς τοὺς αἰχμαλώτους παρεσκεύασαν 617 κόψαι ξυλὴν καὶ ποιῆσαι γέφυραν, καὶ οὕτως ἐπέρασαν μετὰ τῆς αἰχμαλωσίας ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων χιλιάδες ν'. λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, Ἀρμενιαικὰ στραγλομαλωτάρια καὶ νακοτάπητα ἀνώτερα καὶ ἱματισμὸν πολὺν καὶ χαλκῶματα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ λαβόντες κάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν βόας καὶ πρόβατα εἰσῆλθον εἰς Βουλγαρίαν. καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας κατὰ παραχώρησιν θεοῦ οὔτε αὐτὸς ἐξῆλθεν τῆς πόλεως πρὸς βοήθειαν τῆς αἰχμαλωσίας οὔτε ἄλλους ἀπέστειλεν. 11. Λοιπὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλη αὐτῶν λεγόντων ὅτι ὁ Κροῦμος

ἔστράτευσεν λαὸν πολὺν συναθροίσας καὶ τοὺς Ἀβάρεις καὶ πάσας τὰς Σκλαβινίας· πρὸς δὲ τούτοις παρασκευάζει διαφόρων ἑλεπόλεων ὄργανά τε καὶ μηχανήματα καὶ μαγγανικὰ παμμεγεθέστατα, τριβόλους καὶ πετροβόλους καὶ χελώνας καὶ ὑψηλοῦς κλίμακας, σφαίρας τε καὶ μοχλοὺς καὶ ὄρυγας, κριούς τε καὶ βελοστάσεις, πυρόβολά τε καὶ λιθόβολα καὶ σκορπίδια εἰς τὸ βαλέσθαι βέλη καὶ σφενδόνας, πάντα τὰ μηχανήματα κατὰ τῶν ἐπάλξεων πρὸς τὸ ἐλεῖν τὴν πόλιν. ἐπὶ τὸ δυτικὸν δὲ μέρος, φησὶν, τῆς πόλεως κατὰ τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν ταῦτα πάντα βούλεται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα, ἔνθα καὶ ἐτοξεύθη, σταβλίζων βόας χιλιάδας δέκα πρὸς τὸ βαστάζειν πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα, τεθέντα ἐπὶ ἀμαξῶν, ἃς προσέταξεν χιλιάδας εἴ σιδηροδεθέντας. ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε κατασκόπους καὶ μα 618 θῶν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολὺν καὶ τεχνίτας ἤρξατο κτίζειν ἕτερον τεῖχος ἔξωθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὴν σοῦδαν πλατεῖαν. καὶ ἀρξάμενος κτίζειν, μήπω τελέσας, ἵνα δείξῃ ὁ θεὸς ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἐθνῶν, ἀθελῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθελῶν βουλὰς ἀρχόντων, ὅτι οὐκ ἐν τῇ μηχανίᾳ καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι δύνανται τι ποιῆσαι, οὐπω τοῦ ἔαρος καταλαβόντος, ὡς φασὶν τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βουλγαρίας, περὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ τοῦ πάσχα ὁ πρῶτος Βουλγαρίας ὁ Κροῦμος, ὁ περίφημος, ὁ τὴν πόλιν ἐλεῖν βουλόμενος, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο ἀοράτως σφαγιασθεὶς· ὃς καὶ ἐξήγαγεν αἱμάτων ὄχετους διὰ τε τοῦ στόματος καὶ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὠτων αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀπέρρηξεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς. 12. Ἐπαρθεὶς τοίνυν τῷ φρονήματι ὁ Λέων, ὅτι αὐτὸς κατέβαλε τὸν πολέμιον, οὐχὶ θεός, ἔπεμψεν εἰς πάσας τὰς χώρας σάκρας, ἀναγγέλλων ὅτι εὗρον τοὺς Βουλγάρους ἐγγὺς ὄντας τῆς πόλεως, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρίας καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς μου τοξεύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν πάντας ἀπώλεσα· ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀποθνήσκει, φησὶν, ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου· (13) λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανόθεν ῥαγῆναι αὐθωρόν, τὴν τοῦ ἀθέου βασιλέως κατάλυσιν εὐαγγελιζομένην, καὶ πολλοῖς πλέουσιν ἀκουστὴν γενέσθαι· ἥς τὸν καιρὸν 619 καὶ τὴν ὥραν ἀπογραφάμενοι (ἦν γὰρ δεκάτη ὥρα τῆς νυκτός) ἐσχάτως εὗρον τὴν ἀλήθειαν. 14. Ὅμως τὸν Μιχαὴλ εἰρκτὴ καὶ δεσμὰ εἶχον· καὶ ἐπεὶ ἐβούλετο αὐτὸν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ γέννων ἀνελεῖν, δηλοῖ ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμβούλοις, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, ὡς εἰ μὴ σπουδάσητε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας ἡμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ. οἱ δὲ συναχθέντες καὶ φελόνια ὡς ἱερεῖς φορέσαντες, καὶ ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, ἐπεὶ τὸ παλάτιον ἀνεώχθη καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ εἰσπηδήσαντες τοῦτον μεληδὸν κατέκοψαν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔχωσαν. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ λύουσι τῶν δεσμῶν τὸν Μιχαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δεσμοφόρου στεφηφόρον. καὶ ἐπληρώθη τὸ προφητικὸν τὸ "ἑσπέρας ἀυλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρῶτ' ἀγαλλίασις." τὴν τε γαμετὴν αὐτοῦ ἐν τῇ τῶν Δεσποτῶν μονῇ ἀπαγαγεῖν· Συμβατίῳ δὲ τῷ υἱῷ τῷ κατὰ τὸ στέψιμον μετονομασθέντι Κωνσταντῖνον, καὶ τοῖς λοιποῖς, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἀποκείραντες μοναστὰς πεποιήκασιν. ἔνθα καὶ Κωνσταντῖνος μετονομασθεὶς Βασίλειος, ἀφωνία συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γόνιμα τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι, ἐδέετο μὲν τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ἐκεῖσε ἀνεστηλωμένου, τὴν ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν γλῶτταν τὸ εὔηχον ἀπολαβεῖν. ὅθεν καὶ εἶση 620 κούσθη. κατὰ γὰρ τὴν τῶν φώτων πανήγυριν ὄρᾳ τὸν θεῖον ἐκεῖνον χαρακτήρα, "τὸν κηρὸν" λέγοντα "λαβῶν ἀνάγνωθι." ὁ δὲ ἀδιστακτικῶς εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρᾶ καὶ καθαρᾶ τῇ φωνῇ "πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός." ἔκτοτε οὖν τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ βδελυξάμενος αἴρεσιν τὰς τῶν ἀγίων ιδέας ἐτίμα καὶ περιεπτύσσετο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. Κόσμου ἔτος τιδ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωιδ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ Ἀμοραῖος ὁ

Τραυλὸς καὶ εἰκονομάχος ἔτη ἡ' μῆνας θ'. οὗτος Εὐφροσύνην τὴν θυγατέρα Κωνσταντίνου τοῦ τυφλωθέντος, τὸν μονήρη βίον προσηκαμένην, εἰς γαμετὴν ἡγάγετο. ὃς μικρόν τι τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπενδούς, ὅσον τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ ἐξορίαῖς ἐλευθερίαν καὶ ἄνεσιν ὄνειρωδῶς φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγούμενου δυσσεβοῦς ὑπέθαλπε θεοστυγῆς φρόνημα· ὁμοίως γὰρ τῷ αὐτῷ περιεπάρη τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἀγκίστρω ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. ὅθεν ἐπὶ σελεντίου ἔφη "οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τὸν ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν τῶν δογμάτων τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν. ἐν ᾧ τὴν ἐκκλησίαν εὐρομεν βαδίζουσας, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν προκρίνομεν. τὸ γὰρ τιμᾶν τὰς εἰκόνας καὶ μὴ τιμᾶν ἀδιάφορον ἔστω κατὰ τὸ αὐτό." κατὰ τὸν 621 καιρὸν τοῦτον τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχεν Ἀντώνιος ὁ τοῦ Συλαίου, τῆς προσκυνήσεως τῶν ἀγίων εἰκόνων ἀλλότριος. 2. Ἐπὶ τούτοις στέφει Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ Εὐφροσύνης υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Θωμᾶς δὲ ὁ ἀντάρτης ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας, λαόν τε καὶ ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ' ἀξίαν ἐφιέμενος. Ῥωμαῖος γὰρ ὢν καὶ ἀφανὴς πρὸς Συρίαν ἀφίκετο, καὶ Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσης ἔλεγεν· κἀντεῦθεν πολλοὺς ἀπατήσας βαρβάρων τε καὶ Ῥωμαίους, καὶ πλῆθος ἄπειρον συναθροίσας, μεγαλαυχῶν τῷ πλήθει ἐπήει τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ταύτην ἐπὶ τρεῖς χρόνους πορθήσας, ἐπεὶ τὰς ναῦς αὐτοῦ εἶδεν πυρὶ καυθείσας καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀπολωλότας, ἀμηχανία ληφθεὶς, τὴν πόλιν καταλιπὼν ἐπὶ τὴν Θράκην χωρεῖ, ταύτην ληϊζόμενος. ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς πόλεως ἐξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε, καὶ δὴ παρακαθίσας βραχύν τινα καιρὸν τοῦτον ἀμογητὶ ἐχειρῶσατο· ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τρισὶ χρόνοις ἐμφύλιον γενόμενον πόλεμον. 3. Ἐν τούτοις τοῦ Μιχαὴλ ἐνασχολουμένου Κρήτη καὶ Σικελία καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐξ Ἀφρικῶν τε καὶ Ἀράβων περιηρέθησαν, λαβόντος ἀρχὴν ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἀμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσέβειαν. 622 τῶν δὲ πραγμάτων οὕτως ἐχόντων προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς Εἰρηναῖον τὸν μάγιστρον, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν "συγχαίρω σοι, μάγιστρε, ὅτι ἡ Σικελία ἐμούλτευσεν." ὁ δὲ ἔφη "τοῦτο ξένον χαρᾶς ἐστί, δέσποτα." καὶ στραφεὶς πρὸς τινὰ τῶν μεγάλων ἔφη ἀρχὴ κακῶν γε πεσεῖται τῇ χθονί, ὅταν κατάρξη τῆς Βαβυλῶνος δράκων δύσγλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος λίαν. (4) ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀπόχατ τῷ τῆς Κρήτης ἀκρωτηρίῳ προσέβαλε καὶ προσωρμίσθη τῷ Χάρακι, ὀρίσας τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴ χώραν ληϊζεσθαι. τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος προστάξας τὰς ναῦς αὐτῶν ἐπυρπόλησεν. καταγογγυζόντων δὲ αὐτῶν περὶ τούτου ἔφη πρὸς αὐτοὺς ὅτι τῇ προτεραίᾳ κατεγογγυζέτέ μου, ὧ ἄνδρες, ζητοῦντες χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἦγαγον ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτος ἔστιν ἀπορρώξ." οἱ δὲ ἀντεῖπον αὐτῷ "καὶ ποῦ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν εὐρήσομεν;" ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς "ἴστε ὅτι αἰχμαλωσίαν πλείστην ἑαυτοῖς ἠνέγκατε· ἐκ ταύτης οὖν γυναῖκας ὑμῖν ἀρμόσασθε." καὶ ἤρρεσεν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ χάρακα περιέθεντο πρὸς ὄχυρώματα· ἀφ' οὗ ὁ τόπος Χάραξ μέχρι τῆς δεῦρο προσονομάζεται. μοναστῆς δέ τις μετέπειτα τῇ νήσῳ προσφοιτήσας ἔφη αὐτοῖς ὅτι εἶπερ ἐθέλοιτε καταδυναστεῦσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ ὅπου 623 ἂν στοχασάμενος παραδείξω ὑμῖν ἐπιτηδειότητα κτίσεως, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἐξουσιάσητε. καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων καθίδρυται, καὶ ταύτην κυκλόθεν ἐτάφρευσαν. καὶ ἐννενήκοντα πόλεις κρατήσαντες ἠνδραποδίσαντο, μιᾶς μονῆς μὴ ἀλωθείσης ἀλλ' ἢ λόγῳ ἀπολιορκήτου μεινάσης, τῶν οἰκητόρων αὐτῆς

σὺν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν συγκεχωρημένων· οἱ μέχρι τοῦ νῦν ὑπολόγοι κέκληνται. καὶ δὴ ἂν ὑπὸ Ἀγαρηνῶν κατεκράτηντο αἱ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Κρατερῶ τῶ τῶν Κιβυρραιωτῶν στρατηγῶ ἐνετείλατο πάσας τὰς ὑπ' αὐτῶ ναῦς ἐτοιμάσαι καὶ ἀπαῖραι εἰς Κρήτην· ὃς σὺν διακοσίαις ναυσὶ παραγενόμενος αὐτὰς ἠλευθέρωσε, καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας τῶν ἐκεῖσε Ἀγαρηνῶν πάντων κατεκυρίευσεν, καὶ ἀναίρησιν βεβούλευτο, εἰ μὴ τινες τοῦ λαοῦ κακῶς φρονοῦντες τοῦτο ἐκώλυσαν, εἰρηκότες ὡς οὐδαμῶς ἐν νυκτὶ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξοιτο, τῶ δὲ πρῶτῃ κατάσχωμεν αὐτούς. καὶ δὴ φρεναπατηθέντες τοῖς τούτων λόγοις πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐπανέλυσαν, μηδαμῶς τῆς σωτηρίας αὐτῶν πεφροντικότες. τῆς δὲ νυκτὸς ἐπελθόντες οἱ ἐχθροὶ σιδήρειον ὕπνον τούτοις πᾶσιν ἐπήγαγον, μόνου τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν ἐμπορικῶ ἐπιβάντος πλοίῳ καὶ ἀποπλεύσαντος. ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς δυσὶν ὀλκάσιν ἐπεβίβασε καὶ κατεδίωξεν ὄπισθεν, καὶ πρὸς τὴν νῆσον τὴν Κῶ τοῦτον κατέσχευεν, καὶ ἐν αὐτῇ τοῦτον ἀνεσκολόπισεν. εἶτα ὁ Ὀρύφας τὸ ἐπώνυμον προστάξει βασιλέως 624 συναθροίζει ναυτικὸν στρατολόγημα· οἷς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίου ἐπιδούς νν, ὀλκάσι τε ἐπιβάντες καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατεύσαντες ἄπρακτοι ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεχώρησαν, οἱ πλείους ἐκεῖσε κατασφαγέντες· ὧν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας τεσσαρακονταρίους ὠνόμασαν. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ θαυματουργὸς ἐπίσκοπος Γορτύνης ταύτης τῆς νήσου ὑπὲρ Χριστοῦ, ἄμωμον ὡς ἱερεῖον, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐσφαγίαστο, οὗ τὸ τίμιον αἶμα μέχρι τῆς δεῦρο ἀναβλύζον θαύματα ἀπεργάζεται. Καὶ τοῦτον μὲν οὗτος εἶχε τὸν τρόπον· ὁ δὲ δυσσεβὴς Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀρρωστήσας χαλεπῶς καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνας κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν. τὸ δὲ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπέθετο ἐν τῶ ναῶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων· Θεόφιλος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶ Εὐφροσύνης τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Κόσμου ἔτος τκγ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωκγ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ, εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'. τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης βουλευθείσης δοῦναι αὐτῶ γυναῖκα, ἄγει κόρας διαφόρους ἀσυγκρίτους τῶ κάλλει, μεθ' ὧν μία τις ἐξ αὐτῶν κόρη ὠραιότατη ὑπῆρχεν Εἰκασία λεγομένη καὶ ἑτέρα Θεοδώρα ὀνομαζομένη. τούτῳ δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν μῆλον εἶπεν δοῦναι τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῶ. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος 625 τῶ κάλλει τῆς Εἰκασίας ἐκπλαγεὶς ἔφη ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρρῦη τὰ φαῦλα. ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πῶς ἀντέφησεν "ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα." ὁ δὲ τῶ λόγω τὴν καρδίαν πληγεὶς ταύτην μὲν εἶασεν, Θεοδώρα δὲ τὸ μῆλον ἀπέδωκεν, οὔσῃ ἐκ Παφλαγονίας. καὶ στέφονται ἀμφοτέρω ἐν τῶ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου τῇ ἁγίᾳ πεντηκοστῇ, κάκειθεν ἔρχεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι πολλοῖς τὸν τε πατριάρχην καὶ τὸν κληρὸν ἅμα τῇ συγκλήτῳ. καὶ ἡ μὲν Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη φιλοσόφῳ βίῳ καὶ θεῶ ἀρέσκοντι διετέλεσε μέχρι τελευτῆς αὐτῆς, πολλὰ ἴδια συγγράμματα αὐτῆς καταλιποῦσα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἠσύχασεν. 2. Ἱππικοῦ δὲ γενομένου ἄγεται τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακοπέν, καὶ ὑποδείκνυσιν αὐτὸ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ ἐν τῶ καθίσματι, καὶ φησὶν ὡς εἰ ναὸν κυρίου τετοληκότας ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ ὡς τὸν συναιρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντας. εἶχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκεῖνου θεοστυγοῦς αἰρέσεως, τῶν τε ἁγίων εἰκόνων τὰς μὲν κατασπῶν τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' εὐλαβείᾳ μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκιζόμενος. 3. Τῶ β' τούτου ἔτει προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης Ῥωμαίοις, ἅμα τῶ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιάδας ιδ', οὓς καὶ 626 διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ τούρμας ἀποκαταστήσας. αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης γαμβρὸν

ἐποιήσατο τρόπῳ τοιῶδε. τοῖς Πέρσαις ἔθος ἦν ἐκ σειρᾶς βασιλικῆς ὑπέχειν ἀνάρρησιν· ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκλιπούσης, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ γεγονότες, ἔγνωσαν ὡς ἐκ τῆς βασιλικῆς συγγενείας τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων τινὲς προσερρήσαν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀσπαστὸν ἐλογίσαντο τῆς οἰκείας χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσχωρήσαι τῇ Ῥωμαϊδί διὰ τὸν Θεόφοβον, ὅπως τοῦ κατὰ γένους ἀρχηγοῦ ἐπιτεύξοιντο, καὶ μάλιστ' ὅτι καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βαβέκ ἀποστάσει τῇ πρὸς τὸν ἀμερμουμῆν ἐπὶ πέντε ἔτεσιν ἐκεκορύφωτο. ὧν ἀναμεταξὺ πόλεμ συμβεβηκότες, ἠττηθεὶς ὁ Βαβέκ εἰσῆει σὺν χιλιάσιν ζ' πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, τὸν Θεοφόβου πατέρα κατὰ τὴν πόλιν Σινώπη ἀνερευνῶν· ὃν ὁ Βαβέκ κατειληφώς, ἐγγύας τε παρὰ βασιλέως δεξάμενος, τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν καὶ ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ ὑπήκοον τέθεικεν. ἄλλως δέ φασιν ὅτι ὁ τοῦ Θεοφόβου πατὴρ εἰσῆει τῷ Βυζαντίῳ πενόμενος, καὶ τινι γυναικὶ κατὰ μισθαρνίαν καπηλεύειν λαχούσῃ προσκεκόλληται· ὃς τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρωτι ἀλοὺς πρὸς ἡδονὴν συμβιβάζεται· ἐξ οὗ συνειληφυῖα ἄρρενα ἐκατέτοκεν. οἱ οὖν Πέρσαι ἀστρονομίᾳ καὶ μαντεία ἠκριβωμένοι ἔγνωσαν τοῦ Περσῶν βασιλέως συγγενῆ τινὰ ἐν Βύζαντι διάγειν. ἐντεῦθεν 627 πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθόντες τοῦτον περὶ οὗ ἤλθον ἐρευνησασθαι ἠξίωσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀκηκῶς καὶ ἐρευνησάμενος περὶ τούτου οὐδὲν ἤνυσεν. ἐν ὑστέρω δὲ τὸ γύναιον εὐρηκότες μεθ' οὗ τὴν ἀναστροφὴν ὁ Πέρσης ἐπεποίητο Βαβέκ, ἔμαθον ὡς ἐκεῖνος μὲν τετελεύτηκεν, ὁ δὲ ἐκ τούτου προενηνεγμένος κατὰ συζυγίαν παῖς ἔτι περίεστιν· ὃν καὶ τούτῳ ἐπεδείκνυον δωδεκαετῆ τυγχάνοντα. τοῦτον ὁ βασιλεὺς προσλαβόμενος ἀνέτρεφεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς κώδιξιν ἀνεγράψατο. 4. Ὁ τοῖσιν βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσμος ὧν κατασκευάζει ἐξ ἀρχῆς τὸ Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὀλόχρυσά μετὰ διαφόρων λίθων, καὶ δένδρον χρύσειον, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς τινὸς μουσικῶς ἐκελάδουν, τοῦ πνεύματος διὰ κρυφίων πόρων εἰσπεμπομένου. (5) ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολάς, τοὺς τε λώρους καὶ τὰ λοιπὰ, πάντα χρυσοῦφανα κατασκευάσας. καὶ τὰ τῆς πόλεως τεῖχη χθαμαλὰ ὄντα ἀνύψωσε. δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πλεον ὑπὲρ τοὺς πρόην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν βλαχέρναις (ἔθος γὰρ αὐτῷ ἐκεῖσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοηθάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Αὐγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγαρίου τῆς βίγλας ὄντος (ὑποῖ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα, τὰ δὲ ἐμὰ σκοτεῖ καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ ὡς ἄτε χήρας καταπεφρονημένης), παρευθὺ ἀποστέλλει ἰδεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἰ οὕτως ἔχει· 628 καὶ βεβαιωθεὶς ὡς ἀλήθειαν ἡ γυνὴ λέγει, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἐκδύσας τὸν δρουγγάριον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ εἰρημένα οἰκήματα αὐτοῦ ἐξεδαφίσας τῇ χήρᾳ δίδωσι. καὶ πλοίου ποτὲ διὰ τοῦ Βουκολέοντος διερχομένου, ἐρωτήσας τίνος ἂν εἴη τοῦτο, καὶ μαθὼν ὡς τῆς δεσποίνης ἐστίν, "οἴμοι" ἔφη "φανερωθέντος ναυκλήρου, ἐπέιπερ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίου ἐστί." καὶ ἀποστείλας αὐτοῖς τοῖς ἀγωγίμοις τὴν ναῦν ἐνέπρησεν. 6. Ἡ δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τὸν Γαστρίων οἶκον ἑαυτῆς ὄντα, ὃν ἐξωνήσατο παρὰ Νικήτα πατρικίου καὶ μοναστήριον γυναικεῖον ἐποίησεν, ἐπονομάσασα Γαστρία, μονάζουσα ἦν. τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν, ἡ τε Θέκλα καὶ Ἄννα Ἀναστασία τε, Μαρία καὶ Πουλχερία) ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου καὶ τῇ προσκυνήσει τῶν ἀγίων εἰκόνων νουθετοῦσα οὐκ ἐπαύετο. τοῦτ' τὸν Θεόφιλον οὐκ ἔλαθεν, ἀλλὰ προσκαλούμενος τὰς θυγατέρας αὐτοῦ πάντα ἠρώτα. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τὰς πεύσεις τούτου, ἀγαθὰ φρονουῖσαι, ὡσπερ τινὰς λαβὰς ἐρρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία, ἄτε δὴ καὶ ἡλικία καὶ νῶ νηπιάζουσα, τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὄπωρῶν, συναπηρίθμει δὲ καὶ τῆς τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκυνήσεως, οὕτω δὲ οὐ πολλὰ φρονοῦσα καὶ λέγουσα ὡς νινία

πολλά εἶναι αὐτῇ κατὰ τὸ κιβώτιον, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσώπῳ ἡμῶν ἐπιτίθησι μετὰ 629 τὰ φιλήματα. ταῦτα τὸν βασιλέα εἰς μανίαν ἤγεν· μηδὲν δὲ δρᾶσαι δυνάμενος αὐτῇ, μόνην ἀπέτεμεν τὴν πρὸς τὴν μάμμην τῶν τούτου θυγατέρων ἄφιξιν. 7. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρα συμβέβηκεν. ὑπῆρχε τι τῷ βασιλεῖ παρακεκομμένον ἀνδράριον, τῷ Ὀμηρικῷ Θεοσίτῃ διενηνοχὸς κατ' οὐδέν (Δένδερικ ὄνομα τούτῳ), ἄσημά τε φθειγμένον καὶ γέλωτας κινοῦν καὶ θυμηδίας ἔνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδαιτώμενον. οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸν τῆς Αὐγούστης κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐτὴν θείας εἰκόνας ἐμπεριλημμένην καὶ τοῖς ἑαυτῆς ὄμμασι μετὰ σπουδῆς προσαγούσης. ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τε εἶεν ἐπυνθάνετο, καὶ πλησιέστερον διέβαινε· ἡ δὲ "τὰ καλά μου" ἔφησεν οὕτως "νινία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλά." κατὰ τὴν τράπεζαν τηνικαῦτα εἰσιτιάτο ὁ βασιλεύς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐθὺς διαβάντα εἶρετο αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύχχανεν ὢν. ὁ δὲ παρὰ τὴν μάμαν ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαίρουσαν. συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεύς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγονώς, ὡς ἔξανέστη τῆς τραπέζης, πρὸς τὴν ἀπήει, ἄλλαις τε πολλαῖς ὕβρεσιν αὐτὴν ἐπαντλῶν καὶ εἰδώλων λάτρην ἀκολάστῳ γλώττῃ ταύτην ἀποκαλῶν· καὶ ἅμα διεζήτει τοὺς λόγους τοῦ παραπαίοντος. ἡ δὲ τέως τὸν θυμὸν κατὰ στέρνων κύουσα "οὐ τοῦτό ἐστιν" ἐξ ἐτοίμου ἔλεγεν, "ὦ βασιλεῦ, οὐ τοῦτο, ὡς ὑπέιληφας σύ. τὸ δὲ κάτοπτρόν μου ἤμην ἀτενίζουσα μετὰ τῶν θεραπαινίδων, καὶ τὰς ἐκεῖσε τικτομένας ἰδὼν ὁ 630 Δένδερικ μορφὰς ἐλθῶν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότῃ καὶ βασιλεῖ." οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τέως κατέσβεσε τὸν θυμὸν· τὸν Δένδερικ δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδεία καθυποβαλοῦσα πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως ἐπιλέγουσα καὶ διδάσκουσα ὡς μήποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τινί. καὶ ποτε παρὰ πότον ἐγκαυχώμενος καὶ τῆς δεσποίνης κατεπαιρόμενος ὁ Θεόφιλος ἠρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλά νινία ἢ μάνα ἀσπάζεται. ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθείς, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὀπισθεν μερῶν ἐπιλαβόμενος, "σίγα, σίγα περὶ τῶν νινίων, ὦ βασιλεῦ," ἀντέφησεν ὁ παραπαίων. 8. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, Ἀλεξίον τὸν Ἀρμένιον, ὃ ἐπώνυμον Μουσελέ, λίαν ἀνδρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσεποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ πατρικίον ἐποίησεν, εἶτε καὶ μάγιστρον. ὑπολήψεις δὲ τινὰς ἐπ' αὐτῷ σχῶν ὡς ὀρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηγὸν καὶ δοῦκα Σικελίας πέμπει. οἷα δὲ ὁ φθόνος ὠδίνει, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλον τοῦτον τῷ βασιλεῖ ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Ἀγαρηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Μαρίας τεθνηκυίας, ὁ βασιλεὺς τὴν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς ἐν αὐτῷ προσφεύγουσι τέθεικεν· ὄνπερ ἄργυρον Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα ἀνείλετο. 9. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει Θεόδωρον τὸν ἀρχιεπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον, ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει ὄντα, δίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ ἴδιον φυλακτόν, καὶ ἀποστέλλει εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν· ὃν καὶ ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τύψας ἔθετο εἰς φυλακὴν, τὰ αὐτοῦ πάντα δημεύσας. Θεόδωρος οὖν τοῦτο εἰδὼς ἤσχαλλε καὶ ἐδυσφόρει· καὶ μετ' ὀλίγον τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλέα πλησιάσαντος αὐτὸς φωνῇ μεγάλη ἐβόησεν "ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασιλευ· ἔνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ;" αἰδεσθεῖς οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν σύγκλητον ἔφη "ἔνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης." ὁ δὲ "καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί; ὅτι δούς ἐνυπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτον." ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ κινήθει τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγε καὶ πληγὰς οὐ μετρίας ἐπιθείς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἔμαθεν

αὐτὸν σέβειν καὶ τιμᾶν τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ὄνειδίσαντος, ἤγαγε τὸν ἀρχιεπίσκοπον μετὰ παρακλήσεως. τοῦ δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν δι' ἃ πέπονθε τῆς ἱερωσύνης κρίναντος, ὁ βασιλεὺς οἰκονόμον αὐτὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκεν. καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσποτηρίου ἐκβαλὼν ἀπέδωκεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν 632 ὑπαρξιν καὶ ἐν τιμῇ εἶχεν. ὁ δὲ ἀποκαρεῖς τὴν Ἀνθεμίου μονὴν ὠκοδόμησεν, καὶ ἐν αὐτῇ τελειωθείς ἐτάφη ὁσίως. 10. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει ὁ ὀνομαστότατος πάσης ἀνατολῆς στρατηγὸς Μανουὴλ μεγάλως ἦν τιμώμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου καὶ πενθεροῦ τοῦ Πετρωνᾶ συμβαλὼν λόγους τινὰς διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος τοῦ Μανουὴλ φροντίζων καὶ προϊστάμενος διεβεβαίουτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἰσὶ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. ἃ μαθὼν Μανουὴλ καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐκκλίνων καὶ τὰς διαβολὰς, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δημίσις ὀχήμασιν ἐπιβάς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισουργῶν Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόπτων. ἐδήλωσε δὲ τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὡς βασιλέως ὀργὴν φεύγω· καὶ εἴ γε μὴ καταναγκάσῃτέ με τὴν πίστιν μου καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. εἰ οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς λόγον ἀποστείλαντες προσεδέξαντο ὡς βασιλέα Ῥωμαίων. τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονε, καὶ βουλὴν βουλευέται καὶ ποιεῖται μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. ὁ δὲ εἶπεν "εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ πρὸς σὲ ἐλθεῖν, ὦ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιεῖν. χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν ἀμερμουμνὴν σταλείς, τοὺς ἐν εἰρκταῖς δῆθεν ἐπισκεψόμενος καὶ δεσμοῖς, ἔχων ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ 633 τῆς σῆς βασιλείας, δι' ὧν πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν, δοκῶ τοῦτο πράξαι τῷ τε ἐνυπογράφῳ λόγῳ καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐρᾶν." ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα δούς αὐτῷ ἀπέστειλεν. ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τοὺς ἐν δεσμοῖς ῥογεύσας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θηρασάμενος ἠδυνήθη καὶ λάθρα τῷ Μανουὴλ συντυχεῖν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. ὁ μὲν οὖν ταῦτα πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγείλας τῷ βασιλεῖ πάντα. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτησάμενος τὸν ἀμερμουμνὴν μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων τῶν καθειργμένων ἐν φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δούς ὑπὲρ τούτων ὡς οὐ φεύξονται, εἶπερ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολεμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλεῖστον ἐξῆλθε κατὰ Περσῶν, καὶ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀτιθάσων τοὺς Ἀγαρηνοὺς λυμαιομένων τούτους ἐλευθερώσας, ἐν μείζονι μᾶλλον τότε τιμῇ ἢ τὸ πρότερον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ ἀμερμουμνῇ δυνάμενος. ὅθεν φροντίδα πολλὴν ἔχων τοῦ ἐξελθεῖν εἰς Ῥωμανίαν, μετὰ καιρὸν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς δυνάστας Συρίας ὅτι ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερμουμνῆ παρέξῃτε καὶ λαὸν καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξαι ἔχω τὴν Ῥωμανίαν. οἱ δὲ τὸν ἀμερμουμνὴν εἰπόντες τοῦτον ἀπέστειλαν. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐλθὼν πλησίον τῶν θεμάτων τῆς ἀνατολῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπο 634 χειρίου αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερμουμνῆ ὡς δῆθεν διακινήσων καὶ κυνηγήσων, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος καὶ περιπλακεῖς τῷ υἱῷ τοῦ ἀμερμουμνῆ καὶ καταφιλήσας εἶπεν "ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πίστεως καὶ συμφυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσεσθαι ὑποπτεύων παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σοὺς." καὶ οὕτως μὲν μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστείλας αὐτοῖς τὸν μηνύσοντα. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μηνυτὴν φιλοτιμησάμενος αὐτάρκως, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς ἄξιον ἦν ὑποδεξάμενος, μάλιστα εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν

σχολῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο. 11. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ Ἀγαρηνῶν. καὶ εὐπετῶς τὴν τε Ζάπετρον καὶ τὸν Σαμοσάτορα πλούτῳ κομῶντα διὰ τὸ ἀμερμουμνῆν ἐκεῖθεν εἶναι παραλαβῶν, ἐπανήει τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύα προσέταξε παλάτιον οἰκοδομηθῆναι καὶ παραδείσους φυτευθῆναι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γεγόνασιν. ἐκεῖθεν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφικόμενος, ἵππικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαῖον παίξας, ἄρματι λευκῷ ἐποχησάμενος καὶ τὰ λάφυρα θριαμβεύσας ἐστεφανώθη, τῶν δῆμων ἐπιβούτων "καλῶς ἦλθες, ἀσύγκριτε φακτωνάρη." 635 12. Τῷ η' τούτου ἔτει, τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, Ἰαννῆς δὲ μᾶλλον καὶ Ἰαμβρῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραβάτου Λέοντος μνημονευθεὶς γραμματικός, βεβοημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεκανομαντεῖαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ. ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὐρεθεὶς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπώλειαν κατειργάσατο· καὶ ὃν ὠδινεν κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέρρηξε καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναχρίσεσθαι προστάξας ἢ ἐπαλείφεσθαι. 13. Οὗτος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἄστεος οἴκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τροῦλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινῶν θυσῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμαιεν· ὃ καὶ ἀοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις. 14. Ἐν τούτοις Ἀγαρηνοῦ τινὸς γυναικοῦ πνεῦμα Πύθωνος ἔχοντος, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαβεν, ἐκμαντεύεσθαι μαθὼν ὁ βασιλεὺς μετακαλεσάμενος ἐκπυθάνεται, τίνος ἢ βασιλεία ἐν πολλοῖς διαρκέσει ἔτεσι· καὶ ἐξεῖπεν "ἢ τῶν Μαρτινακίων." κατὰ πληροφορίαν δὲ τῆς τοιαύτης προφάσεως τὸν μονήρη βίον κατέκρινε Μαρτινάκιον, τὸν αὐτοῦ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον. ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Τριφυλλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προεδήλωκεν, ὅτι ὡσαύτως καὶ σὺ καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρῆσεσθε κληρικοὶ ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου· ὃ καὶ συμβέβηκεν. 636 ὁμοίως καὶ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα αὐτοῖς προύλεγε, καὶ τὸν βασιλέα τὰ μετὰ θάνατον αὐτοῦ ὀφείλοντα γενέσθαι ἀκριβῶς προηγόρευσε, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν καὶ τὴν τοῦ Ἰαννῆ καθαίρεσιν. καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπειλημμένῳ ἐπὶ τῇ σφενδόνη εἶπεν τῇ κατὰ τοῦ ἵπποδρόμου ἀποκτάνεσθαι, καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ ἀνελῆφθαι ταμεῖω. 15. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει Ἄραβες μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξήεσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομestίκῳ κατ' αὐτῶν ἐχώρει. καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττηθεὶς ὁ βασιλεὺς μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὑπ' αὐτῶν περιωθῆναι ὑπολαμβάνων. Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω περισκοπῶν ἐν μέσῳ τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα ὄντα, αὐτοὺς δὲ βουλομένους ἤδη τοῖς Ἄραψι τοῦτον παραδοῦναι καὶ δι' αὐτοῦ καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξείλκεν ἄκοντα τοῦτον, αἰσχύνῃν ἠγούμενος οὐ καθεκτῆν, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἄραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστὰς προσρυῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. ὁ δὲ φοβηθεὶς ἐξῆλθεν. ἐκεῖθεν τε ἐξ αἰσχύνῃς ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα 637 αὐτοῦ ἀπεκομίσθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ σύνεγγυς κειμένη τῆς τοῦ Ἄσπαρος κινστέρνης. (16) καὶ εὐθὺς διαβολαὶ πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Περσῶν καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀντάρτου καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. ταῦτα μαθὼν Θεόφοβος, τοὺς Πέρσας καταλαβὼν κατήλθεν ἕως Σινώπης· ἥτις τὴν κλῆσιν εἶληφεν ἀπὸ τινος τῶν Ἀμαζόνων αὐτὴν δειμαμένης, Ἄμαστρις δὲ ἢ πρὶν Κρῶμμα ὠνομασμένη ἀπὸ Ἀμάστριδος τῆς Περσίδος, θυγατρὸς

Ὁξυάρτου ἀδελφοῦ Δαρείου, ἥτις συνοικήσασα Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, ὑπ' ἐκείνῳ οὖσαν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὠνομακέναι. καὶ ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννικῶς· ὅπερ γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. φοβούμενος δὲ μὴ παραρρῶσι τοῖς Ἄρασι, μέχρι Παφλαγονίας ἀπήει, καὶ λόγους αὐτοῖς ὡς οὐδὲν πείσονται δεδωκῶς καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναλαβόμενος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐπὲρ ἕκαστος κατεσκήνωσεν ἐξ ἀρχῆς. ἡγαπᾶτο δὲ ὁ Θεόφοβος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἥττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθόδοξος. 17. Τῷ ἰαυτοῦ ἔτει γίνεται τῷ βασιλεῖ παῖς ἐκ Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. ἀπερχομένῳ δὲ τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρνας, καθὼς εἶθιστο, ὑπήντησεν αὐτῷ τις λέγων "ὁ ἵππος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμός ἐστιν." ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν κόμητα τοῦ στάβλου ἐπρώτησεν "τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;" ὁ δὲ φησιν "ὁ κόμης τοῦ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου." τῇ δὲ 638 ἐπαύριον τὸν κόμητα τοῦ Ὀψικίου ἀγαγὼν (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι) ἔφη "τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;" ὁ δὲ ἔφη "ἡγόρασα αὐτόν." τοῦ δὲ ἐγκαλοῦντος ἀνθισταμένου καὶ λέγοντος μετὰ βίας ἀφελῆσθαι αὐτὸν καὶ χωρὶς τιμήματος, ὁ βασιλεὺς ἔφη "διὰ τί μὴ πρότερον τὴν τιμὴν ἀπέκοψας;" ὁ δὲ ἀποκριθεὶς "ρ' νομίσματα ἐδίδουν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ ἐζήτει γενέσθαι σχολάριος, καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν δειλὸν τούτου ἀποτυχῶν οὐδὲ τὰ ρ' νομίσματα ἠθέλησε λαβεῖν." ἐπὶ τούτοις βεβαιωθεὶς ὁ βασιλεὺς ὅτι βία, τὸν ἵππον ἀποδέδωκεν, ὀρίσας καὶ σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ τὸν ἵππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἔλαβεν χρυσοῦ λίτρας β' καὶ ἀπῆλθεν. 18. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἄμωριον ἐλθόντων ὁ βασιλεὺς συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξήλασεν. ὁ δὲ ἀμερμουμνῆς ν' χιλιάδας λαὸν ἀφορίσας, δεδωκῶς αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδεῖ ἄρχοντα ὀνομαστότατον ὄντα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ πολέμου γενομένου ἠττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγε, καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψε μόλις διασωθεὶς. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιχαρακώσαντες τὸ Ἄμωριον καὶ πολλοὺς πολέμους ποιήσαντες, ἐπεὶ σταθερῶς τοὺς ἔνδον ἀγωνιζομένους ἐώρων, ἠβουλήθησαν ὑποχωρῆσαι. μαθητῆς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῷ κάστρῳ ὧν μηνύει τούτους ὅτι εἰ προσκαρτερήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορθεῖτε ἡμᾶς. ὁ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βουδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάνους. κατεσχέθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστότατοι 639 τῶν εὐσεβῶν, Θεόφιλος πατρικίος καὶ στρατηγοὶ ὁ τε Μελισσηνὸς καὶ ὁ Ἀέτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος καὶ εὐνοῦχος ὁ Κρατερός, Κάλλιστος τουρμάρχης, Κωνσταντῖνος δρουγγάριος καὶ Βασόης ὁ δρομεὺς καὶ τινες ἄρχοντες τῶν ταγμάτων. οὓς ἐξωνήσασθαι βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆ μετὰ κεντηναρίων διακοσίων. ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν εἰπόντα ὅτι χίλια κεντηνάρια ἐὰν παράσχῃς λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων. (19) τῶν αἰχμαλώτων οὖν ἐν Συρίᾳ ἀπαχθέντων, πολλὰ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀναγκασθέντες, ἀλλὰ μὴ καὶ τοῦ Βουδίτζη, τῇ τῶν ἑπτὰ χρόνων καθείρξει, καὶ μὴ πεισθέντες ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν, ξίφει ἀπετμήθησαν, ἀντὶ τῆς προσκαίρου ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀγαπήσαντες, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐν τῷ ποταμῷ ἐρρίφησαν. τὸ δὲ παραδοξότατον, ὅτι ἐκάστη κεφαλὴ μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῷ ἰδίῳ σώματι ἠνώθη καὶ συνεφύη· καὶ ὡσπερ αἱ ψυχαὶ ἐν ἐνὶ τόπῳ τοῦ παραδείσου, οὕτω καὶ τῶν ἀγίων τὰ σώματα μιᾶς ὀσίας παρὰ τῶν πιστῶν ἔλαχον. τούτων τελειωθέντων ἐκέλευσεν ὁ πρωτοσύμβουλος καὶ τὸν Βουδίτζην ἀποκεφαλίσθηναι εἰπὼν ὅτι καὶ οὗτος, εἰ ἦν ὀρθὸς Χριστιανός, οὐκ εἶχε μαγαρίσαι. καὶ τούτου γενομένου καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ ριφέντος μετὰ τῶν ἀγίων, ἔξω τῆς στοιβῆς τούτων ἠύρισκετο. καὶ ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτοῦ πόρρω τοῦ σώματος ἦν, καὶ οὐχ ὡς τῶν ἀγίων συγκεκολλημένη. καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ριφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν ἀγίων βλέποντος τοῦ 640 ὄχλου εὐπλοησάντων καὶ εἰς τὸ πέραν ἐλθόντων, αὐτοῦ μόνον τὸ σῶμα οἱ κροκόδειλοι διασύραντες κατέκοψαν καὶ

κατέφαγον. 20. Ὁ δὲ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητῆς, ὁ καὶ μηνυτῆς τῆς προδοσίας, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ ἀμερμουμνῆ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ καὶ εἶπεν μαθητῆς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. ἐκεῖνος δὲ μαθὼν ὁποῖό ἐστιν ὁ Λέων, ἐπεθύμει τοῦτον ἰδεῖν, καὶ δούς τινι τῶν αἰχμαλώτων γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποσχόμενος δεύτερον αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. ὁ δὲ Λέων τὰ γράμματα ἀπολαβὼν ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἑαυτοῦ ἐπιστήμης, καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἔχει, προσλαβόμενος αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ ἔθετο, παραδοὺς αὐτῷ καὶ μαθητὰς διδάσκειν τοὺς εὐφυεστάτους νέων, παρέχων αὐτῷ πᾶσαν ἀπάθειαν. οὗτος καὶ μητροπολίτης μετὰ ταῦτα Θεσσαλονίκης γέγονεν, ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Μεθοδίου χειροτονηθεὶς. 21. Τῷ ἰα΄ αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ τὸ Τρίκογχον καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα καὶ τὰς ἀναβάθρας τῶν δῆμων, ἴστησι δὲ καὶ τὴν φιάλην ἐν ἣ γίνεται τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων. ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον, ἐν ᾧ, ἐν τῇ μιᾷ γωνίᾳ ὃ ἐὰν 641 εἴπῃ τις ἐν μυστηρίῳ προσκεκυφώς, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ φανερώς. 22. Ἐν τούτοις μαθὼν Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ὅτι Θεοφάνης ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων ποιητῆς καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμωδοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν, καὶ φησὶ "πόθεν ἐστέ;" οἱ δὲ εἶπον "ἐκ Παλαιστίνης." καὶ ὁ Θεόφιλος "καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ μου;" τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, τύπτεσθαι αὐτῶν τὰς ὄψεις προστάττει σφοδρώς. εἶτα καὶ βουνευρήσας μέχρις αὐτοῦ θανάτου, μετὰ θυμοῦ πρὸς τὸν ὕπαρχον ἔφη "ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ποιήσας στίχους ἔγγραφον αὐτοὺς κολάψας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν· καὶ ἂν οὐκ εἰσὶ καλοί, μὴ σοι μελέτω." τοῦτο δὲ εἶπεν διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὀσίους σοφωτάτους. οἱ δὲ ἅγιοι εἶπον "γράφε, γράφε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦ ἀναγνῶναι ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ." ὁ δὲ ὕπαρχος εἰς τὸ πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν γράφει οὐ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στήθεσι τοὺς στίχους τούτους. πάντων ποθούντων προστρέχειν ἐν τῇ πόλει ὅπου πάναγνοι τοῦ θεοῦ λόγου πόδες ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης, ὠφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ 642 σκευὴ πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης. ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας πράξαντες αἰσχροῦ δεινὰ δυσσεβοφρόνως, ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται. πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας· ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὰς ὄψεις κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν. εἶτα γράψας ἐξορίζει. καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων ἵππων, ἔτυχεν αὐτοὺς μεῖναι εἰς Κάρτα λιμῆν. καὶ ἐπεὶ ὁ μέγας Μεθόδιος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοστυγοῦς Θεοφίλου ἐγκεκλεισμένος ἦν ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μηνίματι μετὰ δύο ληστῶν, γράφουσιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διὰ τινος πιστοτάτου ἀλιέως, ὃς καὶ ὑπούργει τῷ ὀσίῳ Μεθοδίῳ ἐν εὐτελέσι χρεῖαις. καὶ γὰρ κανδήλαν αὐτῷ διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀπενεγκῶν ἐκόμιζεν αὐτῷ ἐκάστῳ σαββάτῳ ἔλαιον φόλλης μιᾶς, ὅπερ καὶ ἤρκει ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις φωτίζον τοὺς ἐγκεκλεισμένους. συνέβη δὲ ἐν μιᾷ ἀσθενῆσαι τὸν ἀλιέα καὶ μὴ ἀπενεγκεῖν τὸ κατὰ τύπον τοῦ σαββάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὀσίου τὴν λείψιν αὐτοῦ ὁ θεὸς παρεμυθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλοῦσα σβεσθῆναι μέχρι τοῦ ἑτέρου σαββάτου ἕως ἔλαιον διήρκεσε λάμπουσα. διὰ τούτου οὖν τοῦ ἀλιέως γράφουσιν 643 τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ, οἰκοῦντι τὴν γῆν καὶ πολοῦντι τὸν πόλον, γραπτοὶ γράφουσι δέσμοι τῷ δεσμίῳ. πρὸς οὓς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιέως ὁ ὀσιος ἀντέγραψεν τοῖς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφοις καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένοις προσεῖπεν ὁ ζῶθαπτος ὡς συνδεσμίους. (23) καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἁγίοις

Θεόδωρος, οὗ τὸ λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τοῦ Μιχαηλῆ τῆς αὐτῆς ὁ κτίσας Μιχαὴλ ὕστερον ἀπεκόμισεν. ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Μεθοδίου πατριάρχου γενομένου χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς καὶ τινες ἀσχάλλοντες ἐπὶ τῇ τούτου χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας ὅτι Σύρος ἐστὶ, καὶ τίς οἶδεν εἰ ὀρθόδοξος ὑπάρχει, μηδενὸς αὐτοῦ μαρτυροῦντος; ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος Μεθόδιος λέγων "ἐγὼ ὑπὲρ ταύτην τὴν μαρτυρίαν ἦν ἐπιφέρεται" δείξας τὴν ἐν τῷ προσώπῳ γραφὴν "κρείττονα οὐ θέλω." 24. Ἄξιον δὲ λοιπὸν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τάφου ἀνάκλησιν τοῦ ὁσίου Μεθοδίου διηγήσασθαι. ἐπὶ ἑπτὰ γὰρ χρόνοις ἐν τῷ δεινοτάτῳ καὶ στενωτάτῳ τάφῳ μετὰ δύο ληστῶν κατάκλειστος γεγονώς, ὑπὸ Θεοφίλου τοῦτο μετὰ δαρμῶν ἀφορήτων καὶ τὴν τῶν σιαγόνων θλάσιν καὶ τὴν τῶν ὀδόντων ἐκρίζωσιν διὰ τὴν τῶν 644 ἁγίων εἰκόνων προσκύνησιν καταδικασθεὶς, ὁπῆν μικρὰν μόνον ἔχοντας τοῦ μηνήματος, δι' ἧς τὴν εὐτελεῖ τροφήν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐλάμβανεν, συνέβη τῷ δευτέρῳ ἔτει τὸν ἕνα τῶν ληστῶν ἐκεῖσε ἀποθανεῖν. ἴσπερ δὲ πάντως οἷα δυσωδία καὶ σκωλήκων βρῶσις τοῦ σώματος τοῦ τῆς ψυχῆς ἐξελθούσης τίκτεσθαι. ἐκατέρησαν οὖν οἱ γενναῖοι, ὃ τε ὁσίου Μεθόδιος καὶ ὁ ἐναπολειφθεὶς ληστής, τὴν τοιαύτην ἀνάγκην. ἑπταετίας οὖν πληρωθείσης ἐξέλκεται ὁ ὁσίου τοῦ τάφου τρόπῳ τοιῶδε. ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος σχολὴν ἐν μελέταις ἔχων εὐρίσκει θεοῦ προνοία ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παλατίου γραφὴν ἣν νοῆσαι οὐκ ἠδύνατο. πέμπει οὖν ταύτην τῷ πατριάρχῃ Ἰωάννῃ, ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαгнаύρα τὴν φιλοσοφίαν, ὡς προεῖρηται, διδάσκοντι· καὶ ἀμφοτέρω ἐματαιώθησαν. λυπεῖται ὁ βασιλεὺς ἀγανακτῶν περὶ τούτου, ἐπὶ τισὶν ἡμέραις κατηφῆς καὶ ἄτροφος διάγων. θαρρεῖ τις τῶν κουβικουλαρίων, καὶ φησὶ τῷ βασιλεῖ "ταύτην, δέσποτά μου, οὐδεὶς ἄλλος διασαφῆσαι δύναται τὴν γραφὴν εἰ μὴ ὁ ἐν τῷ μνήματι ἀποκεκλεισμένος Μεθόδιος. ἀλλ' εἰ κελεύει τὸ κράτος σου, λαμβάνω ἐγὼ τὰ ζητούμενα, καὶ πορεύομαι πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς νυκτὸς ὡς παρὰ γνώμην τῆς βασιλείας σου· καὶ πάντως λαμβάνη τὴν τούτων ἐρμηνείαν ἀναμφίβολον." ὁ δὲ κατένευσε. καὶ τοῦ κουβικουλαρίου ἀπελθόντος πρὸς τὴν νῆσον, μακρόθεν ἔτι ὄντος αὐτοῦ, ἤκουεν τοῦ ὁσίου λέγοντος "καλῶς ἦλθες, ἀδελφεῖ Ἰωάννη κουβικουλάριε." οὕτως γὰρ ὠνόμαστο. "οἶδα δι' ὃ ἦλθες ἀπὸ 645 σταλεῖς παρὰ Θεοφίλου. ἀλλ' ἐπίδος μοι χάρτην καὶ μέλαν." καὶ λαβὼν ἐπὶ τρισὶν λύσεσι ταῦτα ἐξέθετο. ἄπερ ἀναγνοὺς ὁ Θεόφιλος ἐθαύμασεν, καὶ ἀποστείλας ἤνεγκεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐσκήνωσεν εἰς τὸ λεγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτοῦ, παραγγείλας μηδένα ἀπὸ τῶν ἔξω εἰς αὐτὸν εἰσερχεσθαι πλην τοῦ ὑπουργοῦντος τῷ Θεοφίλῳ. αὐτὸς δὲ καθ' ἐκάστην πρὸς αὐτὸν εἰσῆρχετο καὶ τῶν ζητουμένων ἐποιεῖτο τὴν ἔρευναν. ὁ δὲ γε καταλειφθεὶς ἐκεῖσε ληστής, καίπερ ἀφεθεὶς, οὐκ ἠθέλησεν ἐξελθεῖν, ἀλλὰ αὐτόθι ἐτελεύτησεν, σημείοις καὶ τέρασι μεγάλοις κατακοσμηθεὶς. 25. Τῷ αὐτῷ καιρῷ ἔπεσεν ἡ χρυσοῦ τοῦ φανοῦ τοῦφα ἐν τῷ Αὐγουστείῳ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐδόθη τῷ σκαλωτῇ παρὰ τοῦ βασιλέως νομίματα ρ'. στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πάντας, ὡς ἔθος, ἐν τῷ στεψίμῳ. 26. Τῷ ἰβ' αὐτοῦ ἔτει πεπλήρωται ὁ κατεσκεύασε ξενῶνα, τὸν νῦν Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν τὰ πρῶτα γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου τοῦ ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἀνελθόντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνους ἐκδοθέντα κουρατώρια εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ξενοδοχεῖον ὑπ' αὐτοῦ ἐκ πορνείου ἐχρημάτισεν. εἶτα γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τῆς Εἰρήνης υἱοῦ μετὰ ὑπὸ τῆς μητρὸς γεγонуῖαν εἰς αὐτὸν τύφλω 646 σιν. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μονάσασα μοναστήριον αὐτὸν κατεσκεύασεν καὶ τὰ Μετανοίας ἐκάλεσεν. ξύλον οὖν μέγιστον τοῦ τρικλίνου ἀποκλασθὲν ἠπείλει πτώσιν, αἱ δὲ μονάζουσαι τοῦ βασιλέως διερχομένου περὶ αὐτοῦ

έδειθησαν. έκνεύσας οὖν καὶ τὸν οἶκον θεασάμενος καὶ ἀρεσθεὶς μετοικίζει μὲν τὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενῶνα πεποίηκεν, ἐπιδούς χρήματα καὶ προάστεια, καὶ τὰ Θεοφίλου ἐπονομάσας. 27. Δυσεντερικῶ δὲ νοσήματι περιπαρεὶς ὁ βασιλεὺς βουλὴν βουλευέται μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. εἰδὼς γὰρ ὅτι πολλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι καὶ ἐκ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, ἐφοβήθη μή πως αὐτοῦ τελευτήσαντος αὐτὸν καταστήσωσι βασιλέα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπώσαμενοι· καὶ ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τηρήσει εἶχεν. εἶτα βαρηθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου προστάσσει ἀποκεφαλισθῆναι αὐτόν. καὶ τὴν κεφαλὴν ἰδὼν ἔφη "ἄρτι, Θεόφοβε, καὶ σὺ ἀνεπαύης καὶ ἐγὼ ἀπεφρόντισα." καὶ εὐθύς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέρρηξε. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀπεκομίσθη, τὸ δὲ τοῦ Θεοφόβου ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ναρσοῦ. ἐπὶ τούτοις τῶν Περσῶν ἐπιζητούντων τὸν Θεόφοβον, τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ βασιλέως ἔπεισαν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ διαιτᾶσθαι. τούτῳ τῷ τρόπῳ διαβε 647 βόηται παρὰ Πέρσαις ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφοβον. Κόσμου ἔτος τλ' τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωλέ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα ἔτη ιδ', ἄλλος ἔτη ιβ', καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος α' μῆνας δ', ὁμοῦ ἔτη κζ' μῆνας δ'. ἡ Θεοδώρα εὐσεβὴς οὖσα καὶ πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ἔτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς περιόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα καὶ ἐσέβετο· ἥτις γνώμη μὲν αὐτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τῆς ἐκκλησίας τὸν ἄθρον πατριάρχην Ἰωάννην, καίπερ σύντεκνον αὐτῆς ὄντα, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῶ εἰς τὸ καλούμενον Κλειδίον ἐν τινὶ μοναστηρίῳ. κάκεῖ αὐτὸν τὰς τοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας καὶ τῆς θεομήτορος καὶ τῶν ἀρχιστρατήγων κατορύξαντα, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύξαι ἠβουλήθη· κωλυθεῖσα δὲ πέμπει καὶ μαστίζει αὐτὸν διακοσίοις λώροις, εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον. τοὺς δὲ ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνώσασα, τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν. ἐξελαύνει τοίνυν Θεοδώρα τὸν ἀλιτήριον Ἰαννὴν τοῦ πατριαρχείου τρόπῳ τοιῷδε. δηλοῖ γὰρ αὐτῷ διὰ Κωνσταντίνου δρουγγαρίου τῆς βίγλης ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν συνελθούσες εὐλαβεῖς τε ἄνδρες καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποίησαντο 648 πρὸς τὴν βασιλείαν μου τοῦ τὰς πανσέπτους κελεῦσαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας, εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος εἶ τούτοις καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἢ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ἀπολαμβανέτω. εἰ δ' ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων εὐθεῖαν, τοῦ μὲν θρόνου ἔξω γενόμενος καὶ τῆς πόλεως κατὰ δὲ προάστειόν σου διάβηθι, μέχρις ἂν ὁ σύλλογος τῶν ἁγίων πατέρων γένηται μετὰ σοῦ· οἷδε γὰρ ἔτοιμοι διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα." ὁ δὲ πατριάρχης ἢ μᾶλλον φατριάρχης κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ Θεσσαλὸν τρίκλινον τῆνικαῦτα ἀνέκειτο ἐπὶ σκίμποδος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν βουλεύσασθαι ἔφη περὶ τούτου καλῶς καὶ τὸν ἀποκομιστὴν εὐθύς ἀπέστειλεν, καὶ θάττον ἢ λόγῳ ἐγχειρίδιόν τι λαβὼν τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ἤδει δειλίαν μὲν καὶ οἶκτον ἐκ τῆς αἵματος δαψιλοῦς ἐκχύσεως ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον οὐδαμῶς. θροῦς οὖν καὶ βοή εὐθύς τις περιήχει τὴν ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς προφθάνουσα τοῦ δρουγγαρίου, ὡς ἡ δέσποινα διὰ τοῦ δρουγγαρίου τὸν πατριάρχην κατέσφαξεν. τῶν οὖν λεγομένων ἐταστῆς ἀκριβῆς ὁ πατρίκως Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτάς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας γενομένας ἠρέμα πως κατεφώρασεν, καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἔλεγχον οὐ διέφυγεν, αὐτῶν τῶν θεραπόντων κατειπόντων αὐτῷ καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα. ἔκτοτε οὖν 649 οὐδενὸς λόγου ἀξιωθείς, ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αὐτοφώρῳ αἰτία ὑπειλημμένος, τῆς

ἐκκλησίας ἀπελαύνεται ὁ ἀλιτήριος καὶ κατὰ τινα μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ περιορίζεται. ἐν ἧ ἀγίων εἰκόνας ξέσας, τοῦτον ἢ βασίλισσα μαστιξὶ διακοσμίασι παιδεύει, καὶ κατὰ τὸ προάστειον αὐτοῦ, ὃ λέγεται Ψυχά, ἀποστέλλεται. 2. Οὗτος οὖν ὁ προρρηθεὶς Ἰωάννης πατριάρχης, ὁ δι' οἰκειάν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομασθεὶς, οὐκ ἔπηλὺς τις καὶ ξένος αὐτόχθων δὲ καὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων βλάστημα καὶ ἐκ λίαν εὐγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς οὕτω τῶν Μωροκαρδανίων λεγομένης, καὶ τῆς τῶν ἀγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὀρμίσδου μονῆς ἡγούμενος ἄνωθεν ὦν καὶ τοῦ βασιλέως κληρικοῖς καταριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἡγαπᾶτο τῷ Τραυλῷ, εἴτε τῷ μόνῳ τούτῳ κοινωνὸς εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ τῷ διαφέρειν ἐπὶ λογιότητος δόξαν τινα ἐσχηκῶς· πλὴν ἡγαπᾶτο, καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίσταται. καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν ἡνίας, σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾶ, εἴθ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. καὶ γοητεία τοιαύτη. ἔθνος ποτὲ τρισὶν ὕφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου, ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ, τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατέτρεχε καὶ ἐληΐζετο. ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ 650 τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκευάσασθαί που τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει, θάρσους τε πληρωθῆναι καὶ χαρᾶς, εἴ γε μόνον τῇ τούτου ἐπακολουθοίη βουλή. ἡ δὲ ἦν τοιαύτη. ἐν τοῖς εἰς τὸν εὐριπὸν τοῦ ἵπποδρομίου χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριάς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλαῖς, ἃς κατὰ τινα στοιχείωσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγούς ἀνῆγεν. σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς τρεῖς προσέταπτεν γενέσθαι καὶ ἀνδράσιν ἐγχειρισθῆναι ἰσχυροτάτοις τρισίν. πόρρω δὲ τῶν νυκτῶν ἐπὶ τὸν ἀνδριάντα ἦσαν ἀμφοτέρω, ὁ μὲν Ἰαννῆς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περισκέπων, οἱ δὲ ἄνδρες μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες. καὶ αὐτὸς τοὺς στοιχειωτικὸς λόγους ἐπειπὼν παίειν ἕκαστον ὡς ἔχει δυνάμει προσεῖπε νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. καὶ οἱ μὲν δύο τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν, ὁ δὲ ἕτερος μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὄλην τοῦ σκηνώματος ἐναπέτεμεν. τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐξηκολούθει· ἔριδος γὰρ κραταιᾶς αὐτοῖς ἐπεισπεσούσης καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἐνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν τῶν κεφαλῶν ἐκτομήν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος, οὐχ ὑγιῶς δέ. οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἰκεῖα αὐθις μετὰ φυγῆς ἀφορμᾶ καὶ συμφορᾶς. 3. Τῆς δὲ Θεοφιλοῦς, ὡς εἴρηται, Θεοδώρας τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἑαυτῆς κόσμον δούσης (ἀπὸ γὰρ Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου ἕως τῆς ὀρθοδοξίας ἐπὶ τριάκοντα χρόνους κατεῖχον οἱ εἰκονοκαῦσαι τὰς ἐκκλησίας) αἴτησιν ποιεῖται πρὸς τοὺς παρόντας ἀγίους 651 πατέρας, λέγουσα "οἶδα ὅτι δέδωκεν ὑμῖν ὁ θεὸς ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἐπεὶ οὖν ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς οἴδατε πάντες, δικαιοκρίτης μὲν εἶ καὶ τις ἄλλος ἦν, καὶ πάντα καλῶς διοικῶν, ὡς μαρτυρεῖτε, εἶχε δὲ μόνην ταύτην τὴν αἴρεσιν, ἣν καὶ τελευτῶν ἀπηρνήσατο, καὶ μετὰ δακρύων κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου, ἐμοῦ τούτῳ ταύτας δούσης, τὰς ἀγίας εἰκόνας κατεφίλησε, καὶ οὕτως ἐξέπνευσε, δότε μοι καὶ αὐτοὶ χάριν ἐγγράφως ἀφεθῆναι αὐτῷ τὴν ἀμαρτίαν ταύτην μόνην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐ φροντίζω." πρὸς ἣν οἱ πατέρες τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δακρύσαντες τοῖς αὐτῆς ἐπικαμπτόμενοι δάκρυσιν, πρὸς δὲ καὶ τὴν τῶν ἀγίων εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τούτου τῇ δεσποίνῃ ἐδίδουσαν. ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν βεβαίως καταλαβόντες, καὶ Μεθοδίῳ τῷ ἀγιωτάτῳ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἀγίων νηστειῶν κυριακῇ σὺν τῇ βασιλίσει πάννουχον ὑμνωδίαν ἐν τῷ τῶν Βλαχερνῶν τῆς θεοτόκου ναῷ ἀφ' ἑσπέρας τετελεκότες, τῇ ἔωθεν μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ θεοῦ λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι, καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὐθις ἢ ἐκκλησία λαμβάνει

τῆς θείας μυσταγωγίας τελεσθείσης ἀγνῶς, πάντων τῶν αἵρεσιωτῶν ἐν πάσῃ τῇ ὑφ' ἡλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν, ὃς ἦν ὁ προειρημένος Ἰωάννης. 652 4. Οὗτος οὖν μετὰ τῆς αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορίας τῆ καθαιρέσει ὑποβληθεὶς οὐχ εἴλετο ἡσυχῇ διάγειν τὸν ἑαυτοῦ κατάπτυστον βίον, ἀλλ' ἔτι κατὰ τῶν ἀγίων εἰκόνων ἐνεανιεύετο. καὶ γὰρ ὑπερόριος πάλιν ἔν τιμι μονῆ γεγονώς, εἰκόνος θείας κατὰ τὸν ὄροφον ἰσταμένης καὶ ἀτενῶς ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὗτος ὄραῖν τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατιοῦσαν θεάν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκέτου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων ὡς τὴν αὐτῆς οὐ δύναμαι μορφήν ἐνοραῖν. ἤκουστο γοῦν ταῦτα τῆ δεσποίνῃ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰαννῆ ἐκτυφλοῖ. ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἐραῖν, μῶμον δέ τινα ἐπειράτο μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ τῷ ἐν ἀγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ γυναικῶς τινα φρεναπατήσαντες κρυψιγαμίας ἔγκλημα τούτῳ ἐπισφύρουσιν. ὁ δὲ μακαριώτατος πατριάρχης μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι τὰ κρύφια αἴσχη ἀπογυμνοῖ, καὶ εὐρητο παρὰ τὸ εἶκος μεμαρασμένα. καὶ τὸ αἴτιον ἐρωτηθεὶς εἶπεν ὅτι διάγοντός μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλισμοῖς ἐκινούμην, τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ προσῆλθον δεόμενος· ὃς τῆ νυκτὶ ἐπιστὰς τῇ δεξιᾷ τὰ αἰδοῖα κατεπίασεν, ἐπιφθεγξάμενος μὴ τοῦ λοιποῦ πτοεῖσθαι φιληδονίαν. ἐγὼ δὲ σφοδρῶς ἀλγήσας διυπνίσθη, καὶ ἔκτοτε ἀβλαβῆς διέμεινα. ἀλλὰ μὴν τὸ γύναιον ἀσφαλῶς κρατηθὲν πάντα ἀφηγήσατο, καὶ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρυσίον τοῖς ἀποδέσμοις ἔτι περιειλημμένον καὶ τῇ αὐτῶν βούλλα σεσημασμένον ὑπεδείκνυε. καὶ 653 αὐτοὺς μὲν τιμωρεῖν ἐβούλοντο, τῇ δὲ τοῦ ἀγίου Μεθοδίου παρακλήσει τούτους εἴασαν. 5. Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἤγουν τὴν τῆς ὀρθοδοξίας λεγομένην κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ Καριανοῦ παλατίοις, ἅπερ ἔνεκεν τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἀνυποκρίτως, ὑπὸ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως ὡς τὸ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ βασιλὶς Θεοδώρα ἅπαν τὸ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα εἰστία, καὶ οὐκ ἦν ὅστις μὴ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν· μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης ἦν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασε καὶ τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀτενιζούσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τοῦ ὀσίου Θεοφάνους καθορώσης καὶ στεναζούσης συνέβη καὶ τοῦτον ὡς ἔξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμῆσαι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀτενίζουσαν αὐτῷ. φήσαντος γοῦν "τίς ἄρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμέ σου ἀτενοῦς ὀράσεως;" ἡ δὲ ἔφη τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θαυμάζειν καρτερίαν σου καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπῆναιαν. καὶ ὁ μακάριος Θεοφάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς ἢ τῶν προησφαλισμένων διανοηθεὶς "ὑπὲρ ταύτης τῆς γραφῆς" ἔφησεν εὐ μάλα τρανῶς "ἐν τῷ τοῦ θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ σφοδρότερον διαδικάσομαι τῷ ἀνδρὶ σου." τοῦτο ἀκούσασα ἡ βασίλισσα, καὶ περίλυπος γενομένη καὶ σύνδακρυς, ἔφη πρὸς τὸν ὄσιον "αὐταὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὑποσχέσεις ὑμῶν καὶ ὁμολογίαι, ὡς μὴ μόνον οὐ συγκεχωρηκέναι ἀλλὰ καὶ 654 πρὸς ἀγῶνας ἄγειν αὐτόν;" "οὐ" φησιν ὁ πατριάρχης αὐθωρὸν ἀναστὰς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, "βασίλισσα, οὐ· ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ὀλιγωρίας τούτου λογιζομένης εἰς οὐδέν." οὕτω μὲν οὖν ἐσιγάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθη ἀκύμαντα διέμεινεν. 6. Ἀνεφάνη δὲ τις καὶ ἑτέρα αἵρεσις ἢ οὕτω τῶν Ζηλίκων λεγομένη, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ, Ζήλικι μὲν ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν σηκρήτις ἐν πρώτοις τιμῆν. ἐθεραπεύθη δὲ καὶ πρὸς θεοσέβειαν μετηνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καταξιοθέντων χρίσεως τῶν ἀντιποιοιμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς. 7. Τῷ β' αὐτῆς ἔτει ἀπέστειλε Θεοδώρα Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην κατὰ τῆς Κρήτης, καὶ κακῶς τοῖς ὑπὸ χεῖρα χρησάμενος αὐτὸς μὲν τὴν φυγαδεῖαν ἠσπάσατο, ὁ δὲ στρατὸς μαχαίρας ἔργον τοῖς ἐν Κρήτῃ γέγονεν. 8. Τῷ γ' αὐτῆς ἔτει Ἄμερ κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσαντος αὐτὸν πάλιν Θεοδώρα ἀπέστειλε μετὰ πολλῆς δυνάμεως·

καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων πλείους οἱ κρατηθέντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς τὴν βασιλίσσαν ἐλθὼν πάλιν τῆς αὐτῆς οἰκειότητος εἶχετο, καὶ τῷ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἤτταν τούτῳ προσῆπτε καὶ ἀνετίθετο, ὡς τῇ παραινέσει τούτου καὶ τῇ συμβουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτρώθη στρατόπεδον. 655 9. Τῷ ζ' ἔτει τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀνδρυνθέντος καὶ τοῖς κυνηγίοις καὶ ἀκαθαρσίαις σχολάζοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμφιλιωθῆναι αὐτὸν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγηρος, μισουμένην δι' ἀναίδειαν τῇ Αὐγούστη καὶ τῷ λογοθέτῃ, ζεύγνυσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, καὶ στεφανοῦνται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῷ εἰς τὴν Δάφνην. 10. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς ἤγαγε τῷ βασιλεῖ ἵππον θαυμαστὸν καὶ γενναῖον, σκληρότατον δὲ πάνυ, ὡς μὴ δύνασθαι τινα ἰδεῖν κἂν ἀπὸ τῶν ὀδόντων τὸν χρόνον αὐτοῦ. ἀχθομένου οὖν ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως, παρὼν Θεοφιλίτζης ἐκεῖνος ὁ τῶν νουμέρων τότε καὶ τοῦ τείχους κόμης ὢν εἶπεν τῷ βασιλεῖ "ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἀγαπᾷ ἡ βασιλεία σου, τοῦνομα Βασίλειον." τοῦ δὲ βασιλέως κελεύσαντος παρευθὺ ἤχθη, καὶ τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵπου κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ὠτὸς δραξάμενος, εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν. ἐφ' ᾧ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παραδέδωκεν αὐτὸν τῷ ἐταιρειάρχῃ Ἀνδρέᾳ τοῦ εἰς τὴν ἐταιρείαν εἶναι καὶ τοῖς ἵπποις τοῦ βασιλέως ἐκδουλεύειν. 11. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασίλειος ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως. καὶ προσεκολλήθη τῷ στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Τζάντζη ἐκδουλεύειν· ἦν δὲ ἐτῶν κέ'. καὶ μὴδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφεληθεὶς ἦλθεν ἐν τῇ πόλει. καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπεὶ κεκοπωμένος ἦν ἀπὸ τῆς ὀδοιπορίας, 656 κυριακῆς ἡμέρας οὔσης, ἐσπέρας ἀνακλιθεὶς ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ ἁγίου Διομήδους, ὃς τὸ πρὶν Ἥλιου ναὸς ἐχρημάτισε. καθολικὴ γὰρ ἦν ἡ ἐκκλησία, καὶ ὑπὸ προσμοναρίου τοῦνομα Νικολάου· ᾧ καὶ ἐφάνη τῇ νυκτί τις φωνήσας "ἐγερθεὶς εἰσάγαγε τὸν βασιλέα ἔσω." ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὔρεν εἰ μὴ τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς πάλιν ἀνεκλίθη εἰς τὴν κοίτην αὐτοῦ. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. εἰς δὲ τὸ τρίτον μετὰ ῥομφαίας ἔπληξε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, εἰπὼν "οὐ βλέπεις ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον; αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς· εἰσάγαγε αὐτόν." ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ εὐρὼν τὸν Βασίλειον μετὰ πήρας καὶ ράβδου, εἰσήγαγεν ἔσω. καὶ τῇ ἐπαύριον λούσας ἠλλάξεν αὐτόν, καὶ ἀδελφοποιητὸν ποιήσας συνευφραίνετο αὐτῷ. ἦν δὲ τῷ Νικολάῳ ἀδελφὸς ἰατρὸς δουλεύων τῷ εἰρημένῳ Θεοφιλίτζῃ, ὃς καὶ κατὰ τύχην ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικόλαον εἶδε τὸν Βασίλειον, καὶ θαυμάσας τό τε ἀνάστημα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος ἠρώτα τῷ ἀδελφῷ πόθεν ἐστίν. ὁ δὲ πάντα εἶπε πλὴν τῆς ὀράσεως. μετ' ὀλίγας οὖν ἡμέρας τοῦ Θεοφιλίτζη ζητοῦντος ἄνθρωπον ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ, παρῆν ὁ ἰατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ Βασιλείου διηγήσατο. ἤχθη οὖν ὁ Βασίλειος συντόμως, καὶ θεασάμενος αὐτὸν Θεοφιλίτζης ἠράσθη. ἐπεὶ δὲ ἐπιάγουρος ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλεῖ αὐτὸν Κεφαλάν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. ἐντεῦ 657 θεν, ὡς εἴρηται, δίδεται τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ. ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ εἰσαγαγὼν τὸν Βασίλειον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ εἶπεν "δεῦρο, ἴδε, μητερ, ἄνθρωπον ὃν ἐπελαβόμεν νῦν." ἡ δὲ ἐξελθοῦσα καὶ τοῦτον ἰδοῦσα ἀπεστράφη, εἰποῦσα "οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὴν γενεὰν ἡμῶν ἀφανίσει." ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδαμῶς ἐπίσθη ἢ ἤκουσε τῆς μητρὸς αὐτοῦ. 12. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς κουροπαλάτου τοῦ βασιλεύσαντος. τῶν δὲ Βουλγάρων τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ληϊζομένων, ἡ Θεοδώρα ταξατίωνα πέμψασα τούτους τῆς ρύμης ἔστησεν. 13. Τῷ ιγ' ἔτει αὐτοῦ Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἔξω τῆς πόλεως ὢν συνεφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ, ὃς τὸν βασιλέα κρατήσας ἔπεισεν εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδα

καὶ εἰς τὸ παλάτιον ἔρχεσθαι. οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον Θεοφάνην τὸν Φαλαγάνην καὶ ἄλλους τινὰς ἀποκτείνει τὸν Θεόκτιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μετὰ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως συνειδήσεως. τοῦτο μαθοῦσα Θεοδώρα ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων οἱ τὸν φόνον κατειργάσαντο, καταβωμένη αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ φωνῇ βριαρᾶ καταπτοηθεῖσα θρηνωδῶς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατήγων γάρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν κατάγων τὸ γένος, αὐτῇ ἀπεφθέγγετο παλινδρομεῖν οἴκαδε, τὴν τοιαύτην ἡμέραν κρουόντων ἀποκαλῶν. τοῦ δὲ Μιχαὴλ παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου 658 τὴν μητέρα ἐξιλεώσασθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινεν· ὅθεν καὶ μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὲ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις προσώποις αὐτὴν λυπεῖν κατηπείγετο ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο. καὶ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν εἰς τὰ Καριανοῦ μεθιστᾶ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν. εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ πάσας ἐνώσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἀπέκειρεν. τότε δὲ καὶ ὑπὸ τῆς συγκλήτου πάσης ἀναγορεύεται καὶ αὐτοκρατορεῖ, καὶ τὸν Βάρδα προβάλλεται μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ αὐτοῦ λυπούμενη ὡς διατασσομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν ἄδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ἦν ἀναμέσον αὐτῶν ἄσπονδος. κατάγει τοίνυν καὶ αὐτὴν εἰς τὰ Γαστρία· ἦτις τῇ ἀθυμίᾳ καταβαπτισθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπ' ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀναξίαν ἑαυτῇ συσκευάζει κατὰ Βάρδα βουλήν, ἐλομένη κοινωὸν σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸν τοῦ βασιλέως πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντος τοῦ Βάρδα ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμηδίου ἀναιρήσουσιν αὐτόν. τῆς δὲ μελέτης πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθείσης, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξηνέχθη· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ σφενδόνη τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορος, ὁμοίως καὶ Βάρδα τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην. 659 14. Τῷ β' τούτου ἔτει ἔπεσε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης αἱματώδης, καὶ λίθους εὗρισκον πολλοὶ ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. ἐπιδουὺς ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν ὁ Μιχαὴλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρήματα κακῶς ἀναλίσκων, ὑπὲρ τῶν χιλίων ἐνενήκοντα κεντηναρίων ὄντα χρυσοῦ, ἄργυρος δὲ πλῆθος ἀναρίθμητος, ἄπερ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐφυλάξατο. καὶ τοὺς τῶν ἠνιόχων παῖδας ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος υἰοθετησάμενος ἐκάστῳ ἐδίδου νομίσματα ρ' ἢ τὸ ἐλάχιστον ν'. καὶ τινὶ ποτε πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἀγριότητα οὕτως κατονομαζόμενος) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ τὸ φατλίον τὸ τούτους φωταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου ἀποσβέσαι τῷ παραδόξῳ θαύματι, χρυσοῦ νομίσματα δέδωκεν ρ'. (15) οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατανάλισκεν. καὶ μῆπω καιροῦ παρελθόντος ἐνός, ἐπεὶ τῆς στρατιωτικῆς ρόγας παρῆν ὁ καιρὸς καὶ χρημάτων πόρος οὐκ ἦν, τὴν τε χρυσὴν ἐκείνην καὶ πολυθρύλητον πλάτανον καὶ τοὺς δύο λέοντας καὶ τοὺς δύο γρῦπας, ὄλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα ὀλκὴν ἔχοντα τῶν ζ' κεντηναρίων καὶ στολὰς ὡς ὄλοχρύσους καὶ χρυσοῦφάντους χωνεύσας ἐχάραξε, καὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν ρόγαν ἐποίησεν. ὅτε δὲ ὁ Βασίλειος ἦλθεν, οὐδὲν ἄλλο εὔρεν εἰ μὴ 660 κεντηνάρια ἰγ' καὶ μυριάσια σακία θ'. ἐφ' οἷς ἀπορῶν τὸ νῦν σενζάτον καλούμενον χαραχθῆναι ἐκέλευσε καὶ τοῦ δημοσίου ποιήσασθαι πρόνοιαν. 16. Ἵνα δὲ μικρὸν τι λέξας βεβαιώσω τὰ διηγούμενα καὶ σαφεστέρα γένηται ἢ τοῦ ἀνδρός, εἴ γε δὴ καὶ ἄνδρα αὐτὸν καλεῖν δεῖ, ἀναγωγία καὶ ἄνοια, ἐφ' ἄρματος ἰσταμένου καὶ τῆς βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηδῆσαι, ἐπαγγελίας φθασάσης ὅτι δεινῶς ὁ Ἄμερ καταληϊζέται τὸ Θρακῆσιον καὶ τὸ Ὀψίκιον ὑπείσελθὼν τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει καὶ προσδοκῶνται ὡς οὐδέπω δεινά, καὶ ἐπὶ

τούτω στυγνάσαντος μὲν τοῦ πρωτονοταρίου, ἀπαγγείλαντος δὲ μετὰ κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ δομειστικοῦ τῶν σχολῶν ἀπόκρισιν, καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα φέροντά τε καὶ δεικνύοντα, ἐκεῖνος "τί" φησίν, "ὦ οὗτος, τόλμη χρησάμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκαῖον τοῦτον ἀγῶνά μου διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον σπουδάζοντι, μὴ τὸν μέσον εὐώνυμον ἰδεῖν περιτετραμμένον, ὑπὲρ οὗ μοι πᾶς ὁ ἀγών." 17. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἕτερόν τι διηγήσομαι χαλεπώτερον, οὐ μόνον ἐκπίπτον τοῦ πρέποντος, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξίας ὅτι μάλιστα ἀλλότριον. γυναῖκα τινὴ ἣς τὸν παῖδα υἰοθετησάμενος ἦν, ἐκ βαλανείου ἐρχομένην καὶ τὴν ἑαυτῆς κάλπην ἐπὶ χεῖρας ἐχούσῃ συναντήσας τοῦ ἵππου ἀπέβη, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους κατὰ τὰ ἀνάκτορα ἀπέστειλεν, ἀκόλαστα δὲ καὶ μυστικά ἀνδράρια ἔται 661 ρισάμενος ἀπῆει μετὰ τῆς γυναικός, τὴν κάλπην τῶν ἐκείνης χειρῶν ἀναλαβών. καὶ "ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θαρροῦσα" ἔλεξεν "ἐμὲ κατὰ τὸ σὸν οἶκημα ὑπόδεξαι, ψωμοῦ πιτυρώδους καὶ ἄσβεστοτύρου ἐπιθυμοῦντα," τάχα που ἀπὸ τῶν ν' νομισμάτων, ἅπερ δέδωκε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὑπολαμβάνων τι κεκτῆσθαι ταύτην. ἐπὶ δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ θεάματι ἡ γυνὴ ἐκπλαγεῖσα, ἐπεὶ καὶ πάντων ἐν ἀπορίᾳ ἦν, αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ τὸ σαβάνον αὐτῆς ἔτι διάβροχον ὄν ἀντὶ μεσσαλίου τῷ σκάμνῳ ἐπέθετο (οὐ γὰρ εἶχεν τράπεζαν), τὴν τε κλεῖδα ἀφελὼν αὐτῆς ἦν τὰ πάντα ὁ βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς μάγειρος δαιτυμῶν. ἐκβαλὼν δὲ ἅπερ εἶχεν τῆς πενιχρᾶς ἐκείνης ἢ κιβωτός, συνεισιτάτο ταύτη καὶ συνεδείπνει, κάκειθεν βάδην αὐθις ἀπῆει πρὸς τὰ ἀνάκτορα. 18. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἢ τῶν ὧν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ φατρία, σατύριοί τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρογυῖαν ἀκόλαστοι, οὓς ἐκεῖνος διὰ τιμῆς ἄγων καὶ αἰδοῦς τῶν θείων κατωλιγῶρει· ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦφάντους ἐπετίθει καὶ ὠμοφῶρια, καὶ ἠνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγνως τελεῖν τὰ ἀγνά. καὶ πατριάρχην τὸν ἕξαρχον τούτων ἐκάλει, Γρύλλον καλούμενον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἰα' μητροπολίτας τῶν ἕξαιρέτων θρόνων τε καὶ λαμπρῶν. οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινῶνει, οὐδὲ βασιλεύειν ἠξίου· καὶ γὰρ πρωτόθρονος ὁ Κολωνείας ὢν, δωδέκατος δὲ αὐτὸς ὁ βα 662 σιλεὺς Μιχαὴλ. καὶ τὰς ὠδὰς ἐξεπλήρουν διὰ κιθαρῶν· καὶ τὰ μὲν μυστικά μιμούμενοι λιγυρῶς ἐπήχουν, τὰς δὲ ἐκφωνήσεις ἀνέτω φορᾶ καὶ διαπρυσίῳ. σκευὴ δὲ διάχρυσα καὶ μαργαριτῶν συγκρίμενα εἶχον, ὄξους τε καὶ σινάπεως πληροῦντες οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. οὗτος οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὄνῳ ἐπωχεῖτο λευκῆ, τὰς δημοσίους προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. καὶ ποτε συνέβη μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένῳ τῷ μακαρίτῳ Ἰγνατίῳ συντυχεῖν· καὶ τὸν φελόνην ἀναστεύσας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονώτερον τῶν κρουσμάτων ἦρχε, καὶ τὸν κληρὸν μυρίοις καὶ αἰσχίστοις περιέβαλλε ῥήμασιν. ὑπὸ δὲ τοῦ ὀσίου ἐπιτιμηθεὶς αὐτὸς μὲν οὐδὲν τούτων ἐφύλαξεν, πλὴν τέως τῆς ὁδοῦ ἐξέκλινε. τούτοις ἑαυτὸν γέλωτα ἄσμενον καὶ ἀνακαγχασμὸν ὁ ἀφρονέστατος προετίθει, οἷς ὑβρίζετο μὲν ἢ ἅγια προσφορά, ὑβρίζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τοῖς ἀρρήτοις αὐτῶν καὶ ἀκαθάρτοις ἐπιτηδεύμασιν ἐπιλεγόμενα καὶ ἐπιφωνούμενα. 19. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἀγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ θρόνου τῆς πατριαρχίας καταβιβασθέντος, ἐπίπροσθεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης κατενώπιον τελουμένων Φωτίου καὶ δι' αἰσχίστης μιμήσεως τῶν θείων παιζομένων ὑπὸ τῶν καταφρονητῶν καὶ καταπτύ 663 στῶν ἀνδρῶν, τοσοῦτον ἐκεῖνος ἀπέσχεεν τοῦ ἐπιτιμῆσαι καὶ διελέγξαι καὶ τὸ ἀτοπώτατον καταργῆσαι τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅτι καὶ ἐπεκύρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον, ἐπευξάμενος τὸν θεομισῆ Θεόφιλον ἐκεῖνον τὸν καὶ Γρύλλον, ὃν ὁ ἀπαιδευτότατος ἀναξ ἴδιον πατριάρχην ὠνόμαζεν, παίζειν εὐστοχος καὶ ἐν ἱερατικοῖς ἀμφίοις καὶ λογίοις, καὶ κρότους ἀποπέμπειν μεγίστους ἡμιόνων τρόπῳ, καὶ πιεῖν ἐξ αὐτοῦ πάντας, τοῦτο γε μόνον ἄξιός αὐτοῖς ἐπιφωνεῖν, καὶ σαρκίνων μεταλαμβάνειν μετὰ νάπυος καὶ ὄξους· καὶ τῷ ὠμοφωρίῳ αὐτοῦ ὁ ἀνιέρως τῷ ἀνιέρῳ τὴν ἀνιεραρχίαν ἀνιέρως

ἐπεσφραγίζετο, ἐν γέλωτι ὁ μετὰ ἀφρόνων ὁ ἄφρων τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀνυψῶν, ἐπιγελῶν τοῦ ἀοιδίου Ἰγνατίου ὡς μὴ ὄντος τοῖς πράγμασι συγκαταβατικοῦ καὶ οἷον, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε, παντὶ ἀνέμῳ εὐριπίστως φερομένου. ἀλλὰ καὶ ἄμιλλαν μετὰ τοῦ ἀθλίου βασιλέως Μιχαὴλ ὑπὲρ τοῦ τίς ἂν πλέον πῆ ἐνστησάμενος δέκα κώθωσιν αὐτὸν ὑπερέβαλλεν· τοῦ Μιχαὴλ γὰρ ἐν τοῖς ν' πεπληρωμένου, οὗτος ὁ Φώτιος τοὺς ζ' ἐκπεπωκῶς ἐνεκαυχᾶτο ὡς μὴ μεμεθυκῶς. 20. Καὶ ποτε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ὁ Μιχαὴλ ἐν τοῖς ἀνακτόροις διαιτουμένην, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῷ τὰ ἄθεσμα πράττοντος, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον μετακαλεῖται εὐλογηθησομένην παρ' αὐτοῦ. ὡς οὖν ἐκείνη ἐξήει μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς, ρίπτει ἑαυτὴν εἰς τοῦδαφος ἐξαιτουμένη εὐχὴν· καὶ γὰρ ἐλάνθανεν τέως τὴν γενειάδα κρύπτων. καὶ ἐκ 664 προχείρου ψόφον ἀναθορῶν ἐπαφείς καὶ λόγους ἀπρεπεῖς προστεθεικῶς καὶ τὸ "ἡμεῖς ὅπερ ἔχομεν, κυρά, παρέχομέν σοι," τὰ πάντα δυσωδίας ἐπλήρου. ἡ δὲ τὸ μέλλον ἀποφοιβάσασα, τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας καὶ χειρὸς ἕξω γενέσθαι ὁδοῦ. 21. Ἔτι τῆς Θεοδώρας τὴν βασιλείαν κατεχοῦσης, Βόγαρις ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἀκούσας κρατεῖν, δηλοῖ αὐτῇ καταλύειν τὰς συνθήκας καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἐκστρατεύειν. ἀντιδηλοῦται οὖν αὐτῷ ὅτι καὶ ἐμὲ κατὰ σοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσαν, καὶ ἐλπίζομεν κυριεῦσαι σου. εἰ δὲ μή, καὶ οὕτως σοῦ περιέσομαι, τὴν νίκην ἀρίδηλον ἔχουσα· γυναῖκα γὰρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔχεις τὸν ἠττηθέντα σοι." διὰ τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε καὶ τὰς τῆς ἀγάπης ἀνεπέωσεν σπονδάς. (22) ζήτησιν οὖν αὐτῇ ποιεῖται περὶ τοῦ μοναχοῦ Θεοδώρου τοῦ Κουφαρᾶ, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος. καὶ οὗτος δὲ ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν περὶ τῆς οἰκείας ἀδελφῆς αἰχμαλωτισθείσης καὶ ἐν τῇ τοῦ βασιλέως αὐλῇ κατεχομένης δηλοῖ· ἥτις καὶ γράμματα μαθοῦσα καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν καὶ τὴν περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ καὶ δόξαν, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ διέλιπεν ἐκθειάζουσα καὶ παρακαλοῦσα μεταθέσθαι πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν, εἰ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ κατισχημένος πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἰδεῖν τέως οὐκ ἠθέλησεν. λιμοῦ 665 δὲ τὴν χώραν ἐπινεμομένου ἠναγκάσθη τὰ Ῥωμαίων ὄρια ὑπερβαίνειν. 23. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομέστικον τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ, δούς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ ἐλοιδορεῖτο, προβάλλεται μονοστράτηγον τῶν δυτικῶν. συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δ' τῶν διακαισιμῶν, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν αὐτοῦ [θεῖον] Καίσαρα. 24. Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξῆλθεν Ἄμερ μέχρις Σινώπης, καὶ ληϊσάμενος πάντα τὰ Ῥωμαίων ὑπέστρεψεν ἀβλαβῆς. 25. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει Μιχαὴλ ἅμα Καίσαρι διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης κατὰ Γόβορι ἄρχοντι Βουλγάρων. τοῦτο μαθόντες οἱ Βούλγαροι, ἅμα δὲ καὶ λιμῷ τηκόμενοι, ὡς ἤχῳ βροντῆς ὑπεκλίθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγῶνων καὶ τῆς μάχης περὶ τὴν νίκην κατέγνωσαν, Χριστιανοὶ τε γενέσθαι καὶ ὑποτάσσεσθαι τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων ἠτήσαντο. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐβάπτισεν πάντας καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν Μιχαὴλ ἐπωνόμασεν. ὃς εἰς τὸ ἴδιον ὑποστρέψας διὰ ζωγράφου Μεθοδίου λεγομένου τὴν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γραφῆναι πεποίηκεν· διὸ καὶ μᾶλλον τὴν ἐκ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ καθυφίσταται ἐπανάστασιν, οὐς μετὰ τινῶν ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θεοῦ σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων, πάντας ἀνα 666 φανδὸν ἐποίησε Χριστιανούς. δηλοῖ καὶ τῷ βασιλεῖ περὶ γῆς διὰ τὸ στενοῦσθαι ἐν τοῖς ἰδίοις τὸ πλῆθος τὸ ἑαυτοῦ, πρὸς τῷ καὶ ἐν τῇ πίστει ὁμονοεῖν αἰδίως καὶ τὴν ἀγάπην ἄλυτον εἰς αἰῶνας φυλάττειν. ὁ δὲ εὐμενῶς ἤκουσε, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τηνικαῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγχανούσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτόν, ἥτις οὕτω καλεῖται Ζαγόρια παρ' αὐτοῖς. 26. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τοῦ Ἄμερ πάλιν ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξεληθόντος συναντῶσι Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸν Λαλακαῶνα. καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπεται ὁ Ἄμερ,

καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσάγουσιν. ἐκ τούτου γίνεται γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ. καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ τῶν πολέμων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξεκέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον ἐνόμιζεν εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν. 27. Τῷ αὐτοῦ ἔτει κτίζει στάβλον τῶν ἵππων αὐτοῦ, κοσμήσας αὐτὸν μαρμάρους καὶ ὑδάτων ἐπιρροαῖς παντοιοτρόπως. τελεσθέντος δὲ ὑποδεικνύει τὴν ἄλογον κατασκευὴν τοῦ οἴκου, βουλόμενος ἐπαινεθῆναι, Πέτρῳ τινὶ λογίῳ καὶ σκωπτικῷ ἀνδρὶ, ὃν καὶ Πτωχομάχην ἐκάλουν, καὶ φησὶν ὡς ἀεὶ μνημονεύεσθαι ὀφείλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευὴν. καὶ ὁ Πέτρος τῷ βασιλεῖ 667 φησὶν "Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαργάρους πολυτίμοις, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι· καὶ σύ, βασιλεῦ, κοπρῶνα ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάπαυσιν λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο;" ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὡς τοῦ ἐπαίνου ἀποτυχὼν τυπτόμενον καὶ συρόμενον αὐτὸν ἐξήγαγεν. 28. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει, φήμης διαθεοῦσης ὡς Βάρδας ὁ Καῖσαρ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμφθεῖρεται, ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος πολλὰκις τούτῳ παραινέει ἀποσχέσθαι τοῦ κακοῦ. ὁ δὲ μὴ πειθόμενος μᾶλλον ἐνεῖχε τῷ πατριάρχει, σωφρονεῖν αὐτὸν κατεπεύγοντος. καὶ δὴ ποτε μέλλοντος κοινωνεῖν τοῦ Βάρδα, ὁ πατριάρχης ὡς ἀνάξιον ἀπόσατο· ὃς ὀργῆς πληγεὶς τὴν ψυχὴν τὸν παραινέτην ὡς ἄνομον καὶ φθορέα τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσε, καὶ παραιτήσασθαι ἀναγκάζων βασάνοις ἀπείροις ὑπέβαλεν. παραδίδωσι γὰρ αὐτὸν τῷ Θεοδοσίῳ τῷ Μωρῷ λεγομένῳ καὶ τῷ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτελόπτῃ, οἱ καὶ περιέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Κοπρωνύμου λάρνακι γυμνὸν χειμῶνος ὥρα. ἔνθεν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ κρύους ἐκ τῶν κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σαπρίας καὶ αἵματος. οὕτως ἐγκαρτερῶν τοῖς δεινοῖς ὁ καρτερικώτατος οὐκ ἐφθέγγατο τι πρὸς κύριον πονηρόν. τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ κύριος Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρμένιον παραμυθούμενον αὐτῷ· καὶ γὰρ ἀγγεῖδιον οἴνου καὶ ἄρτον καὶ μῆλα, τοὺς κακοποιούς κατὰ χώρας λανθάνων, τῷ ὀσίῳ εἰσήγε, καὶ τῆς 668 λάρνακος αὐτὸν καταβιβάζων ἐκούφιζε τὸ πολὺ τῆς συμφορᾶς μέχρι τῆς ἐκείνων ἐλεύσεως. τούτοις ὑποβαλὼν Βάρδας ὁ Καῖσαρ τὸν ὄσιον, ἐπεὶ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ λαβεῖν οὐκ ἠδυνήθη, Φώτιον πρωτοασηκρήτις ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ πατριάρχην. ἐξώρισεν δὲ Ἰγνάτιον ἐν τῇ νήσῳ Τερεβίνθου, ἐν ἧ καὶ ἔταλαιπωρεῖτο, μυρία καθ' ἑκάστην πρὸς τὸ παραιτήσασθαι ὑπομένων. εἶτα φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱερειαν δέσμιον, καὶ κατακλείουσιν εἰς μάνδραν Αἰγῶν. εἶτα εἰς τὰ Προμούντου ἀγαγόντες, Λέων ὁ Λαλάκων τοῖς ραπίσμασι τὰς σιαγόνας αὐτοῦ συνέθλασεν ὡς δύο μύλους αὐτοῦ ἐκπεσεῖν. εἶτα μοχλῷ σιδηρῷ ἀνδροφόνῳ τοὺς πόδας προσηλώσαντες ἐν μικρᾷ εἰρκτῇ καὶ στενῇ κατέκλεισαν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰ Νούμερα σιδηροδέσμιον καθεῖρξαν. ἐκεῖθεν εἰς Μιτυλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισαν, καὶ τοὺς μητροπολίτας ἐν φυλακαῖς ἄλλον ἀλλαχοῦ διεσκόρπισαν. 29. Ἄξιον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα διαλαβεῖν. οὗτος ὁ Φώτιος υἱὸς Σεργίου σπαθαρίου ἦν, οὗ τινὸς ὁ πατὴρ Ζαχαρίας ὠνόμαστο, ὃς πάλιν ἔσχεν υἱὸν Λέοντα βασι... ὁ γὰρ Σέργιος ἐθνικοῦ αἵματος ὢν, εἰς μοναστήριον γυναικεῖον εἰσπεπηδηκῶς καὶ μονάστριαν ἐκεῖθεν ἀρπάσας καὶ ταύτην ἀποσχηματίσας ἔλαβε γυναῖκα. μετὰ χρόνον τινὰ συνέβη τὸν ἅγιον Μιχαὴλ τὸν Σινάδου, φίλον Σεργίου ὄντα, εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐνθεωρήσας ἔγκυον οὖσαν ἀπέστειλεν τὴν αὐτοῦ 669 ῥάβδον, πληξάει βουλόμενος αὐτήν, καὶ οὕτως εἶπεν "εἶθε ἦν τις ταύτην ἀποκτεῖναι δυνάμενος καὶ τὸ ἔμβρυον τὸ σὺν αὐτῇ. ὀρῶ γὰρ ἄλλην Εὐάν ὄφιν ἐγκυμονοῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρυον ἄρσεν. καὶ τοῦτο κατὰ συγχώρησιν θεοῦ πατριάρχην ἐσόμενον βλέπω ἐπὶ ἀθετήσει τοῦ πανσέπτου καὶ τιμίου σταυροῦ. καὶ αὐτὸς εἰς ἀσέβειαν ἀποκλινεῖ, καὶ πολλοὺς εἰς σταυροπατίαν μεταστήσει, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πολλοὺς ταῖς πολυτρόποις αὐτοῦ στερήσει μηχαναῖς." πρὸς

ὄν ὁ Σέργιος "καὶ εἰ τοιοῦτος ἔσεσθαι μέλλει, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτὸν ἀνελῶ." πρὸς ὄν ὁ ἅγιος "οὐ δυνήσῃ τὴν συγχώρησιν τοῦ θεοῦ διακωλύσαι. πρόσεχε οὖν σεαυτῷ." (30) εἶτα γεννηθέντος ἢ μήτηρ Ἰάκωβον τὸν Μαξιμίνης ἡγούμενον μεταπεμφαμένη ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ὅτι ἔγκυος οὕσα εἶδον ὄναρ ὅτι ἐσχίσθη ἡ κοιλία μου καὶ ἐξῆλθε δράκων. ἀλλὰ καὶ ὁ ὄσιος καὶ ὁμολογητῆς Ἰλαρίων ὁ τῆς Δαλματίας εἶρηκέ μοι ὅτι σεσωματωμένον Σατανᾶν βαστάζεις. λαβὼν οὖν αὐτὸν ἐβάπτισεν, Φώτιον ὠνομακῶς, "ἴσως" λέγων "παρέλθοι ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ." Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὄρων τινὰ σημεῖα ἐν αὐτῷ ἔλεγεν "μὴ ἄρα ἡ παρ' Ἑβραίοις ἐλπιζομένη μονάστρια, ἢ τὸν Ἀντίχριστον μέλλουσα τίκτειν, ἢ γυνὴ μου ἐστίν;" ἐπεὶ δὲ φιλομόναχοι ἦσαν, τοὺς μοναχοὺς προσδεχομένης, ἡξίου εὐχέσθαι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοῦ Φωτίου. τοῦτον ποτε τὸν Φώτιον μεράκιον 670 σκεπὶ τυγχάνοντα εἰς τὸν ἐν ἀγίοις Ἰωαννῆκιον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀνήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐξασθαι τοῦτον παρεκάλει. ὁ δὲ ἐτοίμως ἀποκριθεὶς ἔφη "Φώτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδοὺς σου, κύριε, εἰδέναι οὐ βούλεται." ὁ δὲ στενάξας εἶπεν "τί τοῦτο ἔφης, πάτερ;" αὐτῆς ὁ γέρων "ὅτι τὰ μέλλονταπραχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ δηλῶ σοι." τότε ὁ Σέργιος κόνιν σπασάμενος κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους. (31) εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδούς, μᾶλλον ἐκεῖνος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλοτιμότερον διέκειτο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικά. διὸ καὶ Ἑβραίων τινὶ μάγῳ συντετυχώς, "τί μοι" ἔφη "δῶς, νεανία, καὶ ποιήσω σε πᾶσαν γραφὴν Ἑλληνικὴν ἐπὶ στόματος ἄγειν καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ παρευδοκιμεῖν." ὁ δὲ φησι "τὸ ἡμῖς τῆς οὐσίας αὐτοῦ προθύμως ὁ ἐμὸς πατὴρ παρέξει σοι." ὁ δὲ "οὐ χρήζω χρήματα, ἀλλ' οὐδὲ τὸν πατέρα σου γινῶναι τὸ δρᾶμα· ἀλλ' ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς τόνδε τὸν τόπον, καὶ ἄρνησαι τὸν τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσηλώσαμεν, καὶ δώσω σοι παράδοξον φυλακτόν, καὶ ἔσται ἡ ζωὴ σου πᾶσα ἐν εὐημερίᾳ καὶ πλούτῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ." τὸν δὲ προθύμως ἀκούσαντα, καὶ πάντα πρὸς τὴν τοῦ γόητος ἀρέσκειαν τετελεκότα. καὶ ἔκτοτε ταῖς ἀπηγορευμέναις αὐτῶν βίβλοις τῆς μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς τερατείας οὐκ ἀποσχόμενος τὸν νοῦν, (32) ἐπὶ ἀκούων ἦν παρὰ τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ προορατικῶν ἀνδρῶν ἀκηκοότος, ὅτι πολυτρόπως τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐπιβήσεται, τοῦτο ἐν ἑαυτῷ στρέ 671 φων Γρηγορίῳ τινὶ τῆς Συρακούσης ἐκκλησίας γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ὃς καὶ Ἀσβεστάς ἐκαλεῖτο, καθήρητο δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου διὰ τε πολλὰ ἄλλα καὶ διὰ τὸ παρ' ἐνορίαν χειροτονῆσαι Ζαχαρίαν τὸν τοῦ πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς Ῥωμαίων ἀποσταλέντα πρεσβύτερον, φιλιάζεται σὺν τούτῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπ' ἐγκλήμασι καθηρημένοις, ὧν ὑπῆρχεν Εὐλάμπιος ὁ Ἀπαμείας καὶ Πέτρος ὁ Συλαίου καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς πλεῖστοι, οἱ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συνερχόμενοι καὶ μετὰ Γρηγορίου στρεφόμενοι κατὰ τοῦ μεγάλου Ἰγνατίου μελετῶντες ἦσαν· οὓς καὶ συναθροισθεῖσα ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων σύνοδος πάντας καθήρησε καὶ ἀπεκήρυξε. τοῦτον τὸν Φώτιον Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, χειροτονεῖ πατριάρχη. ὃς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιόχειρον αὐτοῦ γράμμα, ὃπερ πρὸς τοὺς μητροπολίτας ἐποίησεν, ἠνίκα τοῦτον εἰς χειροτονίαν ἤγαγον, ὡς δῆθεν ἰδεῖν τι ἐν αὐτῷ βουλόμενος. εἰσάγεται οὖν ὁ χάρτης, καὶ ζητεῖται ἀσφάλειαν ἵνα μὴ διαρρηχθῆναι. οἱ δὲ τοῦ Φωτίου τὸν ἀντίχειρα τοῦ κρατοῦντος αὐτὸν κλάσαντες τὸν χάρτην ἀνέσπασαν, ὃν καὶ χειρῶσάμενος Φώτιος εἰς λεπτὰ κατέκοψε, λέγων "οὔτε ὑμᾶς οὔτε τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκοπον ἔχω." 33. Τῷ β' ἔτει, Φωτίου τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς τὴν ἑορτὴν ὑψοῦντος, μοναχός τις πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἐστὼς διο 672 ρατικὸς εἶδεν θέαμα ξένον, ὄφιν παμμεγέθη τὰς χεῖρας τοῦ Φωτίου κρατοῦντα, τὸν δὲ σταυρὸν τὸν τίμιον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνυψούμενον. σύντρομος δὲ γεγονὼς μεγάλα ἔκραζε καὶ σύντομον τὸ κύριε ἐλέησον. καὶ τινες σὺν αὐτῷ εὐλαβεῖς ἰστάμενοι τὸ αἴτιον ἀνηρώτων, καὶ αὐτὸς τὴν ὀπτασίαν εἶπεν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἦσαν τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας πρεσβυτέρων. οὔτοι δὲ

πρὸς τὸν εὐλαβῆ καὶ διορατικὸν τοῦτον μοναχὸν εἶπον ὅτι καὶ ἡμεῖς λειτουργοῦντες μετ' αὐτοῦ οὐδέποτε ἠκούσαμεν αὐτοῦ εὐχὴν λαλοῦντος ἀλλὰ τῶν θύραθεν ποιητῶν ὑποψιθυρίζοντος ῥήματα· τὸ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ ὑποκάτω τῆς θείας καὶ ἀγίας τραπέζης ἐμεῖ δυσωδέστατον ἐμετόν. (34) καὶ διηγήσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ ἠσυχαστής, ἀνὴρ θεοφόρος καὶ προορατικὸς ἀληθές, ὅτι ἐν τῷ σπηλαίῳ ποτὲ σφοδρῶς καθεζομένου μου δύο τινὲς ἠγούμενοι Εὐθύμιος καὶ Ἰωσήφ ὑπὸ Φωτίου σφοδρῶς διωκόμενοι παρέβαλον πρὸς με· καὶ καθὼς ἔδωκεν ὁ θεός, ἐστήριξα αὐτούς, καὶ τελευταῖον εἰπὼν "ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται" ἀπέλυσα αὐτούς. τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ πρὸ τοῦ ἀφυπνῶσαί με παρέστη μοι Αἰθίοψ μέγας καὶ ἀπευκτὸς καὶ ἰδεῖν φρικτός, ὃς ἤπλωσε κρατῆσαι τοῦ λαιμοῦ μου πρὸς τὸ ἀποπνίξαι με. εὐθὺς δὲ ἐγὼ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσας καὶ θαρρήσας ἐκράτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός, καὶ "τίς εἶ σὺ" λέγων, "καὶ τί τὸ ὄνομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστείλας σε ἐνταῦθα, καὶ δι' ἣν αἰτίαν." αὐτὸν δὲ ἀποκριθέντα εἶπεῖν "ἐγὼ εἰμι ὁ δυνατὸς μὲν τοῦ Βελιάρ, ὑπουργὸς δὲ Φωτίου· ὄνομα δὲ 673 μοι Λεβούφας. συνεργὸς γοήτων καὶ φαρμακῶν, ὀδηγὸς μοιχῶν καὶ ληστῶν, φίλος δὲ Ἑλλήνων καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐν κρυπτῷ θεράπωντος Φωτίου. ἀπέστειλε δέ με ὁ ἐξουσιάζων με εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ διὰ τὰς χθὲς κατ' αὐτοῦ ἀτιμίας, τοῦ περιεργάσεσθαι σε, ὅπως μεταμεληθεὶς ἀποδέξῃ αὐτὸν καὶ ἀλλοτριωθῆς τοῦ θεοῦ, καθὼς καὶ ἄλλοις τοῦτο πεποίηκεν πολλοῖς, ἀλλὰ σὺ με τῷ ὄπλῳ τοῦ σταυροῦ ἀνίσχυρον ἔδειξας." τότε ἐγὼ κατήρησα αὐτὸν τῷ τιμίῳ σταυρῷ, καὶ ἄφαντος ἐγένετο. 35. Ἐν μιᾷ νυκτὶ συνέβη γενέσθαι σεισμοὶ μεγάλοι· καὶ αὐτὸς ὁ Φῶτιος ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος δημηγορήσαι εἶπεν ὅτι οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πλήθους ἀμαρτιῶν ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὕδατος γίνονται, καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος δύο ψυχὰς ἔχει, καὶ ἡ μὲν μία ἀμαρτάνει, ἡ δὲ ἑτέρα οὐχ ἀμαρτάνει. τούτων ἀκούσας ὁ πρωτοασηκηρῆτις καὶ ἀπελθὼν εἶπεν τῷ βασιλεῖ ὅτι οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς, λέγοντες ὡς ἡμεῖς ἠλπίζομεν μίαν ψυχὴν ἔχειν, καὶ ἐλαμβάνομεν ἐκάστῳ μηνὶ ἀνά μοδίους δύο· νῦν δέ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ πατριάρχης, δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος, καὶ δεῖ ἄλλους δύο μοδίους προσθεῖναι ἡμῖν. καὶ ὁ βασιλεὺς γελάσας εἶπεν "οὕτως δογματίζει ὁ Χαζαροπρόσωπος;" προσκαλεῖται οὖν εὐθὺς τὸν πατριάρχην, καὶ πυνθάνεται ὡς δῆθεν θυμούμενος "οὕτως δογματίζεις, ὦ μαρζούκα, δύο τὸν ἄνθρωπον ἔχειν ψυχὰς;" ὁ δὲ ταῖς πιθανολογίαις δολερῶς τοῦτον ὑπεισελθὼν 674 ἔπεισεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἶπεῖν, οὐχὶ δὲ οὕτως. τούτῳ Γρηγόριος ὁ Συρακούσης ἠρώτησε "τί τὸ μαρζούκας σημαίνει;" ὁ δὲ εἶπεν "τὸ μάρ κύων, τὸ ζού σῦρε, τὸ κάς κάσσυμα· τουτέστι κύων ἔλκων δέρμα." 36. Ἐργαστηριακὸς δέ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες ἐβεβαίωσαν, εἰς τὰς Σοφίας τὴν οἴκησιν ἔχων, ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ἡμέραις ψυχορραγῶν καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὰ χεῖλη καὶ τὰς χεῖρας ἐσθίων ἀποψῆσαι οὐκ ἠδύνατο. μικρὸν δὲ ἀνασφήλας εἶπεν "γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ὁ πατριάρχης Φῶτιος ἐδίδαξέ με μὴ κοινωνεῖν νῆσις. διὸ καὶ ἂν βλέπετε πανθάνω, καὶ ἀποθανεῖν οὐ δύναμαι." καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Φωτίου. 37. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, τὸν Ὀρύφαν ὑπαρχον ἐν τῇ πόλει καταλιπὼν· ὃς καὶ τὸν βασιλέα ἤδη τὸ Μαυροπόταμον καταλαβόντα δηλοῖ τὴν τῶν Ῥῶς ἄφιξιν, πλοίων οὖσαν διακοσίων. ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθὺς ὑποστρέφει, μηδὲν ὄλως ἐργασάμενος. 38. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει οἱ Ῥῶς ἔνδοθεν τοῦ Ἱεροῦ φθάσαντες πολὺν εἰργάσαντο φόνον. περικυκλοῦσιν οὖν τὴν πόλιν· καὶ τοῦ βασιλέως μόλις διαπερᾶσαι ἰσχύσαντος, εὐθὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς θεοτόκου ναὸν καταλαμβάνουσι, καὶ μεθ' ὑμνωδιῶν τὸ ἅγιον τῆς θεοτόκου ἐξαγαγόντες μαφόριον τῇ θαλάσῃ ἄκρως προσέβαψαν· καὶ νηνεμίας οὔσης 675 εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης ἠρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνεισαν, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥῶς πλοῖα κατεάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον. 39. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ

προελεύσει διερχομένου, καθεζόμενος ὁ πατρίκιος Δαμιανὸς ἐν τῷ ὥρολογίῳ, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ θυμωθεὶς τῷ βασιλεῖ κλαίων τοῦτο ἀπήγγειλεν, καὶ ὅτι εἰς ὄνειδος τῆς σῆς βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι. ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξορίζει τὸν παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν τῷ ἀγίῳ Μάμαντι, καὶ προβάλλεται Βασίλειον τὸν πρωτοστράτορα αὐτοῦ παρακοιμώμενον. τοῦτο ὁ Καῖσαρ ἰδὼν ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτηε ἀποκτεῖναι Βασίλειον. 40. Τῷ ἰα' αὐτοῦ ἔτει ἐχώρισεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Μαρίας, καὶ δέδωκεν αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηρίναν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίως αὐτὴν ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτὴ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνυ ἠγάπα αὐτὴν ὡς εὐπρεπῆ. τὴν δὲ προτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν, δούς χρυσίον καὶ πλοῦτον πολύν, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ τοῦ ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. ὁ μὲντοι Καῖσαρ καὶ ὁ Βασίλειος ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνέλη. διὸ καὶ ἐλοιδόρει τὸν Καῖσαρα Βασίλειος πρὸς τὸν βασιλέα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. ὁ δὲ 676 ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. διὸ καὶ σπεύδων πληροφορῆσαι τὸν βασιλέα συμφιλιούται Συμβατίῳ πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὄρκων βεβαιούσιν ἀλλήλους τὴν εἰς αὐτοὺς ὁμόνοιαν. ἐπληροφῶρει δὲ Συμβατίῳ Βασίλειος δι' ὄρκων φρικτῶν ὅτι τοῦ βασιλέως πολλά σε ἀγαπῶντος βούλεται Καῖσαρα προβάλλεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου τοῦτο ποιῆσαι ἀδυνατεῖ. ἐν τούτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβατίος γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτὸν πῶς ὁ Καῖσαρ βούλεται σε, φησὶν, ἀνελεῖν, ἐξείπων καὶ τὰ τῆς βουλῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὄρκοις Συμβατίου πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. ὁ δὲ Βασίλειος πάντα σκευασάμενος κατὰ τοῦ Καίσαρος, ἐν δὲ τῇ πόλει μηδὲν ποιῆσαι δυνάμενος, πείθει τὸν βασιλέα κινήσαι στόλον κατὰ τῆς Κρήτης. καὶ τούτου γινομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα Καῖσαρα παρήνει ὑποστέλλεσθαι καὶ συντηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα ἐπεφωνεῖτο φεῖδεσθαι τοῦ Βασιλείου. ἐπεὶ δὲ προέλευσις τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐτελεῖτο, εὐαγγελίου τελεσθέντος ἀνήλθεν ὁ τε πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασιλείῳ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς Κατηχουμένοις· καὶ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βάψαντες ὁ τε 677 βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυρούς, ὅκω βεβαιώσαντες τὸν Καῖσαρα ἀφόβως συνελθεῖν αὐτοῖς ἐν τῷ ταξειδίῳ. ὁ δὲ φιλόσοφος Λέων φανερώς παρηγγύα τῷ Βάρδα μὴ ἐξελεθεῖν σὺν αὐτοῖς, ἐξερχομένῳ δὲ ἔλεγεν μὴ ὑποστρέφειν. (41) καὶ σημεία τῷ τούτου θανάτῳ παρηκολουθήκεσαν. σεισμοῦ γὰρ γεγονότος ἐπεπτώκει τὸ ἄγαλμα ὁ κατὰ τὴν ἀγίαν Ἄνναν τὸ δεύτερον ἐπὶ κίονος ἴστατο· ὅπερ διαγγεληθὲν παρὰ Καίσαρος Λέοντι τῷ φιλοσόφῳ σαφῶς διηρμήνευτο, τὸν ἐκ πρώτου ἄνακτος δεύτερον ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου. ἀλλὰ καὶ ἐσθῆς αὐτῷ ἐξαποσταλεῖσα παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς τοῦ προσήκοντος μήκους ἐλλείπουσα, ἥ τινὶ πέρδιξ χρυσόπαστος καθιστόρητο· ἦν προσδεξάμενος ἐπυθάνετο αὐτῇ τί κεκολόβωται; ὡς οἶμαι, φησὶν, ἀμφοτέροις τὴν λύσιν προεζωγράφησε, διὰ μὲν τῆς πέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν δολερὸν, διὰ δὲ τοῦ ἐλλιποῦς τὸ ἐλλιπὲς τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιττόμενος. καὶ ὅναρ δὲ ἐθεάσατο τοιοῦτον. ἐδόκει ἐορτασίμου ἡμέρας ὁ Καῖσαρ μετὰ τοῦ βασιλέως τῇ ἀγίᾳ τοῦ θεοῦ σοφία προσπεφοιτηκέναι καὶ συνήθους λαμπρότητος. ὡς δὲ πρὸς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπροφόροι τούτοις ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς τοὺς ἔσω διώπτετό τις ὑπεράνω γηραιὸς θρονονιζόμενος, καὶ οὗτος Πέτρος ὁ ἀπόστολος, ᾧ Ἰγνάτιος γονυπετῶν δάκρυσιν ὑπὴν ὑπομιμνήσκων ὑπὲρ ὧν λωβηθεὶς ὑπομεμενήκει. ὁ δὲ διὰ τὸ πάθος συνδιατεθεὶς αὐτῷ ἔφη τὴν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς κυρίου ἀποίσεσθαι. καὶ εὐθὺς ἐνὶ τῶν ἴστα 678

μένων αὐτῶ δύο χρυσενδύτων ὡσεὶ πραιποσίτοις μάχαιραν ἐπιδίδωσι, καὶ φησιν τάχει ἐκνεύσας τὸν μὲν βασιλέα τῷ δεξιῷ ἀφώρισεν, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα, οὕτως εἰπὼν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληδὸν τιμωρήσασθαι. οὗ δῆθεν ἐξιεμένου, καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ διειρήκει τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι, ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀσεβότεκνον. 42. Μετὰ γοῦν τὸ πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ ἦλθεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων, καὶ Βασίλειος κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐμελέτα. ἦσαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος καὶ Βάρδας ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Λέων ὁ Ἀσσύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ, Ἰωάννης τε ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαράς. διέγνω δὲ ταῦτα Ἰωάννης ὁ Νεατοκόμιτος, καὶ δηλοῖ διὰ Προκοπίου τῷ Καίσαρι. ὁ δὲ ἀντιδηλοῖ αὐτῷ "νέος εἶ, καὶ ληρεῖς ἐγείρων ζιζάνια." ἄπνος δὲ ὁ Καῖσαρ διατελέσας, ὄρθρου βαθέος τοῦς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ καὶ βουλήν ἐζήτηι. Φιλόθεος δὲ ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς προσφιλὴς αὐτοῦ ὦν λέγει τῷ Καίσαρι "αὔριον, δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικόν σου χιτῶνα καὶ ὄφθητι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύζονται." τοῦ δὲ ἡλίου ἀνατείλαντος ἵππῳ ἐπιβάς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτόν. 679 θῶν δὲ Βασίλειος καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας εἰσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ ἔφη "τοῦ λαοῦ παντός, δέσποτα, συνειλεγμένου πρόστατε διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ." καὶ εὐθύς ὁ Βασίλειος ὄπισθεν ἐστῶς δίδωσιν αὐτῷ μετὰ ξίφους. οἱ δὲ λοιποὶ μεληδὸν αὐτὸν κατέκοψαν, τοῦ βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος. ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα τρίτη. καὶ εὐθύς ὑποστρέφουσι πρὸς τὴν πόλιν. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτα, μοναχὸς τις ἐφ' ὑψηλῆς τῆς πέτρας ἐπεφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ "καλὸν ταξειδίον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἴδιόν σου καὶ συγγενῆ ἀνελῶν. οὐαὶ σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας." θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος πέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. οἱ δὲ παρατυχόντες ἔπεισαν τὸν ἀποσταλέντα ἄνουν καὶ δαιμονῶντα εἶναι τὸν μοναχόν. διὸ καὶ μόλις παρήλθεν ὁ μοναχὸς τῆς τιμωρίας. 43. Τῇ δὲ ἀγία πεντηκοστῇ ἔσπεψεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Φῶτιος πατριάρχης ἐν τῇ ἀγία Σοφία Βασίλειον τὸν παρακοιμώμενον εἰς βασιλέα, τόμον ἀναγνοῦς διὰ Κάστωρος ἀσηκρήτις ἔχοντα οὕτως. "Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξήγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμηνύθη μοι, οὐκ ἐν τοῖς ζώσιν ἦμην. ὅθεν καὶ ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρτίας. θέλω δὲ Βασίλειον τὸν παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον πρὸς με πολὺν ἔχοντα, 680 εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προνοητὴν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλέα." καὶ εὐφήμησαν πάντες "Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη." ὁ δὲ τὸν τόμον ἀναγνοῦς Κάστωρ ὁ ἀσηκρήτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδεῖα καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρῶν ἔμεινεν μέσον λιβαδίου. ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη. 44. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος αὐτοῦ κινεῖται· καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ Πηγάνη αἰτεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι, καὶ γίνεται. ἀντ' αὐτοῦ δὲ προβάλλεται λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γοῦμερ. καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὃ τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης καταστρέφουσι τὸν λαὸν καὶ πυρπολοῦσι τὰς χώρας (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀποκηρύττοντες. τοῦτο μαθόντες οἱ βασιλεῖς γράφουσι τοὺς λοιποὺς στρατηγοὺς καταπολεμῆσαι αὐτούς. Νικηφόρος δὲ ὁ Μαλείνος ἔρριψεν ἔγγραφα μετὰ παντός τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλω τούτους κρατήσωσι καὶ μὴ εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον. κρατεῖται οὖν ὁ Πηγάνης, καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει ἀποτυφλοῦται, καὶ καθίζουσιν αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσαιτεῖν. κρατεῖται δὲ καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τοῦ Μαλείνου εἰς Κελτζινὴν· καὶ εἰσαχθέντος εἰς τὸν ἅγιον

Μάμαντα, φέρουσιν τὸν Πηγάνην μετὰ θυμιάματος ὄστρακίνου καπνίζοντα θέαφον, καὶ ἀπαντᾷ καὶ θυμιᾷ τὸν Συμβάτιον. ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἕνα 681 ὀφθαλμόν, καὶ ἐκκόπτουσι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ καθίζουσι καὶ αὐτὸν εἰς τὰ Τζάουσου προσαιτεῖν, καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἄγουσιν αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει εἰς τοὺς ἰδίουσ οἴκους. 45. Ἐκβάλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ διὰ τοῦ μηχανικοῦ τοῦ λεγομένου Λάμαρι Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀσεβῆ πατριάρχην μετὰ τοῦ ὠμοφορίου καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ κατακλείει διὰ τοῦ ὑπάρχου ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἵππικου ἀγαγὼν καὶ ἀπογυμνώσας ἔτυψε μαγγλάβια, καὶ τὰ ὁστᾶ αὐτῶν ἔκαυσεν ἐν τοῖς Μαυριανοῦ. τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὔσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῶ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου. 46. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τῆς ιε' ἐπινεμήσεως ἐγεννήθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαήλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρίνης ἔτι περιόντος τοῦ Μιχαήλ· καὶ ἵππικου γενομένου ἐν τῷ ἀγίῳ Μάμαντι ἵππευσεν ὁ βασιλεὺς βένετος, Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ Γενεσίου δρουγγαρίου τῆς βίγλας λευκός, πράσινος δὲ Ἀγαλλιανός καὶ ρούσιος ὁ Κρασσός. νικᾷ δὲ ὁ βασιλεὺς. καὶ τί συμβαίνει ἐντεῦθεν; καὶ τοῦτο γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Μιχαήλ κακίας ἐστίν, εἰς ὅσον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἠλάττωσεν. ὁ φιλόσοφος Λέων ὁ Θεσσαλονίκης γενόμενος πρόεδρος, τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλεύσας, ὡς ὠρολόγια ἐποίησεν δύο ἐξ ἴσου κάμνοντα· καὶ τὸ μὲν ἐν 682 ἐπὶ τῷ φρουρίῳ τῷ κατὰ Κιλικίαν τῇ Ταρσῷ πλησιάζον ἀπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφυλάττετο, ἅπερ εἶχον γεγραμμένα εἰς ἐκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ γενόμενα, οἷον τὴν πρώτην ὥραν εἰ ἐκδρομὴ τῶν Σαρακηνῶν γέγονε, τὴν β' εἰ πόλεμος, τὴν γ' εἰ ἐμπρησμός, τὴν δ' εἰ ἄλλο τι, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. ἐκ τῶν γεγραμμένων οὖν δώδεκα ὑποθέσεων εἶ τι κἂν συνέβη ἐν Συρίᾳ, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ἧ ἢ ὑπόθεσις γέγονεν, ἀνάπτων ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε φανός, ἐπεὶ καὶ οἱ φυλάσσοντες καὶ ἀτενῶς καὶ ἀκριβῶς βλέποντες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς ἦσαν, μετεδίδοτο εὐθὺς ὁ φανός ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαίαν βουνὸν καὶ αὐθις τοῖς κατὰ τὴν Σάμον καὶ τοῖς κατὰ τὸ Αἴγιλον, εἶτα τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνόν, ἀφ' οὗ ὁ Κύριζος, εἶτα ὁ Μώκιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ ἀγίου Αὐξεντίου βουνός τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ τὸν ἠλιακὸν τοῦ Φάρου διαιταρίοις ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει φανερόν. ἵππευομένῳ οὖν τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ, ὡς εἴρηται, ὁ φανός ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. αὐτὸς πρὸς τὸ μὴ τοὺς θεατὰς τοῦ ἵπποδρόμου χαλαρωτέρους τῇ αὐρίον γενέσθαι, προσέταξεν μηκέτι τοιοῦτους φανούς ἐνεργεῖν. 47. Ὡς οὖν εἴρηται, νικήσαντος τοῦ βασιλέως ἐπὶ δεῖπνον καθέσθη ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλίσκιανός ὁ πατρικίος ἐπήνει τὸν βασιλέα ὡς εὐφυῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἄρμα. εὐθὺς οὖν κελεύει τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀναστῆναι, τὰ τζάγγια δὲ αὐτοῦ σῦραι 683 καὶ ἑαυτῷ ὑποδησαι. τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασίλειον βλέποντος, ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ θυμοῦ προσέταξεν καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν, ὑπέδησεν τὰ αὐτά. καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασίλειον "κάλλιον αὐτῷ πρέπουσιν. καὶ γὰρ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι." καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος. δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ "τὸ τῆς βασιλείας σου ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστίν, ᾧ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμήθημεν· καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι καταφρονεῖσθαι αὐτό." καὶ τῷ Βασιλείῳ ἔφη "μὴ λυποῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ τὸν Βασιλίσκιανὸν βασιλέα θέλω ποιεῖν." καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν "ἄρα οὐ πρέπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα; πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος, τὸ δεύτερον δὲ συμφυῆς πέλει στέφος. ἅπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν. καὶ ὅτι πόσον οὖν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα!" Βασίλειος δὲ ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν. 48. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς κυνήγιον, μοναχός τις δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ὑπὸ βασιλέως ἐπιβουλήν, ὡς τινι τῶν

ὑπασπιστῶν προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν λόγχην κατὰ τοῦ Βασιλείου ρίψαι. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ δείπνου, οὐ μόνον τοῦ νῦν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ἀφ' οὗ τῷ οἴνῳ ἐμεθύσθη, πέρα δεινῶν ἐνεκελεύετο, ἀφαιρέσεις ὧτων καὶ 684 ῥινῶν καὶ κεφαλῶν ποιούμενος· καὶ εἰ μὴ τινες οἴκτῳ κρατούμενοι τούτων παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὔριον ἔπεμπον, ἀνάκλησίν τινα καὶ μεταμέλειαν ἐκδεχόμενοι, ὅπερ ἦν, ἀπώλετο ἂν σύμπας ὁ παραμένων τῷ Μιχαήλ. ἀλλὰ καὶ Βασίλειος οὐκ ὀλιγάκις παροιρίας παίγιον γεγωνῶς ἐκαρτέρει καὶ ἔμενεν μετάμελόν τινα γενέσθαι κατὰ τὸν ἄνδρα. ὁψὲ γοῦν τοῖς πράγμασιν ὑποβλεπόμενος προλαμβάνειν ἐσπούδασεν μᾶλλον ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. τῆς δὲ μητρὸς τοῦ Μιχαήλ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἄνθεμιου, ὁ Βασίλειος συνεσκεύαζε τὸ κατὰ Μιχαήλ. εἶτα ἐπὶ δείπνον τοῦ βασιλέως καθεσθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασίλειον τοῦ συνδειπνήσαι αὐτῷ. τοῦ δὲ βασιλέως οἴνῳ πολλῷ χρησαμένου, ἀναστὰς Βασίλειος ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως διαστρέφει τὰ κλειῖθρα τῶν θυρῶν δυνατὸς ὢν, ὡς μὴ κλείεσθαι τὰς θύρας· καὶ ἀπελθὼν πάλιν συνεδείπνει τῷ βασιλεῖ. εἶτα ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ, τῇ πολλῇ μέθῃ μὴ δυνάμενος περιπατεῖν, χειροκρατούμενος ὑπὸ τοῦ Βασιλείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας ἐξῆλθε Βασίλειος. ἔνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλίσκιανὸς τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως ὑπνώσας ἐν τῇ κλίνῃ Ῥεντακίου τοῦ παρακοιμωμένου πρὸς παραφυλακὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ κοιτωνίτης Ἰγνάτιος ἀπελθὼν κλείσει αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος εὗρεν αὐτὴν διεστραμμένην, καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τίλλων τὰς τρίχας αὐτοῦ. 685 τοῦ δὲ βασιλέως ἐξ οἴνου ὕπνον θανάτῳ παραπλήσιον κοιμωμένου, ἀθρόον ἐλθὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἐταίρων τὰς θύρας ἀνέωξε. καὶ ἔμφοβος ἐξῆλθεν Ἰγνάτιος ἀνθιστάμενος τῷ Βασιλείῳ μὴ εἰσελθεῖν. ἐν τούτῳ ἔξυπνος γίνεται ὁ βασιλεὺς, καὶ παρευθὺ Ἰωάννης ὁ Χάλδος κόπτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελάτης Ἰακωβίτζης τὸν Βασιλίσκιανὸν ξίφει τρώσας ἔρριψεν ἀνωκάτω. τῶν δὲ λοιπῶν ἰσταμένων ἔξω πρὸς παραφυλακὴν, ἐπεὶ ἀμφοτέροι ἠνώθησαν, Ἀσυλαίων ἔφη πρὸς Βασίλειον "εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ὅμως ζῶντα αὐτὸν εἰάσαμεν. καὶ ἐὰν ζῆ, τί ἀπολογησόμεθα;" καὶ ὑποστρέψας πῆσσει τὸ ξίφος κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως καὶ διαχέει τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ συναθροισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ περάματος, καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον ἕως τοῦ παλατίου, πλάξ δὲ ἦν φράσσουσα τὸ τεῖχος· καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθεν μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης συνὼν τῷ Βασιλείῳ ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδαβάσδω ἐταιρειάρχῃ, ὡς ὁ Μιχαήλ ξίφει ἐτελεύτησεν, καὶ ἄνοιξον τὸν Βασίλειον. ὁ δὲ Ἀρδαβάσδος δραμῶν πρὸς τὸν πατίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, ἤνοιξεν. καὶ γενόμενος ἔνδον Βασίλειος ἦρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ τξβ' ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἐπινεμήσεως α', καθ' ἣν ἐπιφώσκουσιν εἶχεν ἡμέραν Θέκλας τῆς πρωτομάρτυρος. 686 καὶ τῇ ἕωθεν Γρηγόριον τὸν Φιλήμονος ἐποίησε πατίαν· καὶ παρευθὺ ἀποστέλλει ἐν τῷ ἀγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσάγει Εὐδοκίαν τοῦ Ἰγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἀπαγάγει τὴν Δεκαπολίτισσαν πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς, καὶ Παῦλον ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ ἐνταφιάσαι τὸν Μιχαήλ· ὃς ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐντετυλισμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ ἵππου, οὗ ἤλαυνε, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θρηνοῦσας καὶ ἐλεεινολογουμένας αὐτόν. καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, καὶ ἔθαψεν αὐτόν. Κόσμου ἔτος τξβ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτει ωξβ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη ιθ'. ἦν δὲ οὗτος τὴν μὲν μορφήν τοῦ σώματος ἀνθηρότατος, εὐεκτικός, σύνοφρος, εὐόμματος, σκυθρωπός, μελανόχρους, τὴν ἡλικίαν μέσος τοῦ εὐμήκους, τὰ στέρνα πλατύς,

κατηφής, καὶ ὡς ἂν τις εἰκάσῃ, τῶν ἑαυτοῦ συλλογιζόμενος. ὥρμητο δὲ ἀπὸ Ἄδριανουπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἥτις πρότερον μὲν Ὀρεστιάς ἐκαλεῖτο ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλω δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀπεκτονηκῶς λίαν ἐκμέμηθεν, καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἐβρου Ἄρξου τε καὶ Ἀρτάβου τῶν τριῶν ποταμῶν λουσάμενος τῆς νόσου ἀπήλλακτο· ἔνθα ταύτην οἰκοδο 687 μῆσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Ἄδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐκτίστοις ἐρύμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανοῦ μετακέκληκεν. αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν διόδῳ Φιλιππουπόλεως σταδιάζεται, ἠγκαλισμένη ὄρει τῷ Αἴμῳ, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ ἐς μισγάγκειαν οἶον συμβάλλετον ὄμβριμον ὕδωρ. 2. Οὗτος ὁ βασιλεὺς προστάσσει Μαριανῶ ἐπάρχῳ τῷ υἱῷ Πετρωνᾶ, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν μόνον βασιλέα. Ὠρούφας δὲ τοῦ πλωΐμου στρατηγὸς χρηματίζων καὶ καθηγεμῶν, συνεῖς τὸ πραχθὲν παρὰ Βασιλείου καὶ φιλοδέσποτος ὢν, πρὸς ἐκδίκησιν Μιχαὴλ βασιλέως κενεῖται. τοῦτον μετακαλεῖται ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτῷ ἐφυβρίστοις ἐπαπειλεῖ, ἔπειτα ἀποδοχῆς ἀξιοῖ ἀνθ' ὧν ὑπὲρ δεσπότητος τοιαῦτα τετολημῆναι προήρηται. ἀλλὰ δὴ καὶ χρόνου προβεβηκός ἐπ' αὐτῷ τοσοῦτον πεπληροφόρηται ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξίων κατ' ἐχθρῶν. 3. Ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ καὶ παρὰ θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισμένους γράψαι. ὁ μὲν οὖν Ἰακωβίτιζης κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ ξίφους αὐτοῦ ἐκπεσόντος, καὶ αὐτοῦ μέλλοντος κατελθεῖν εἰς τὸ ἄραι αὐτόν, ὁ ποῦς αὐτοῦ ἐν τῇ σκάλῃ ἐκρατήθη, καὶ θροηθεὶς ὁ ἵππος ἔσυρεν αὐτόν κατὰ φαράγγων καὶ κρημνῶν καὶ μεληδὸν κατέκοψεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηγὸς Χαλδίας γενόμενος, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασι 688 λέως μελετᾶν ἐφωράθη, ἀνασκοποῖται παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων, ἐξωσθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ἀπηνῆς ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους μαχαίραις ὑπ' αὐτῶν ἀνηρέθη· οὓς κρατήσας ὁ βασιλεὺς καὶ μεληδὸν κατακόψας ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκαυσεν. ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκωληκόβρωτος γενόμενος τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρᾶς εἰς Κιβυρραϊώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾶ, καὶ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντριβεῖς καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τελευτᾶ. 4. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστοῦ γέννων προελεύσεως γενομένης βαπτίζει ὁ βασιλεὺς διὰ Φωτίου Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. 5. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τοῦ ἀγίου Πολυεύκτου, γέγονε σεισμὸς ἐπὶ μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας, καὶ ἐπτῶθησαν πολλαὶ ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπεραγία θεοτόκος ἡ λεγομένη τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχῶν ἐκεῖ παρήνει πάντας ἐξελθεῖν· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συνετελέσθησαν ἅπαντες. αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συσταματίου σταθεὶς μετὰ καὶ ἐτέρων δύο ἐσώθη, καὶ ἕτεροι θ' ἄλλοι ὑποκάτω τοῦ ἄμβωνος. 6. Φῶτιος δὲ ὁ πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν, ληστήν καὶ φονέα 689 ἔλεγεν καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας. ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν· καὶ ἀναβιβάζει πάλιν Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἀγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον. 7. Μετὰ τὸ ἐξωσθῆναι τῆς ἐκκλησίας Φώτιον καὶ ἐν τῇ μονῇ τῆς Σκέπης ἐξορισθῆναι ἐτροπεύσατο πλάσμα τοιόνδε. γενεθλιαλογήσας τὸν βασιλέα Βασίλειον, ὡς ἀπὸ Τηριδάτου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἄρχοντος τὴν γενεὰν κατάγοντος, καὶ τὸ βιβλίον βασιλικῆ βιβλιοθήκῃ ἐνθεῖναι διὰ Θεοφάνους τοῦ λεγομένου Σφηνοδαίμονος, βασιλικοῦ κληρικοῦ τότε τυγχάνοντος καὶ τῷ Βασιλείῳ προσκειμένου διὰ σοφίαν καὶ πολυμαθίαν. ἐκλαβόμενος δὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ὀνομάτων οὕτως, Βασιλείου Εὐδοκίας Κωνσταντίνου Λέοντος Ἀλεξάνδρου καὶ Στεφάνου, ἃ καὶ ἀναγινωσκόμενα Βεκλὰς ὀνομάζεται. τούτου τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενεαλογίαν κατὰ τε

χώραν καὶ πράγματα ἀναμαθῶν, καὶ καταγραψάμενος τὸ βιβλίον, καὶ τούτου ἐπιτηδεύμασι παλαιότατον ποιήσας, τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ, ὡς εἴρηται, κατατίθεται διὰ Σφηνοδαίμονος Θεοφάνους. καὶ ποτε αὐτοῦ τοῦ Σφηνοδαίμονος προστάξει βασιλικῇ βιβλίον τι ζητοῦντος, ὡς εὔρεν αὐτὸ καὶ πολυπραγμονῶν ἠπόρει, τῷ βασιλεῖ ὑποδείκνυσι καὶ φησὶ "τούτου ἄλλος νοῆσαι οὐ δύναται τὰ γεγραμμένα εἰ μὴ Φώτιος." καὶ εὐθὺς ὁ αὐτὸς ἀποστέλλεται· καὶ ἡ πρόφασις εὐχερῆς, ὡς εἰ μὴ ἴδω τὸν βασιλέα, οὐ λέγω τί ἐστὶ τὸ βιβλίον ἢ ἡ τούτου ἐπιγραφή. καὶ 690 εἰσελθὼν τοῦτο ἀναγινώσκει, καὶ ὡς δι' ἀγγέλου τοῦτο μεμάθηκεν. τοῦτο πάλιν ἡ πρὸς τὸν βασιλέα Φωτίου οἰκειώσις γίνεται. 8. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τῆς κγ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἐγεννήθη Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἀπὸ τῆς Ἰγγῆρος Εὐδοκίας, γνήσιος παῖς τοῦ Βασιλείου. ἐκστρατεύει δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τῶν εἰς Ἀφρικὴν, καὶ πολέμους συνάψας πολλοὺς εἰς πάντας ἠττήθη καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. μέλλοντα δὲ κρατηθῆναι καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάστακτος διέσωσεν, ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χριστοφόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, καὶ νίκην ποιήσας ἐκπόρθησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδάφους. 9. Τῷ ἔτει αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης τὴν τοῦ Σατύρου ἐκκλησίαν εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος ἐποίησεν· εἶτα καὶ μονὴν αὐτὴν ἀνδρῶν εἰργάσατο, ἔνθα καὶ ἐτάφη. καὶ Σάτυρος μὲν ὀνομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ διαστήματι τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ἣ ἦν ἱερὸν παρ' Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ, οὐ καθ' ὁμωνυμίαν διὰ τὸ πλησίον εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν τῷ τοιοῦτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὗ καὶ τὸ παλάτιον τοῦ Βρύαντος κτίσας Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀφελόμενος ταύτην ἐδείματο. Ἄν 691 τέλλων δὲ καλεῖται δι' αἰτίαν τοιαύτην. κυνηγοῦντί ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀρτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσιν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χειρωθείσης ἐλάφου ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἴδρυται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βασταζομένη γράφουσα οὕτως "τοῦτό ἐστὶν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ Ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἅγιος ἀπόστολος Ἀνδρέας." 10. Τῷ ζ' καὶ τῷ η' αὐτοῦ ἔτει βαπτίζει ὁ Βασίλειος πάντας τοὺς ὑπὸ χεῖρα αὐτοῦ Ἑβραίους, διδοὺς αὐτοῖς ἀξίας καὶ δῶρα πολλά. τότε δὲ καὶ τὸν προειρημένον Νικόλαον τὸν προσμονάριον τοῦ ἀγίου Διομήδους ἐποίησεν οἰκονόμον καὶ σύγκελλον, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίγλας, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Παῦλον ἐπὶ τῆς βασιλικῆς σακέλλης, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον γενικὸν λογοθέτην. 11. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἤρξατο κτίζειν ὁ βασιλεὺς τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Συράκουσα παρεδόθη τοῖς Σαρακηνοῖς. 12. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει Νικήτας ὁ Ξυληνίτης καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης κατηγορήθη ὡς φιλούμενος παρὰ τῆς Αὐγούστης· ὃς καὶ ἀποκείρεται καὶ μοναχὸς γίνεται. πολλὰ δὲ χαλκουργήματα κατέαξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκῶν λόγῳ ταύτης ἀνελάβετο. ἐν οἷς στήλη ἴσταται χαλκῆ ἐν τῷ Σενάτῳ σχῆμα ἐπισκόπου φέρουσα· ἐκράτει δὲ ἐν τῇ χειρὶ ράβδον ὄφιν 692 ἐντετυλισμένον ἔχουσαν. ταύτην ἤγαγον ἐν τῷ βεστιαρίῳ· καὶ ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς ἔβαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα τοῦ ὄφους· καὶ ἦν ἔσωθεν ἄλλος ὄφις ζῶν, ὃς καὶ ἔδακε τὸν δάκτυλον τοῦ βασιλέως· καὶ μόλις δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη. καὶ τὴν στήλην δὲ Σολομῶντος ἐν τῇ βασιλικῇ οὖσαν εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐκτυπώσας, τοῖς θεμελίοις τῆς Νέας ἐκκλησίας ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ θεῷ προσῆξεν. 13. Τῷ ια' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει πάλιν κατὰ Μελιτηνῶν, καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσας καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβῶν ὑπέστρεψεν. 14. Τῷ ιβ' αὐτοῦ ἔτει τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος, καὶ πάλιν Φώτιος ἀναβιβάζεται. 15. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς κατὰ Γερμανικίαν, καὶ ταύτην αἰχμαλωτεύσας ὑπέστρεψεν.

τελευτᾶ δὲ Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ θρηνήσας ἀπέθετο ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων. 16. Τῷ ιδ' αὐτοῦ ἔτει, μηνὶ Μαΐω α', ἐγκαινίζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία παρὰ Φωτίου πατριάρχου. 17. Τῷ ιε' αὐτοῦ ἔτει Λέων ὁ Σαλιβαράς συνοψίζει Φωτίῳ πατριάρχει Θεόδωρον μοναχὸν τὸν Σανταβαρηνόν, ὃς ὑπὸ Φωτίου μετὰ τοῦτο γέγονεν ἀρχιεπίσκοπος Εὐχαΐτων, ὡς εὐλαβῆ 693 καὶ ποιοῦντα τεράστια καὶ προορατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον Βασιλείῳ βασιλεῖ μεσιτεύει· εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεῖς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο) εἶχεν ἐν τιμῇ πολλῇ, ὃς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φίλτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα. ὁ καὶ ἐποίησεν· ἐν γὰρ λόχημιν τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα συνητηθῆ ἔφιππον, χρυσοῦφαντον ἐνδεδυμένον, ἐν τῷ εἶδει τοῦ Κωνσταντίνου· ὁ καὶ ὀφθαλμοῖς ἰδὼν καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησεν. καὶ γεγονότος ἀφανοῦς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνητο. διὸ καὶ μονὴν ἐκεῖσε τίσας ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου. 18. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμνημένος ὁ Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλέα πίστιν κεκτηῖσθαι εἰς ἑαυτὸν πολλήν. οὗτος ὁ περιώνυμος Σανταβαρηνός, ὃς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου κατὰ δευτέραν αὐτοῦ τυραννίδα ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸς καὶ Μανιχαῖος ὢν, καὶ ὡς νεώτερος διὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν διαφυγὼν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ ἐπὶ διορθώσει ἀπεδόθη· ὁ δὲ καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλόμενος οὐδ' ὄλως τῆς κακίας, ἀνένευσεν. κατὰ μέντοι τὴν πρώτην τυραννίδα Φωτίου καὶ ἠγούμενος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ γίνεται· ὑφ' οὗ καὶ πάντες οἱ εὐλαβεῖς τῆς μονῆς ἔφυγον, τὴν κοινωσίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. τοῦ 694 μέντοι Φωτίου τῆς πατριαρχίας διωχθέντος καὶ ὁ Σατανώνυμος ἐκεῖνος τῆς μονῆς ἀπηλάθη. εἶτα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησὶ "χρησαί τινα τῶν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, καὶ λαβὼν ταῦτα τὰ ὕδατα ἃ ἐσκεύασα ῥανάτω ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος· καὶ ὄψει αὐτίκα τὸν βασιλέα καταδεδουλωμένον τῇ ἀγάπῃ σου. καὶ μετὰ ταῦτα ἀγώνισαι ὅπως ἴδω αὐτὸν ἄπαξ, καὶ ποιήσω σε ἐπανελθεῖν εἰς τὴν προτέραν σου τιμὴν." τούτου οὖν γενομένου, πρῶτ' πρῶτ' τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εὐχῆς χάριν καὶ χρυσίον ἀπέστειλεν Φωτίῳ, καὶ εἰς τὴν Μαгнаύραν κατώκισε, καὶ συνεχῶς ὠμίλει, καὶ παρρησίας τοσαύτης μετέδωκεν ὡς καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῷ πάντας ἐν τῷ παλατίῳ ἐπιστῆναι ὀφφικίοις. ἐντεῦθεν καὶ τὸν ἀρχιμάγον Σανταβαρηνόν ὡς ἅγιον καὶ εὐλαβῆ καὶ διορατικώτατον συνοψίζει καὶ προσοικειοῖ. 19. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι τῷ βασιλεῖ Θεοφανῶ τὴν θυγατέρα Μαρτινακίου, καὶ στέψας τοὺς γάμους ἐποίησε ἐν τῇ Μαгнаύρᾳ. 20. Τῷ ιζ' αὐτοῦ ἔτει αἱ τῶν Σαρακηνῶν ναυστολῖαι καὶ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπῆλθον· ὑφ' ὧν συνέβη τι τοιοῦτον. Σαλδανός ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγός τὴν Βάρην κρατήσας, ἣτις ἐστὶ πόλις μεγάλη τῶν Ῥαουσαίων, καὶ ἐν αὐτῇ κατοικήσας πολλὰς ἐτέρας πόλεις καὶ χώρας κατελυμήνατο. γράφει οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ ῥηγὶ Φραγγίας ἐπικουρῆσαι τῷ ὑπ' αὐ 695 τοῦ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. καὶ δὴ πολέμου κροτηθέντος ἀλίσκεται μὲν τὸ κάστρον καὶ ἡ χώρα, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ Σαλδανός καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν λαός. τοῦτον τὸν Σαλδανόν ὁ ῥῆξ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ἐπὶ διετίαν τῷ ῥηγὶ συνὼν παρρησίας καὶ συνδιαιτήσεως ἐπέλαχε. ὁ δὲ πανοῦργος ὢν ἐκ τῆς ἐτέρων διαβολῆς ἔγνω σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματεῦσασθαι. τοῖς γὰρ ἄρχουσι Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ λέγει ἐν μυστηρίῳ "βούλομαι ὑμῖν εἰπεῖν ἀπόρρητον βούλευμα τοῦ ῥηγός, δέδοικα δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον." τῶν δὲ διομοσαμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι τὸ λαλούμενον, φησὶ "πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν Φραγγίας ὁ ῥῆξ σιδηροδεσμίους συντόμως ἀποστέλλει." τῶν δὲ μὴ πιστευσάντων ἀλλὰ ζητούντων ἔτι σαφεστέραν κατάληψιν, αὐθις ὁ Σαλδανός πρὸς τὸν ῥηγᾶ φησιν ὡς

οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλῆς ἡ τῶν κάστρων τούτων κατάσχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάζουσιν· ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, πρὸς Φραγγίαν τούτους δεσμίους ἀπόστειλον. πεισθεῖς οὖν ὁ ῥήξ ἀλύσεις διωρίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ἐπὶ χρεῖα κατεπειγούση τινί. ἰδὼν οὖν ὁ Σαλδανός φησι πρὸς τοὺς ἄρχοντας "οὐδὲ ἔτι μοι πιστεύετε;" γνόντες οὖν οἱ ἄρχοντες ἀληθεύειν τὸν βάρβαρον, ἐζήτουν ὅπως τὸν ῥήγα ἀμύνωνται. καὶ δὴ πρὸς κυνηγέσιον ἐξεληθόντος κλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας· ὁ δὲ πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπαίρει λυπούμενος. καὶ ὁ Σαλδανός τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτεῖ· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκείαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτῷ 696 τὸν ἀπελθεῖν. τὴν οἰκείαν οὖν ἀρχὴν ἀπολαβὼν καὶ τοῦ κακὸς εἶναι μὴ ἐκστάς ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ. οἱ δὲ πρὸς τὸν ῥήγα διαπρεσβεύονται. ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται. στέλλουσιν οὖν πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ θάττον ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτήν, δηλῶν προσδέχεσθαι συντόμως τὴν ἐκεῖθεν βοήθειαν. γίνεται τοῖς πολεμίοις ἐγκρατὴς ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος. λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σαλδανός "εἰ ὑπηρετήσης μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιωθήσῃ καὶ δωρεῶν ἀπολαύσῃ πολλῶν." τοῦ δὲ συνθεμένου "βούλομαι" ἔφη "στῆναί σε τοῦ κάστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν ὡς ἐγὼ μὲν τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα, ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ ἤκουσεν τῆς δεήσεως ὑμῶν." ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Σαλδανοῦ γενόμενος καὶ τοὺς πρώτους παραγενέσθαι τῆς πόλεως αἰτησάμενος ἔφη "εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσίν ἢ σφαγῇ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν. πλὴν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν σύνευνον. ἐγὼ γάρ, ὦ κύριοί μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων περιεσχέθην χερσίν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβείαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκεῖθεν βοήθειαν. διὸ στήτε γενναίως καὶ μὴ δειλάνδρησητε· ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς ῥυσόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ." ταῦτα οἱ τοῦ Σαλδανοῦ ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἐμμανέντες εὐθύς αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. φοβηθεῖς οὖν ὁ Σαλδανός τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως 697 προσδοκωμένην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ὑπέστρεψεν. 21. Τῷ ἠ' αὐτοῦ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς κατηγορεῖτο παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα τρόπῳ τοιῷδε. νουνεχῆς ὢν καὶ εὐσεβῶς τὸν βίον διαπερῶν τὰ γινόμενα παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ κατεγίνωσκε, καὶ ἐμέμφετο αὐτὸν καὶ ἀπεστρέφετο. ἐπεὶ ἐκεῖνος δὲ τὸ μῖσος τούτου ὑπενεγκεῖν οὐχ ὑπέφερον, ὑφορώμενος διαβολὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα γενήσεσθαι, τί τεχνάζεται; μάχαιραν μεγάλην, τὸ δὴ λεγόμενον παραμήριον, ποιήσας καὶ ποικίλως ἐπισκευάσας δίδωσι τῷ Λέοντι, εἰπὼν "οἶδα ὅτι πολλάκις εἰς κυνήγιον ἐμπίπτει σοι ζῶον μόνῳ, καὶ μὴ ἔχων μάχαιραν σφάζαι αὐτὸ ἀπόλλυται. βάσταζε οὖν αὐτό. ἴσως καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ σου ἐπαινέσει σοι." πεισθεῖς οὖν τῷ ἀλάστορι ὁ Λέων λαμβάνει τὴν μάχαιραν. ἀπέρχεται οὖν ὁ δόλιος Σανταβαρηνός, καὶ διαβάλλει τοῦτον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ὁ Λέων ὁ υἱός σου παραμήριον βαστάζει, καὶ ἠνίκα μοναζευθῆ μετὰ σοῦ, ὀρμᾶν ἔχει τοῦ σφάζαι σε." τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἐρευνήσας καὶ εὐρῶν ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἐν τῷ Μαργαρίτη, βουλόμενος ἐκτυφλῶσαι, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης μετ' ἄλλων πολλῶν τῆς συγκλήτου τοῦτο διεσκέδασαν. τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὐτοῦ πάντας πολλὰ τιμωρήσας, ὡς οὐδὲν εὐρέθη τῆς κατηγορίας ἀληθές, ἐξώρισεν. ἐποίησε δὲ ἀπὸ ὄψεως μῆνας τρεῖς, θρηνῶν 698 καὶ ὀδυρόμενος καὶ δι' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τὸν βασιλέα. καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀγίου Ἥλιου φθασάσης, ἐπεὶ πίστιν μεγάλην ἔσχεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον, ἀποσυνοψίζει Λέων τῷ τρόπῳ τούτῳ. ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασίλεια αἰωρούμενον, μιμηλὸν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται, ὅπερ εἴτε πρὸς τινῶν διδαχθὲν εἶτ' ἄλλως πως πολλάκις "αἰ αἰ κύριε Λέων" ἐφθέγγετο. πανδαισίας

δέ ποτε τελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῶ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προρρηθέν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθηντο. οἷς προσέχων ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες "τίνα βρῶσιν" εἶπον "φαγούμεθα, οὕτως ὑπὸ τῆ φωνῇ τοῦ ἀλόγου τούτου ὄνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ καὶ φιλοδέσποτοι, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσπότη ἐλάβομεν. εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενώμεθα, καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαβώμεθα κόρον. μέχρι τίνος ἢ συκοφάντις γλώσσα κατ' αὐτοῦ δυναμωθήσεται;" μαλαχθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξεν καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγείλατο. μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει 699 τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτόν, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείβει στολήν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφείσης κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσι. καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἀγίου Ἥλιου γενομένης ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπεφωνοῦντο "δόξα σοι ὁ θεός." καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπεν "δοξάζετε τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου. πολλὰς θλίψεις ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομῆναι καὶ ἐπωδύνους ἡμέρας διελθεῖν." 22. Τῷ 10' ἔτει αὐτοῦ μελετᾶται ἀνταρσία παρὰ Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα δομestίκου ὄντος τῶν ἱκανάτων, χρηματισθέντα παρὰ τοῦ ἐν Βλαχέρναις ἐγκλείστου. ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ ἄρχοντες μέχρι τῶν ξ', μεθ' ὧν ὁ Μιχαὴλ ὁ ἐταιρειάρχης καὶ ὁ Κατούδης καὶ ὁ Μυξιάρης καὶ ὁ Βαβούτζικος. τούτους κρατήσας πάντας ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ἔτυψε καὶ ἐκούρευσε καὶ τὰς ὑπολειφθείσας τρίχας ἔκαυσε καὶ πομπεύσας ἐξώρισε. 23. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐν κυνηγίῳ ἐξελθόντος, ἔλαφος παμμεγέθης ἀναφανεῖς ἦρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου μετὰ τοῦ κέρατος. φθάσας δὲ τις καὶ τὴν ζώνην μετὰ τῆς σπάθης κόψας τοῦτον ἐρρύσατο. ὃν καὶ μετὰ τὴν ὑποστροφὴν ἀπεκεφάλισεν, εἰπὼν "μὴ γύμνου κατὰ βασιλέως ξίφος." ἐκ δὲ τοῦ σπαραγμοῦ τοῦ ἐλάφου νοσηλευθεὶς ὁ βασιλεὺς Βασίλειος τελευτᾷ, φάμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ διαδόχῳ Λέοντι καὶ Στυλιανῷ 700 τῷ ἐπιτρόπῳ τῶν βασιλέως υἱῶν, ὅτι Φώτιος ὁ ἀνίερος καὶ ὁ συμ700 μύστης αὐτοῦ Σανταβαρηνὸς τοῦ θεοῦ με μακρύναντες, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώσεως ποιήσαντες, εἰς τὴν ἴσιν μετ' αὐτῶν κόλασιν ἐπεσπάσαντο. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν, καταλιπὼν Λέοντα καὶ Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον. Κόσμου ἔτος 700, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτη 700, Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων ἔτη 700 καὶ μῆνας 7. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος ἦν μετὰ Φωτίου πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. ὁ δὲ Λέων μετὰ τὸ αὐτοκρατορῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν τὸν στρατηλάτην μετὰ κληρῶν πολλῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἤγαγεν μετὰ σπουδῆς πολλῆς καὶ τιμῆς καὶ ὕμνων τὸ λείψανον Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν λάρνακι. Φώτιον δὲ τὸν πατριάρχην ἐπίβουλον φωραθέντα τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιακῶν τῇ λεγομένῃ τοῦ Γόρδονος περιορίζει· ἔνθα καὶ τελευτᾷ. χειροτονεῖ δὲ Στέφανον σύγκελλον, τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀδελφόν, διὰ τε Θεοφάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· ὃς καὶ ἔζησεν ἔτη 700 καὶ μῆνας 7, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικεῶν. γέγονε δὲ ἐμπρησμός πλησίον τῶν Σοφιῶν καὶ τῆς Σιδηρᾶς, ἐμπρησθέντος καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου Θωμᾶ, ὃν αὐτὸς ὁ Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν. ἄγει δὲ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἀπὸ Εὐχαΐτων ἐν 701 τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομestικός καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος κινουσι κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Φωτίου, ὡς λοιδορηθέντος τοῦ βασιλέως Λέοντος ὑπ' αὐτῶν εἰς Βασίλειον τὸν βασιλέα τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τῆς συγκλήτου καταψηφισαμένης αὐτῶν, τὸν μὲν Φώτιον εἶασαν εἰς τοῦ Γόρδονος, τὸν δὲ

Σανταβαρηνὸν τύψαντες ἐξώρισαν ἐν Ἀθήναις. εἶτα ἀποστείλας ἐξόπισθεν ὁ βασιλεὺς ἐτύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξώρισεν. μετὰ πολλοὺς δὲ χρόνους παρακληθεὶς τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ προσέταξεν λαμβάνειν ἀννώνας ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας. 2. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει τῆς Λαγουβαρδίας διαστασιασάσης ἀπεστάλη Κωνσταντῖνος ὁ τῆς τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς θέμασι· καὶ συμβολῆς γενομένης μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος μόλις ἠδυνήθη διαφυγεῖν, τῶν ἄλλων σφαγέντων καὶ κρατηθέντων. γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις ἡλιακῆ, ὡς καὶ νύκτα γενέσθαι ἐπὶ ὥρας γ' καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. γέγονασι δὲ καὶ ἄνεμοι σφοδροὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταί, ἐξ ὧν ἐκάησαν ἐν τῷ φόρῳ ἄνθρωποι ἑπτὰ. 3. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος τὸ κάστρον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ Πασπαλας. συμφιλιωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Ζωῆ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαούτζα προχειρίζεται αὐτὸν βασιλεοπάτορα, αὐτὸς καινουργήσας τὸ ὄνομα. Συμεῶν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πολεμηθεὶς παρὰ τῶν Τούρκων ἠττήθη, καὶ πᾶσα ἡ αἰχμαλωσία ἠγοράσθη παρὰ τοῦ βασιλέως. εἶτα πάλιν τρέπει 702 τοὺς Τούρκους, καὶ μετὰ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ποιεῖ εἰρήνην. καὶ μετ' ὀλίγον ἀνατραπέισης πάλιν τῆς εἰρήνης γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, καὶ τροπῆς δημοσίας γενομένης πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεόδωρος. Στεφάνου τελευτήσαντος πατριάρχου χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυλέας. 4. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἔσφαξαν οἱ Χερσωνῖται τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. παρελήφθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. ὁ βασιλεὺς Λέων πρόκενσον ποιήσας εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος Ζαούτζα καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ (ἡ γὰρ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανῶ ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῶ τῶν Βλαχερνῶν προσεκαρτέρει εὐχομένη), συμβούλιον ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὃ τε Τζάντζης καὶ οἱ λοιποὶ, φονεῦσαι τὸν βασιλέα. ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα, ὡς ἦσθετο τὸ δεινόν, ἐξύπνισεν αὐτόν· καὶ παρευθὺ εἰς πλοῖον διεπέρασαν εἰς Πηγάς, καὶ τὸ πρῶτ' τάχιον εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον. 5. Τούτῳ τῷ ἔτει τελευτᾷ Θεοφανῶ Αὐγοῦστα, βασιλεύσασα ἔτη ιβ'. ἦν μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησικάκον καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ θεῷ. ἔστεψεν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζωὴν 703 τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ τινος κληρικοῦ τοῦ ἐπίκλην Σινεύπης. καὶ ὁ μὲν εὐλόγησας καθηρέθη, ἡ δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος α' μῆνας ἡ', καὶ ἐτελεύτησεν. ἐφεῦρον δὲ λάρνακα εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἔσωθεν γράμματα κεκολαμμένα γράφοντα οὕτως "θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος." πλησίον δέ, τοῦ Μαΐου μηνός, οἰκοδομήσας ναόν, τὴν ἀγίαν Ζωὴν, κατατίθησιν αὐτήν. καὶ πλησίον τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐξωνησάμενος οἰκήματα Λέων ὁ βασιλεὺς κτίζει ἐκκλησίαν περικαλλῆ εἰς ὄνομα Θεοφανῶ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, καὶ κατατίθησι καὶ ταύτην ἐκεῖ. 6. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐπιβουλῆς γενομένης Λέοντι τῷ βασιλεῖ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζαούτζα, καὶ διαγνωσθείσης, πάντας κρατήσας ἐξώρισεν, καὶ ἐξωλόθρευσεν τὴν συγγένειαν τοῦ Ζαούτζα ἅπασαν. 7. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τελευτᾷ Ἀντώνιος πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης μυστικὸς τοῦ βασιλέως. τότε καὶ ἡ Δημητριάς παραλαμβάνεται ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. στέφει δὲ ὁ βασιλεὺς Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὔσης Αὐγοῦστης. 8. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς τρίτην ἑαυτοῦ γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου Εὐδοκίαν, στέψας αὐτήν καὶ ἀνα 704 γορεύσας· ἥτις ἐξ αὐτοῦ ἄρρενα γεννήσασα παῖδα ἐτελεύτησεν. ἀπέθανε δὲ καὶ τὸ γεννηθὲν παιδίον. 9. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους ναὸν ἅγιον Λάζαρον, καὶ κατασκευάζει μονὴν ἀνδρῶν εὐνούχων· ἐν ᾧ καὶ τὸ τοῦ

ἀγίου Λαζάρου σῶμα καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπέθετο. τούτῳ τῷ καιρῷ παραδίδοται Ταυρομένιον τοῖς Ἀγαρηνοῖς. 10. Τῷ ι' ἔτει παρελήφθη ἡ νῆσος Λῆμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. 11. Τῷ ι' ἔτει ἐν τῇ προελεύσει τῆς πεντηκοστῆς τοῦ βασιλέως εἰσοδεύοντος εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον, ὃν πρῶην φασὶν Ἡρακλέους εἶναι ναόν, ἐπεὶ πλησίον τῆς σωλέας ἦλθεν, ἐξελθὼν τις ἐκ τοῦ ἄμβωνος ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ ῥάβδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ εἰς πολυκάνδηλον ἢ ῥάβδος ἐνεποδίσθη, παρευθὺ ἂν τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπήλλαξεν. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταρρέοντος ταραχὴ καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονε. διὸ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου νόσον προφασισαμένου καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ μὴ κατελθόντος, ὑπόληψις γέγονε τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν αὐτὸν κατεργάσασθαι. κρατηθέντος τοῦ δόντος τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγησεν, ἐκκόπεται χεῖρας καὶ πόδας καὶ ἐν τῷ σφενδόνι τοῦ ἵππικου καίεται. ἔκτοτε οὖν ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη 705 προέλευσις. καὶ μετὰ τινα καιρὸν ἀνήλθεν Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τὸ τετράωδον τοῦ κυροῦ Κοσμᾶ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἦτοι τοῦ μεγάλου σαββάτου, πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνεσιώμενος αὐτῷ ἐξελιπάρει μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. καὶ τοῦ βασιλέως ἀπαναινομένου ἔφη ὁ Μάρκος ὅτι προεῖρηται τοῦτο παρὰ τοῦ Δαβίδ· φησὶ γὰρ "ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ τῷ ἀγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου." καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τῆς βασιλείας ἔτη δέκα. ὃ δὴ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἣ ἔλαβεν, τῇ αὐτῇ καὶ τελευτᾷ. 12. Τῷ ιζ' ἔτει ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς καὶ τετάρτην γυναῖκα, Ζωὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβουνοψίναν. 13. Τῷ ιη' ἔτει ἀνέρχεται κατὰ τῆς πόλεως ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ Τριπολίτῃ. Τριπολίται δὲ ἐκλήθησαν διὰ τὸ τριῶν ἐκ γενεῶν συναθῆναι, ἐξ Ἀράβων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀποίκων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος τὴν κλήσιν ἀπέληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς, αἰσσοῦσης κατὰ τρόπον αἰγός. ὁμοίως δὲ καὶ Στρόβηλος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, καὶ Λάμψακος ἀπὸ φωτὸς λάμψεως, ὅπερ ἐν νυκτὶ Φωκέων θεμελιούντων ταύτην καὶ εὐξαμένων θεόθεν ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καλῶς κεκραταίωται. καὶ Ἴμβρος ἀπὸ Ἴμβρου κέκληται υἱοῦ Ἀνθέος, 706 οὗ γενέτης Στάφυλος, Διονύσου φίλτατος υἱός. καὶ Ἑλλησποντος ἀπὸ Ἑλλης τῆς Φρίξου ἀδελφῆς, τῷ ἐκεῖσε πελάγει ῥιφείσης. Κιβύρρα δὲ ὑπὸ Κιβύρρου ἀδελφοῦ. ἡ δὲ Θάσος Χρυσῆ πρῶην ἔλεγετο. Σαμοθράκη δὲ ἡ ἐν τῇ Θράκῃ χερρόνησος, ἣτις πρῶην Θηριοῦσα διὰ τὸ θηρίων πεπληρῶσθαι, καὶ ἱερὰν νυμφῶν οὖσαν, ὠνομάζετο, μετέπειτα δὲ τοῦ ροῦ συρραγέντος εἰς νῆσον συνέστη, καὶ ὑπὸ Σαμίων κατοίκων ἐν κατασχέσει γενομένη Σαμοθράκη μετωνομάσθη. Λαοδίκεια κατωνομάσθη ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντιόχου, ὃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι ταύτης ἔκτισε τὴν Λαοδίκειαν. Τένεδος δὲ ἀπὸ τοῦ Τέννου τοῦ υἱοῦ Κύκνου τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ἔδους τῆς Ἀθήνης. Μεσημβρία δὲ ἡ πρὶν Μεμνεβρία, ἀπὸ τοῦ Μέμνου Θρακὸς τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ βρία τὸ παρά τισι Θρακῶν πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ εὐφραδέστερον Μεσημβρία νῦν ὀνομάζεται. Αἶμος ἀπὸ τινος ἀναιρεθέντος ἐκεῖσε δι' Ἡρακλέους καὶ τὸν τόπον αἰμάξαντος· ἀκρωτήριον δὲ ἐστὶ Θράκης. Μήδεια ἀπὸ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατωνόμασται. Σηλυβρία ἀπὸ Σήλυος τοῦ Θρακῶν βασιλέως, ὅστις αὐτὴν ὤκισεν. Μακεδονία ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομένη ἀπὸ ἀρχαίου τινὸς ἡγεμόνος. ἦν δὲ καὶ πόλις Ἀμαθία λεγομένη πρὸς τῇ θαλάσῃ τῷ ἔθνει ἐπώνυμος. Νικόπολις κατὰ τὸ ἐπώνυμος τῆς νίκης, ἦν Αὐγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν. Ἱερὸν Εὐξείνου, ὃ παρὰ τῶν 707 τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων διερχομένων ἐκεῖσε ἀνίδρυται. Φάρος δὲ ἀφιδρυμάτιον ᾧ πυρσὸς ἐπιτίθεται εἰς ὄδηγιαν ἀπρόσκοπτον τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. Ῥῶς δέ, οἱ καὶ Δρομίται, φερώνυμοι ἀπὸ Ῥῶς τινὸς σφοδροῦ

διαδραμόντες ἀπηχίματα τῶν χρησαμένων ἐξ ὑποθήκης ἢ θεοκλυτίας τινὸς καὶ ὑπερσχόντων αὐτούς, ἐπικέκληνται. Δρομίται δὲ ἀπὸ τοῦ ὀξέως τρέχειν αὐτοῖς προσεγένετο. ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται. ὁ δὲ Τρικέφαλος βουνὸς κατὰ τὸ Ὀψίκιον ἀπὸ τοῦ τριχῆ κεφαλοῦσθαι τῷ σχήματι εἴρηται, ὡσπερ καὶ Ῥαδηγὸς ἀπὸ Ῥάδης κώμης τοῦ τῶν ἀνατολικῶν θέματος. 14. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον τῶν πλωτῶν μετὰ παρόντος τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν κατ' αὐτοῦ· οἳ καὶ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάξασθαι ἀπεστράφησαν κενοί. ἔλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν Ἀβύδῳ, ἠρώτησαν τοὺς ἀπάγοντας αὐτούς ὅτι πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν θέλομεν ὑποστρέψαι, ἢ ἔχομεν ἄλλην δι' ἧς ἀπέλθωμεν εἰς τὰ οἰκεῖα. τῶν δὲ εἰπόντων ὅτι διὰ ταύτην βουλόμεθα ἀποστραφῆναι, φοβηθέντες τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ, οἷα τὰ κρίματα τοῦ θεοῦ, εὐθύς ὑποστρέφουσι, καὶ τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβόντες πορθοῦσιν αὐτήν, καὶ πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιοῦσι. βουλομένων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν καταστρέψαι, Συμεὼν ὁ πρωτοασηκρήτης εὐρεθείς, λαβὼν πρὸς Ῥοδοφυλλίου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Φράγγους μετὰ 708 κανισκίου χρυσοῦ λίτρας ρ'. ὃς καὶ δέδωκεν τό τε χρυσίον καὶ τὸ κανίσκιον τοῖς Σαρακηνοῖς· καὶ εἶασαν τὴν πόλιν καὶ τὰ τείχη. 15. Τῷ ιθ' ἔτει αὐτοῦ τοῦ Σαμωνᾶ φυγῆ πρὸς Συρίαν χρησαμένου, ἐπεὶ κατεδίωκεν αὐτὸν ὄπισθεν, ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἄλυν, συναντᾷ αὐτῷ Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ Καμύτζης, μὴ ἔων αὐτὸν διαπερᾶσαι. προσφεύγει οὖν τῷ τιμίῳ σταυρῷ τοῦ Σηριχᾶ, προφασισάμενος εὐχῆς χάριν ἐκεῖσε ἐληλυθέναι. ἀναλαβόμενος οὖν τοῦτον ὁ τοῦ Δουκὸς Κωνσταντῖνος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. προστάσσει οὖν ὁ βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος. ἐπεὶ δὲ ἤθελεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοψισθῆναι τὸν Σαμωνᾶν, παρήγγειλεν τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ὅτι ἐπὶ Συρίαν ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σηριχᾶ. ἠρώτησεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Κωνσταντῖνον ἐνώπιον τῆς συγκλήτου οὕτως, ὡς ἔχει, τὸν θεὸν καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔφευγεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐχί; ὁ δὲ, ὡς εἰπόντος τῷ βασιλεῖ ὅτι ἔφευγεν, μετ' ὀργῆς τοῦτον ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα μῆνας δ'. 16. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστήρ, τὰς ἀκτῖνας πέμπων κατ' ἀνατολάς, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα. 17. Τῷ κ' τούτου ἔτει ἀποσυνώψισε Σαμωνᾶς ἐν τῇ γέννᾳ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου, τοῦ ἀπὸ Ζωῆς τέταρτον 709 αὐτοῦ γαμετῆς οὔσης, καὶ ἐβαπτίσθη τὰ ἅγια Θεοφάνεια ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου, καὶ γέγονε καὶ πατρίκιος. 18. Τῷ κ' ἔτει αὐτοῦ εὐλογητὴ Λέων καὶ Ζωὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρου τοῦ καὶ καθαιρεθέντος, καὶ ἀνηγόρευσε τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Ζωὴν Αὐγούσταν. ὅθεν ὁ πατριάρχης ἐκώλυσε τὸν βασιλέα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχεσθαι. διὸ καὶ ἤρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρικού, μηδ' ὅλως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος. 19. Τῷ κβ' τούτου ἔτει προβάλλεται τὸν Σαμωνᾶν ὁ βασιλεὺς παρακοιμώμενον διὰ τὸ εἶναι συνεργὸν αὐτοῦ πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἄρχονται μελετᾶν. προσκαλοῦνται γὰρ Νικόλαον τὸν πατριάρχην, καὶ πολλὰ λιπαροῦσι δεχθῆναι τὴν τετραγαμίαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπεισε, διὰ τοῦ Βουκολέοντος εἰς μικρὸν πλοιάριον ἐμβιβάσαντες εἰς τὴν Ἱερεῖαν περῶσιν, ἀφ' ἧς πεζῆ μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπήει, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριαρχίαν, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς, ἐγκρατὴς τε καὶ εὐλαβὴς πάνυ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τὴν τετραγαμίαν ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλομένου αἴρεσιν ποιῆσαι καὶ νόμον ἐνθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας, πολλῶν τοῦτο λογικωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ. 20. Τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ γέγονεν ἄνεμος λιψ Τριτωναῖος σφο 710 δρός, ὡς συσσεῖσαι οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, καὶ πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις καὶ λέγειν κοσμικὴν συντέλειαν εἶναι. ἀλλὰ τῇ τοῦ θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὄμβρων ἐπαύθη. 21. Τῷ κγ' ἔτει στόλος

Σαρακηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξήλθεν. προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰμέριον τὸν λογοθέτην κεφαλὴν πάντων τῶν πλωτῶν. γράφει δὲ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ Δουκὶ συνελθεῖν τῷ Ἰμερίῳ. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ὢν τῷ Ἀνδρονίκῳ καὶ παντὶ τρόπῳ κακῶσαι αὐτὸν σπουδάζων, πείθει τινὰ γράψαι αὐτῷ κρύφα "μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὰ καράβια καὶ κρατηθῆς παρὰ Ἰμερίου." πολλὰ δὲ τὸν Ἀνδρόνικον ἀναγκάσαντος εἰσελθεῖν σὺν αὐτῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων οὐκ ἐπέισθη. Ἰμέριος δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος καὶ ἀπογνοὺς σὺν τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις ἀποστασίαν ἐποίησε, καὶ ἀπελθὼν ἐκράτησεν τὴν Κάβαλαν πόλιν, ὡς εἰπεῖν Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα "οὐκ ἔλεγον, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;" 22. Τῷ κδ' ἔτει ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορᾶν τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰβηρίτζην, συμπένθερον ὄντα Ἀνδρονίκου, εἰς τὸ καταπολεμῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, ἀκούσας τε ὅτι καὶ ὁ πατριάρχης τῆς ἐκκλησίας ἐξεώσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα συγγενέσι καὶ φίλοις. ἔλυπήθη δὲ Λέων 711 εἰς τοῦτο, καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονησάμενος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοβούλλιον διὰ κιναβάρεος, βαλὼν αὐτὸ ἐνδοθεν φατλίου τράκτου βραχέος. ἐξελθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, προσκαλεῖται αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, καὶ φησιν "οἶδας τί κρατεῖς;" τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρόν· "τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας." καὶ δούς αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οὐζήρ βαλεῖν αὐτό. ὁ δὲ τοῦτο πεποίηκεν. κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεῖται Ἀνδρόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ οἱ λοιποὶ εἰδότες ὡς ἀδύνατόν ἐστι τὸν Ἀνδρόνικον ἐξελθεῖν, μετ' οὐ πολὺ τῇ βουλῇ αὐτοῦ μόνοι φυγῇ χρησάμενοι, ὅπερ θαύματος ἄξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ῥωμανίαν ἐξήλθον, κατὰ χώραν πολεμούμενοι. 23. Τότε ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ Διαλλαγῆναι ὅ τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρων καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· οὓς καὶ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπέδειξεν τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον, ὅπερ ἀνάξιόν ἐστιν Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεάσασθαι παρὰ τῶν ἀθέων τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ ἤθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μὴ εἶναι εἰς Συρίαν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήνευσεν αὐτῷ, λέγων "κράτει τὴν πίστιν σου. κἀγὼ εἰ δυνηθῶ, ἐλεύσομαι μᾶλλον πρὸς σε." 24. Τῷ κε' ἔτει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς, στέ 712 φει Λέων ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πορφυρογέννητον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. δέδωκεν δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασιλείῳ μαγίστρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, τοῦ δουλεύειν Ζωῆ Αὐγούστη. ὅς καὶ ἠγαπήθη πολλὰ παρὰ τε τοῦ Λέοντος τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Αὐγούστης. ὅθεν καὶ πολλὰ ἐφθόνει Σαμωνᾶς αὐτόν, κὶ ἐλοιδῶρει ὡς συνόντι τῇ Αὐγούστη. ὅπερ ὁ βασιλεὺς ὑπονόησας ἀληθὲς εἶναι, ἀπέκειρεν αὐτόν διὰ Σαμωνᾶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ταρασίου. μετ' ὀλίγον δὲ ὤρισεν τὸν Σαμωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτόν ἐν τῇ μονῇ τὰ Σπεῖρα, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. ἀπελθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς πρόκενσον ἐν τῷ Δαματρί, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας, εἶδε τὸν Κωνσταντῖνον. καὶ παρευθὺ ὤρισεν τὸν Σαμωνᾶν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτόν κοσμικὰ, καὶ ἐκέρασε τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε μετὰ ταῦτα ἐν τῷ παλατίῳ. καὶ πάλιν φθονεῖται Κωνσταντῖνος ὑπὸ τοῦ Σαμωνᾶ διὰ τὴν πρὸς αὐτόν ἀγάπην τοῦ βασιλέως, καὶ βουλευέται μετὰ τοῦ Τζιρίθωνος καὶ ἄλλων τινῶν, καὶ ποιοῦσι χάρτην πολυλοῖδορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος αὐτόν τοῦ Ῥοδίου, νοταρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. ἐλθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἔρριψεν αὐτόν ἐν τῷ μιτατωρίῳ. εὐρῶν οὖν αὐτόν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. γέγονε δὲ τότε ἔκλειψις σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ βασιλεὺς τοῖς τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν ἀποτέλεσμα. 713

εισερχόμενος δὲ ὁ Πανταλέων μητροπολίτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς "εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις;" ὁ δὲ ἔφη "εἰς σέ· καὶ ἔὰν διέλθῃ Ἰουνίου 19, ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν." τῷ δὲ βασιλεῖ εἶπεν εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν τὴν κάκωσιν τῆς σελήνης. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. μετὰ τοῦτο δὲ ἰδίως ὁ Τζιρίθων τῷ βασιλεῖ εἶπεν ὅτι ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε τὸ πιττάκιον. καὶ εὐθὺς καταβιβάζει τὸν Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ποιεῖ μοναχόν, εἶτα ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου. καὶ πάλιν λοιδορηθέντα ἀπάγουσιν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν. καταβιβάζει οὖν τὸν Σαμωνᾶν, ποιῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον· καὶ κτίζει αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσιαῖς, καὶ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου πατριάρχου ἐγκαινίζει αὐτήν. ἄξιον δὲ ὀλίγα εἰπεῖν, ποῖω τρόπῳ ἡ μονὴ τῶν Νοσιῶν ἔκτισται. 25. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα γέροντα εὐλαβῆ καὶ φοβούμενον τὸν θεόν, ὃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῶν Νοσιῶν προαστίτιζεν ἐκέκμητο πρὸς τῆ θαλάσση πάνυ μικρόν, ἐν ᾧ καὶ ὕδωρ ἐπὶ δεξαμενὴν ἐκβαλὼν τοῖς ὀδίταις ἐποίει παραψυχὴν. ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι συνέβη στρατιώτην διέρχεσθαι, καὶ ἀναψύξαντα ἐκβαλεῖν ἄπερ ἐκ δικαίου πόρου εἶχεν νομισμάτων, καὶ ἀριθμῆσαι αὐτά· καὶ ἦσαν εἰς λίτρας τρεῖς ἀριθμούμενα. εἶτα ἀναστάς, οἷα συμβαίνει, τῷ ἵππῳ ἐπιβάς ὤχετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, τὸ χρυ 714 σίον κατὰ τὸν τόπον ἀφείς. ὡς οὖν ἔθος εἶχεν ὁ γέρον, ἐξῆλθεν πρὸς τὴν δεξαμενὴν, καὶ εὐρών τὸ χρυσιον ἐλυπήθη τὴν τοῦ ἀπολέσαντος ἀθυμίαν· ὅμως ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, οὐ διέλιπεν ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα εὐχόμενος τῷ θεῷ τοῦτον ἐλθεῖν καὶ ἀπολαβεῖν τὸ ἴδιον. ὁ μέντοι στρατιώτης τὰς πύλας περάσας καὶ ἐπιμνησθεὶς, ὅμως τι ποιῆσαι μὴ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῆει λυπούμενος. καὶ μετὰ τρίτον ἐνιαυτὸν ἔρχεται πρὸς τὸν τόπον τῶν Νοσιῶν, καὶ τοῦ ἵππου ἀποβάς αὐτὸν μὲν ἐπότισεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πιὼν ἐκάθητο σύννους, καὶ στενάξας εἶπεν ὅτι ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσά μου τὴν ζωὴν. τοῦτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρον ἐπηρώτησεν αὐτῷ "τί ἄρα τὸ συμβάν, κύριέ μου;" ὁ δὲ εἶπεν ὅτι ἐνταῦθα ἀπώλεσα νομίσματα. καὶ παρευθὺ καὶ τὸν τόπον ὑπεδείκνυεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ βαλαντίου καὶ τὸ πόσον ἔλεγεν. καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ εὐθὺς ἐξέλκει τοῦτο τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καὶ φησὶ "γνωρίζεις τοῦτο;" ὁ δὲ ἀφασία ἐπὶ πολὺ κατασχεθεὶς ὅμως "ναί" εἶπεν· "ὅπερ ἀπώλεσα, αὐτὸ ἐστίν." καὶ φησὶν "ἀπόλαβε αὐτό, πληροφορούμενος ὡς οὐκ ἤνοιξα αὐτό, οὐδὲ εἶδον τί ἐστὶν ἔσωθεν." τοῦτο λαβὼν ὁ ἄνθρωπος, παρακαλῶν λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ ὅσα καὶ βούλεται. ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν τὸ σύνολον. ὅθεν ὁ στρατιώτης ἀπέρχεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ θεῷ. τῆς οὖν νυκτὸς ἐκείνης ὁρᾷ κατ' ὄναρ τὸν Χριστὸν ἐλθόντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ "ἀνθ' ὧν οὕτως ἐποίησας εἰς τὸν στρα 715 τιώτην, ἰδοὺ αὐριον ἀκούσεις γενόμενον παρακοιμώμενον τὸν υἱόν σου, καὶ τὸ προάστειόν σου τοῦτο εἰς μονὴν μεγάλῃν γενησόμενον πρὸς δοξολογίαν ἐμήν. καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὑπὲρ τούτων μισθὸν κομιεῖς." πρωΐας δὲ γενομένης τὸ μήνυμα ἦλθεν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῆ θελήσει τοῦ βασιλέως καὶ τῆ ἐξόδῳ, ὡς εἴρηται, τὸ μοναστήριον ὠκοδομήθη καὶ ἐνεθρονίσθη. 26. Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐπὶ ὀκτῶ μηνῶν τοῦ ναυμαχικοῦ πολέμου τῶν Σαρακηνῶν γενομένου μετὰ Ἰμερίου τοῦ λογοθέτου, στρατηγοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, ἠττήθη Ἰμέριος καὶ μόλις διεσώθη, πάντων ἐκεῖ σχεδὸν κινδυνευσάντων. μετὰ τοῦτο Λέων ὁ βασιλεὺς νοσεῖ κοιλιακῷ νοσήματι. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὰ κηρουλαρία τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκάησαν τὰ χαρτοθέσια πάντα καὶ ἡ σακέλλη. τῆ δὲ 14 τοῦ Μαΐου μηνὸς τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασίν, εἰσερχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη "ἴδε καὶ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ 19 μηνῶν," πολλὰ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. Κόσμου ἔτος υζ', τῆς θείας σαρκώσεως ζ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταντῖνῳ πορφυρογεννήτῳ υἱῷ Λέοντος, ἐνιαυτὸν α' ἡμέρας κθ'. ὁ οὖν Ἀλέξανδρος

ἀποστείλας εὐθύς ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτόν, καταγα 716 γὼν Εὐθύμιον, ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ ἐξορίσας μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναύραν ἤνεγκεν, καὶ σελέντιον καὶ σύνοδον ἐκεῖ ποιήσας, τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ ποιούσιν, ἀτίμως τίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγαστοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν γενειάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ἃς ἡσύχως καὶ πράως ὁ ἱερὸς ποιμὴν οὗτος ὑπέμεινε. καὶ πάλιν ἐπέμφθη εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν πόλει, εἰς τὰ Ψαμαθίου. τῷ δὲ κληρικῷ τῷ τίλαντι τὰς τρίχας τοῦ πατριάρχου συνέβη εὐθύς ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι τὸν ἅγιον, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρίκαυστον γενέσθαι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐξ ἀοράτου πυρός. ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ παντελεῖ ἐπιληψία ἐκρατήθη, μὴ δυναμένη χεῖρα ἢ στόμα ἢ ἄλλο τὸ οἰονοῦν μέρος κινεῖν ἢ φωνὴν ἀφιέναι· ἥτις καὶ κλινήρης οὖσα καὶ προσαιτὶς διήρκεσεν μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ νικητοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος μὴδὲν βασιλικὸν ἔργον δυνάμενος ποιῆσαι τοῖς κυνηγεσίοις καὶ τοῖς πονηροῖς ἔργοις ἀεὶ ἐσχόλαζε. τὸν δὲ τοῦ Λέοντος παῖδα πολλάκις εὐνουχίαι βουλευθεὶς διεσκεδάσθη παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νήπιον ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντα ὑποβαλλόντων. ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστήρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας μ', ὃν ἔλεγον ξιφίαν εἶναι καὶ αἱματοχυσίαν σημαίνειν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος πλάνοις καὶ γόησιν ἕαν 717 τὸν ἐκδούς, τοῦ συάγρου τῷ στοιχείῳ, καθὼς αὐτὸν ἐκεῖνοι ἐδίδαξαν, τοῦ ἐν τῷ ἵππικῷ τὴν ζωὴν αὐτοῦ προσανακεῖσθαι ἔφασαν, τὸν χοιρώδη βίον ἐκείνου καὶ ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. τούτοις πεισθεὶς αἰδοῖον καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ περιέθετο ὡς λιπομένους αὐτῷ· καὶ τῇ τούτων πλάνῃ πεποισθὼς ἵππικὸν ἐστόλισεν καὶ τῷ ζῳδίῳ φωταυγίαν ἐποίησεν. ὅθεν καὶ ἦρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ Χριστοῦ χεῖρ ὡς τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος. 2. Τοῦ μέντοι Ἰμερίου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἡττης ὑποστρέψαντος, περιώρισεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένη Καλυπᾶ, ἀπειλήσας, ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀρρωστήσας ἐτελεύτησε. 3. Δηλοῖ Συμεὼν ὁ ἄρχων τῆς Βουλγαρίας τὰ περὶ εἰρήνης τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἀνοία καὶ ἀφροσύνη συγκρατούμενος ἀτίμως τοὺς πρέσβεις ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν καταπλήσων. διὸ καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁ Συμεὼν κινεῖται. 4. Ἀλέξανδρος ἀριστήσας ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι καὶ οἰνωθεῖς κατῆλθε σφαιρίσαι· καὶ ῥομφαία θεηλάτῳ πληγείς, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων αὐτῷ φερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην ραίκτορα τὸν Ἑλλαδᾶ ἐπιτρό 718 πους, τὴν δὲ βασιλείαν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. τελευτήσας δὲ τίθεται μετὰ Βασιλείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κόσμου ἔτος υη', τῆς θείας σαρκώσεως η', Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη μη'. τελευτήσαντος γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος ἑπταετῆς ὧν καταλιμπάνεται ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θείου αὐτοῦ ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ζ', καὶ ἅμα Ῥωμανῶ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὧν ἔτη κ', μονοκρατορεῖ δὲ ἔτη ιε', ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη μη'. λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος ὧν σὺν τοῖς μαγίστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἑλλαδᾶ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν εἶχε τῶν τῆς βασιλείας ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι. 2. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ Δουκὶ δομestikῳ τυγχάνοντι τῶν σχολῶν παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονητί. ὁ δὲ ἅτε καὶ πρότερον αὐτῆς ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἅμα τῶν ἐκκρίτων τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος καταλαμβάνων τὴν

βασιλεύουσαν, ἱκανῶν ὄν 719 των, καὶ νυκτὸς διὰ παραφυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγοῶ ἄϋπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγωνῶς, τὴν Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν. καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δουκᾶν Κωνσταντίνον παρεγένοντο· καὶ ἅμα πρωτῷ, οὕτω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης ἄλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄπλων τὴν τοῦ ἵπποδρόμου πύλην καταλαβόντες, Κωνσταντίνον εὐφήμουν βασιλέα ἐν τῷ ἱππικῷ. ἔνθα δὴ ὁ τούτου ἱποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἔσωθεν τῶν τοῦ ἵπποδρόμου πυλῶν ἀνηρέθη. μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκεῖσε ὁ Κωνσταντίνος ἄλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὡσπερ ἐκβακχευθεὶς ὑπὸ τινος δαίμονος καὶ μὴ ἐφεστηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἀνεχώρησε στυγνός τε καὶ κατηφής, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱποκόμου κρίνας σφαγὴν. ἐκεῖθεν ἦκε μέχρι Χαλκῆς· καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρτης τῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν σκουταρίων παρεγένετο. ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν τῆς ἐταιρείας καὶ τῶν ἄλλων ποιούμενος, μεθ' ὄπλων τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ Δουκός. ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἔπεσον, καὶ τοσοῦτοι ὡς τὸν τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι. ἀνηρέθη δὲ καὶ Γρηγοῶς ὁ υἱὸς 720 τοῦ Δουκός καὶ Μιχαήλ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων. ταῦτα ὁ Δουξ Κωνσταντίνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις ἐνολισθήσας πλαξὶν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν, καὶ τις αὐτοῦ ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ἦτις τῷ βασιλεῖ προσενήνεκτο καταφανῆς ἅπασιν τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτροπὴν. 3. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατὰ τινα καὶ ἄλλον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰ ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημοσίων εἰσπράξεων πεπιστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας ἕξαρνος γεγωνῶς, καὶ ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας τινὸς μᾶλλον μεταπεποίητο. οὗτος ἐν μελανεμβαφεῖ γράψας ὑφάσματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θωμᾶν· οὗ δὴ ῥυφθέντος παρὰ Μανουὴλ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμηνέως ἐν ὕδατι τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται γράμματα, οὕτω διαγορεύοντα "μὴ φοβήθητι ἀπὸ τοῦ πυρροῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκός· νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθύς ὀλοθρευθήσεται." 4. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, Γρηγοῶς τούτου πενθερὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἀγία τοῦ θεοῦ σοφία ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὓς καὶ βία ἐκεῖθεν ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν ἐν τῇ τῶν Στουδίου. Κωνσταντίνον δὲ τὸν Ἑλλαδικὸν βουνεύροις τύψαντες μετὰ ράσου καὶ ὄνου ἐθριάμβευσαν καὶ ἐν τῇ τῶν Δαλμάτων καταδίκη ἐγκλειστον πεποιήκασιν. καὶ 721 ἄλλους μὲν τυφλώσαντες ἐξώρισαν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ τοῦ φοσσάτου, ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Λευκατίου πάντας ἀνεσκολόπισαν. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους οἱ λεγόμενοι ἐπίτροποι ἀπώλεσαν ἅν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὀρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες ὅτι παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τολμᾶτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι; τὴν οὖν γυναῖκα τοῦ Δουκός ἀποκείραντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εὐνουχίσαντες ἐν Παφλαγονίᾳ αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν. 5. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ Συμεῶν ὁ Βούλγαρος σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἐλπίσι μετέωρος ὢν· ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ὄπλων καὶ τῶν περιβόλων ἀσφαλείᾳ τῶν ἐλπίδων ἀποσφαλεῖς ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, δώροις τε ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες Συμεῶν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν. 6. Τοῦ οὖν βασιλέως Κωνσταντίνου παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος (ἤδη γὰρ ταύτην

κατήγαγε τοῦ παλατίου Ἀλέξανδρος) ἀναβιβάζουσι πάλιν αὐτήν. καὶ περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς παλάτιον Κωνσταντῖνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους· καὶ τῆ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδᾶ καταβιβάζει τοὺς οἱ 722 κείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἡγουν Ἰωάννην τὸν ῥαίκτορα καὶ τὸν Γαβρηλόπουλον καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ Ζωὴ ἡ Αὐγουῦστα Θεοφύλακτον τὸν Δομηνίκου ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἑλλαδᾶς νοσήσας τελευτᾷ. συμβουλῇ δὲ Θεοφυλάκτου ἑταιρειάρχου Ζωὴ καταβιβάζει μετ' ὀργῆς ἀπὸ τοῦ παλατίου Νικόλαον πατριάρχην, τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιεῖσθαι καὶ φροντίζειν εἰποῦσα. μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὸν ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. προφασιστικῶς οὖν πατρίκιον αὐτὸν ποιήσαντες, ἐπεὶ κατῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος ἐστὶ λαβεῖν εὐχήν, οἴκοι τοῦτον μένειν παρεκελεύσατο. προεβάλετο δὲ Ζωὴ ἑταιρειάρχην Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης Δαμιανὸν εὐνοῦχον. 7. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην ληιζομένου, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς πατρίκιος γενέσθαι καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς Πατζινάκους ἀγαγεῖν· δῶρά τε λαβὼν ἀπῆλθε, καὶ ὁμήρους ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων περᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. 8. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἐκατέρων κρατοῦντα ταῖς χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγαγεῖν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ 723 τῶν χειρῶν ὑπεικούσης. ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν. 9. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προδέδωκεν. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος ὁ πατρίκιος μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἔλαβεν αὐτήν. ἦλθε δὲ καὶ Δαμιανὸς ὁ ἀμυρᾶς μετὰ στόλου εἰς Στρόβηλον, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἔτελεύτησεν, καὶ ἀπεστράφησαν οἱ Σαρακηνοὶ διακενῆς, οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκῆτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὲ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτοῦ ἀσωτίαν καὶ ἀπληστίαν μὴ ἐνεγκόντες, ἔνδον τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ λίθοις βαλόντες ἀνείλον. 10. Τὴν κατὰ Χριστιανῶν ἔπαρσιν τοῦ Συμεὼν βλέπουσα Ζωὴ βουλευέται μετὰ τῶν ἐν τέλει ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι τὸν Συμεὼν. ἀπεστάλη οὖν ἐν τῇ Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρίκιος ὁ Ῥαδηνὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαράς. τὰ θέματα δὲ πάντα φιλοτιμησαμένη πρὸς τὴν Θράκην διεπέρασεν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομυστικού τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσανέκειτο. οἱ οὖν στρατηγοὶ καὶ ἄρχοντες πάντες τὴν εἰς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες ἐν τοῖς τιμίοις ξύλοις ὤμοσαν 724 καὶ τοῦ ὄρκου γενομένου πανστρατεὶ ἐξώρμησαν. ἦρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος τῶν ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ ἰκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων. συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Λίψ Λεόντιος σύμβουλος αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ὢν. μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ κ' ἐπινεμήσεως ε' ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῷ ποταμῷ συγκεκρότητα· καὶ οἷα τὰ τοῦ θεοῦ κρίματα, γίνεται σφαγὴ οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν· Λέων δὲ ὁ Δουξ ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών. ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Λίψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. ἀπεστάλη δὲ Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾶ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς εἴρηται,

κελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι. εἰς μάχας δὲ ἐλθόντων, ὀρώντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκοι στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τοῦ δὲ πολέμου ἤδη τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρέψαντος ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, κατ' αὐτῶν ἐκίνησεν ἡ πόλις, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε τὴν τῶν ὀφθαλμῶν στέρησιν καταδικασθῆναι, ὡς ἀμελεία, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπερᾶσαι τοὺς Πατζινάκους μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους ἐν τοῖς πλοίοις ὑπο 725 δέξασθαι. καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου πολλὰ δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστη τὰ τῆς καταδίκης ἀνετράπη. 11. Τῶν δὲ Βουλγάρων μέχρι τῆς πόλεως ἐκστρατευσάντων ἐξῆλθε Λέων ὁ δούξ τῶν σχολῶν καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ἰωάννης ἐταιρειάρχης εἰς Κατασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ· καὶ τῇ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων πάντες ἄρδην ἀπώλοντο. 12. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγός, ὀρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ προσλαβέσθαι Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὖνουν τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ καὶ διαφυλάττη αὐτόν, καὶ σύμμαχον ἔχη καὶ βοηθὸν ἐν οἷς ἂν δέη. πολλάκις γὰρ περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπέπατο. αὐτοχείρως οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος γραμματεῖον ποιήσας τῷ Ῥωμανῷ ἔπεμψε κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου. τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ρόγαν λαβόντος. ὁ παρακοιμώμενος Κωνσταντῖνος καταναγκάζων αὐτόν ἐν τῇ ἐξαρτύσει ἕξεισιν. ὁ δὲ τοῦτον δουλικῶ τῷ σχήματι προυπήνησεν, καὶ πλησίον αὐτοῦ γενόμενος ἀνήρπασεν αὐτόν, καὶ 726 "ἄρατε αὐτόν" ἐφώνησεν· καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτον εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶχον. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, τῇ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην τὴν Αὐγούστην Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησεν· καὶ "ἔασατε" εἶπεν "εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα." οἱ δὲ ἅμα τῷ λόγῳ ταύτην ἀφήκαν. προβάλλεται δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν· ἐδεδίει γὰρ μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέξερρον καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβάλοντο ἐταιρειάρχας. εὐθὺς οὖν ἐξῆλθεν πρὸς Ῥωμανόν, καὶ ὄρκους δούς καὶ λαβῶν σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπνους ἐγένετο. (13) τῇ οὖν κδ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογησόμενος, ὅτι τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν φοβούμενος, μὴ τι νεωτερισθεῖν εἰς τὸν βασιλέα, τοῦτο πεποίηκα πρὸς τὸ τὴν φυλακὴν ποιεῖσθαι τοῦ βασιλέως. μηνύεται οὖν μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἐλθεῖν μέχρι τοῦ Βουκολέοντος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἔνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι· καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν πατρικίος ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖ 727 θεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. καὶ ὄρκω βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν τὸν τίμιον καὶ ζωποῖον σταυρόν. καὶ προσκυνήσας, καὶ ὄρκω βεβαιώσας αὐτούς, ἀνῆλθεν μετ' αὐτῶν καὶ ὀλίγων τινῶν ἐν τῷ παλατίῳ. προσκυνήσας οὖν τὸν βασιλέα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστεις αὐτῷ δούς, παρευθὺ προχειρίζεται μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης. αὐτίκα οὖν γέγονε κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγυωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς

ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι. ὡσαύτως καὶ γραφὴν ἐκελεύσθη γράψαι Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου· ἄπερ δεξάμενος παρὰ Ἀνδρέου πριμικηρίου τοῦ βασιλικοῦ πρωτοβεστιαρίου, ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχασεν, ὡς ἐντεῦθεν πεπληρῶσθαι τὸ κατὰ ποίησιν λόγιον, δὴ τότε τὸν μὲν ἀηδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἔρημον κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι, τὸν δ' αἰτὸν ἐθέλοντα ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε. 14. Τῷ Ἀπριλλίῳ μηνὶ δίδοται ἀρραβῶν γαμικοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας στεφανοῦνται παρὰ Νικολάου πατριάρχου. βασιλεοπάτορα γὰρ Ῥωμανὸν προβαλόμενος, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐταιρειάρχην Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησεν. 728 μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τινων ἀρχόντων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. καὶ ἀποστείλας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντῖνον ἀσηκρῆτις τοῦ Μαλελίας, πληροφορῶν πάντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν τοιαύτην ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυσοβούλλον ποιήσας ἐνυπόγραφον ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχον, ὅσοι τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλεοπάτορι δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσὶ, δούς Ἄννη τινὶ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασεῖα, ἣν δὴ καὶ Βασιᾶν προσηγόρευον, καὶ κληρικῶ τινὶ Μιχαήλ, ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μιχαήλ φωραθεὶς ἀνηλεῶς ἐτύφθη τὴν τε ρίνα καὶ τὰ ὦτα ὑπετμήθη, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνὴ Ἄννα. πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρυμιχαήλ Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν ἱκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγονὼς αὐτῷ καταλύσεως· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἄτζμωρος, τουρμάρχων ὄντων ἀμφοτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου τὴν Χρυσόπολιν καταλαβὼν, ἣτις ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρον περιτυχόντα τῇ πόλει τοῦ Βύζαντος κατὰ τινὰ τε ταύτης χῶρον τὸν αὐτοῦ λαὸν στρατη 729 γῆσαι, ἐφ' ὅτῳ τεθεικότα περίβολον προσονομάσαι Στρατήγιον, καὶ ἐκεῖθεν μεταναστεύσαντα καὶ τοῖς ἀντίπεραν προσελθόντα χρυσίον ἱκανὸν ἐπιδοῦναι τῷ οἰκείῳ λαῷ, Χρυσόπολις προσηγόρευται. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ χρυσὸν ἐκ μετάλλων αὐτῆς γίνεσθαι ταύτην φασὶν ὠνομάσθαι, ὡσπερ καὶ ἡ Χαλκηδὼν ἀπὸ τοῦ ἔχειν χαλκόν, ἢ ἀπὸ Χαλκίδος θυγατρὸς Νικομήδους τῆς ταύτην κτισάσης. ἐν τοιαύτῃ γοῦν τῇ Χρυσόπολει καὶ ἡ τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ Χάρητος παράκοιτις ἐτελεύτησε, Δάμαλις ὀνομαζομένη, αὐτοῦ τοῦ Χάρητος Ἀθήνηθεν πεμφθέντος ἐπαμῦναι τοῖς Βυζαντίοις· ἥς ὑπὲρ τοῦ μνημείου δάμαλις βοῦς καθ' ὁμωνυμίαν ἐν κίονι ἀνεστήλωται, συμβεβλημένον καὶ ἐπίγραμμα ἔχον ὧδε, Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοδὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμεῖο κλήζεται ἀντῶπὸν Βοσπόριον πέλαγος. κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἥρης, ἐντάφιον τόδ' ἐγὼ Κεκρόπος εἰμὶ νέκυς. εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος· ἔπλων δ' ὅτε ἔπλεν ἐκεῖνος τῆδε Φιλιππειῶν ἀντίπαλος σκαφέων. βοῖδιον δὲ καλεῦμι' ἂν ἐγὼ τότε, νῦν δὲ Χάρητος εὐνέτις ἠπεῖροις τέρπομαι ἀμφοτέροις. 15. Καταλαβὼν οὖν τὴν Χρυσόπολιν, ὡς εἴρηται, διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς Δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνας, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμα 730 νοῦ Συμεῶν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, "ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας γρηγορώτατον καὶ εὐνούστατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτῳ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ γε θεὸν κατεπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγχνα πατρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκᾶν ἀεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπτεύων ἐπιβουλεύειν νῦν ἔργοις αὐτοῖς ἐπίβουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς

τυραννικῶς κατεξανιστάμενον· διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον." τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι προσρῦεσθαι Ῥωμανῶ. τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμηχανίαν περιστάντος, φυγῆ τε εἰς Ἄετους χρησαμένου καὶ μὴ δεχθέντος ἀλλ' ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι καταντήσαντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ἀγαγεῖν αὐτόν. οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐτὸν παρὰ γνώμην Ῥωμανοῦ. 16. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη ἐπιβουλή διὰ Κωνσταντίνου Κτηματοροῦ μελετωμένη καὶ Δαβίδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουροπαλατῶν μαγγάνων· οἱ καὶ τυφθέντες δημευθέντες 731 τε καὶ πομπευθέντες ἐξωρίσθησαν. ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ ἡ Αὐγοῦστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῶ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων· καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάσαντες ἐν τῇ τῆς ἀγίας Εὐφημίας μονῇ ἀπέκειραν. προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός, καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλας ὁ Κουρκούας μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ μελετώντας εἰς Ὀψίκιον ἐξώρισεν. 17. Τῇ κδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξία, καὶ τῇ ιζ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς στέφεται παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου ἐν ἔτει τῷ υνῆ, ἰνδικτιῶνος η'. καὶ τῶν ἀγίων θεοφανίων στέφεται Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ. καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς ε' ἰνδικτιῶνος Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ διαγορεύεται βασιλεύς· στέφεται δὲ τῇ πεντηκοστῇ παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ προέρχονται οὗτοι οἱ δύο μόνοι ἐν τῇ προελεύσει. 18. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος γίνεται ἔνωσις τῶν ἀποσχιστῶν. 19. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ' ἐπινεμήσεως ὑποπτευθεὶς Στέφανος ὁ μάγιστρος ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ἀποκείρε 732 ται ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἅμα Θεοφάνει Τειχεώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ. πάλιν μηνύεται ἐπιβουλή μελετᾶσθαι παρὰ Ἀρσενίου καὶ Παύλου τῶν μαγγλαβιτῶν· οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. 20. Ῥεντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοίας γενόμενος, ἐπεὶ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἐλήϊσατο καὶ τῇ πόλει προσέφυγεν, ἐκεῖθεν ψευδεῖς γραφὰς συσκευάσας πρὸς Βουλγαρίαν ἀποφυγεῖν ἔμελλεν. κρατηθεὶς οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύσσεται. 21. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Κατασυρτῶν ἐξελαύνουσι μετὰ τὴν τοῦ Δουκὸς Ἀδραλέστου τελευτήν. προβάλλεται Πόθος δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐλθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέ υἱὸν τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσοντα. ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνείλεν, καὶ αὐτὸς δὲ πληγεὶς ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν. 22. Πάλιν δὲ μηνύεται ἐπιβουλή κατὰ Ῥωμανοῦ ὑπὸ Ἀναστασίου γενησομένη σακελλαρίου καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου καὶ Δημητρίου πρωτονοταρίου τοῦ εἰδικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς δῆθεν ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως ἀγωνιζόμενοι. ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ τὴν μέσσην διελθόντες ἐξωρίσθησαν. (23) τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ δευτέρον ἑαυτοῦ καθίστησι. πάλιν οὖν ἕκστρα 733 τεύουσι Βούλγαροι μέχρι τῶν Μαγγλαβά. ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Ἰωάννην ραίκτορα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἕκ τε τῶν ταγμάτων καὶ τῶν τῆς ἐταιρείας· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωίμων ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. διατάξαντες οὖν οὗτοι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων

καὶ βοῆ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερῶ, καὶ σφοδροτάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν εὐθύς φεύγει ὁ ραίκτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατύποδος, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπώλοντο· ἄλλοι αἰχμάλωτοι γεγόνασιν. οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν. 24. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ι' ἰνδικτιῶνος, τῆς κ' τοῦ μηνός, Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ, καὶ κατατίθεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τὸν ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον γενόμενον· καὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. τότε καὶ Ἴβηρ κουροπαλάτης ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ πρόδος αὐτῷ λαμπρὰ γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς ὑπεδέχθη, καὶ ἡ ἁγία Σοφία τούτῳ κεκοσμημένη ὑπεδείχθη· εἰς ὃν ναὸν εἰσελθὼν καὶ θαυμάσας πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψεν. 734 25. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνί μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἤλθον, καὶ ταῦτα πυρὶ δόντες τὰ ἐξῆς ἐληΐζοντο. καὶ πάλιν πολέμου γενομένου τρέπονται Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ λεγόμενος Σακτικής πολλὰ ἀνδραγαθήσας πολλοὺς τε ἀνελών, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀντιστῆναι μὴ δυνάμενος, καιρίαν πληγὴν φεύγει, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν τεθεὶς εὐθύς ἀποθνήσκει. 26. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδίᾳ ὑπὸ Ἀδριανοῦ Χαλδέος καὶ Τατζάτου Ἀρμενίου τῆς ὑποθήκης Βάρδα τοῦ Βοΐλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ τὸ Παΐπερ ὀχυρῶμα ἐκρατήθη. ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ καὶ τὰς οὐσίας δημεύει, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους ἀθῶους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι. ὁ δὲ Τατζάτης ἐν ἐτέρῳ ὀχυρῶματι διαφυγὼν καὶ λόγον αἰτήσας ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ μάγιστρος γενόμενος ἐν τοῖς Μαγγάνοις τηρούμενος διητᾶτο· δρᾶσαι δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὁμμάτων στερίσκεται. Βάρδαν δὲ τὸν Βοΐλαν ἀπέκειραν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικτεῖραντος. 27. Συμεῶν δὲ σὺν παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ τὴν Ἀδριανούπολιν παρακαθίσαντος καὶ ἰσχυρῶς πολιορκοῦντος, ἐπεὶ καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἐπίεζε κραταῖος καὶ οὐδαμῶθεν εἶχον ἐπισιτίσασθαι, προ 735 δεδώκασιν ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις. οὗτος δὲ ἦν ὁ τοῦ Μωρολέοντος υἱὸς ἢ μᾶλλον Θυμολέοντος, εἰπεῖν οἰκειοτέρως, ἀνὴρ τὰ ἄλλα κράτιστος καὶ τὰ πολεμικὰ περιβόητος, ὃς πλείστας ἀνδραγαθίας κατὰ Βουλγάρων ἐπεδείξατο· ὃν καὶ χειρωσάμενος ὁ Συμεῶν, μυρίαίς τε αἰκίαις τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινεν. καὶ Βουλγάρους τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἔφοδον ἀκηκοότες, τὴν πόλιν καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο. 28. Τοῦ δὲ Τριπολίτου Λέοντος μετὰ δυνάμεως πολλῆς τῆς νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης ὁ πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωϊμῶν ὁ Ῥαδινὸς αἰφνίδιον ἐπιπεσὼν αὐτοῖς πάντας ἀπώλεσε, μόνου αὐτοῦ τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος. 29. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνί, τῆς β' ἰνδικτιῶνος, πάλιν Συμεῶν ὁ Βούλγαρος πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν παραγενόμενος, καὶ δὴ ἐπιζητῶν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. ἔλαβον οὖν ὁμήρους ἀμφοτέρω, καὶ ἐξῆλθον, ὃ τε πατριάρχης καὶ Μιχαὴλ πατρίκιος ὁ Στυπιώτης καὶ Ἰωάννης μυστικὸς ὁ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ραίκτωρ διαβλη 736 θεὶς τῷ βασιλεῖ ἀπεκάρη. οἱ μὲν οὖν τῷ Συμεῶν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, αὐτὸς δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν θεάσασθαι ἠθέληεν. ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὴν τῶν αἱμάτων χύσιν. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ ὀχυρωτάτην κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέουσαν ἐν αὐτῷ προσορμίζεσθαι· καὶ περιφράξας αὐτὴν πάντοθεν προσέταξε διατείχισμα

μέσον γενέσθαι, ἔνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὀμιλεῖν. ἐπὶ τούτοις ἀποστείλας Συμεῶν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ναόν, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐδομήσατο, ἐνέπρησεν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίσι μετεώροις τὸν βασιλέα ἐξαπατῶν. καὶ παραγενόμενος ὁ βασιλεὺς ἅμα τῷ πατριάρχῃ ἐν Βλαχέρναις εἰς τὴν ἀγίαν εἰσῆλθε σορόν, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς εὐχήν, εἶτα καὶ πρηνῆς πεσὼν, δάκρυσι τὸ ἅγιον κατέβρεχεν ἕδαφος, τὴν πανάχραντον θεοτόκον ἀντιβόλων τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τοῦ ὑπερηφάνου Συμεῶν καρδίαν μαλάξαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. τὸ ἅγιον οὖν μαφόριον τῆς παναγίας θεοτόκου ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀνελόμενος ἐξῆι τοῦ ναοῦ, καὶ καταλαμβάνει τὸν ὠρισμένον τόπον. ἐνάτη δὲ ἦν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, πέμπτη δὲ τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα· καὶ τῇ τετάρτῃ ὥρᾳ παραγίνεται Συμεῶν, πλήθος ἄπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρᾶ 737 σπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὄπλων χροιά κεκοσμημένων, πάντων καταπεφραγμένων σιδήρῳ· οἱ μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμεῶν ὡς βασιλέα εὐφήμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφεστηκότες κατεθεῶντο τὰ δρώμενα. ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅτι τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὡς εἰς πλήθος φίλων χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ἀπῆι, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντίλυτρον. πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἀποβάθρα καταλαβὼν τὸν Συμεῶν ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ὀμηροὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρηνήσαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατήλθε Συμεῶν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεῶν "ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἶπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τοῦ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένοις. εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων 738 ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην, Χριστιανὸς ὢν καὶ αὐτὸς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὀμοπίστων Χριστιανῶν. ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, καὶ σήμερον μὲν ὑπάρχων, αὔριον δὲ εἰς κόνιν διαλυόμενος. εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασβέσει τὸ φρύαγμα. τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖθεν ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσῃς κριτῇ; εἰ πλούτου ἐρᾷς, ἐγὼ σε κατακόρως τούτου ἐμπλήσω. μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν, ἄσπασαι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοια, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσωνται τὸ Χριστιανοὺς ἀναιρεῖν· οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς αἶρειν ὄπλα καθ' ὀμοπίστων." (30) τοσαῦτα ὁ βασιλεὺς εἰπὼν ἐσίγησεν. ὁ δὲ Συμεῶν αἰδεσθεὶς τὴν τοσαύτην ταπείνωσιν καὶ τοὺς λόγους, κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους καὶ διαχωρισθέντες, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεῶν. ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν, διηγήσομαι, τεράστιόν τε ὃν καὶ τοῖς ταῦτα συγκρίνειν εἰδόσι παράδοξον. δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὀμιλούντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπτῆναι κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι καὶ παραυτίκα διαζευ 739 χθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθειν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην διαπτῆναι. τοῦτο ἀκριβῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες

οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους διαλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συμεῶν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστᾶσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν καὶ ταπείνωσιν, ἐξεθείαζέ τε αὐτοῦ τό τε εἶδος καὶ τὴν ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος. 31. Μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ' ἔστεψεν Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον. τὸν δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εὐνοῦχον ὄντα, ἐποίησεν κληρικὸν ὁ Νικόλαος καὶ σύγκελλον προχειρισάμενος, χειροτονεῖ δὲ ὑποδιάκονον. 32. Τῇ δὲ ιε' τοῦ Μαΐου μηνός, ἰνδικτιῶνος γ', τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ἔτη ιγ', καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ τῶν Γαλακρηνῶν. τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς εὐνοῦχος ὢν γίνεται πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ μυστικός καὶ παραδυναστεύων, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως φρονεῖν ἠλέγχθη, φυγῇ χρησάμενος ἐν τῇ τῆς Μονοκαστάνου ἀποκείρεται μονῇ. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ τοῦ Βοΐλα ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀποκείρεται. προβάλλεται δὲ ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Θεοφάνην πρωτοβεστίαριον παραδυνα 740 στεύοντα. γίνεται δὲ τότε σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικόν. ὡς πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτάνδρους καταπτωθῆναι. 33. Μηνὶ Μαΐῳ κζ', ἰνδικτιῶνος ιε', Ἰωάννης ὁ ἀστρονόμος εἶπεν Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ ὅτι ἡ ἰσταμένη στήλη ἐπάνω τῆς καμάρας τοῦ Ξηρολόφου καὶ ἐπὶ δυσμᾶς βλέπουσα τοῦ Συμεῶν ἐστὶ· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψεις, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν τελευτᾷ. ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψε· καὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, Πέτρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς εἶχεν· Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς προτέρας αὐτῷ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκειρε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμῖν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἐπιστολὴν ἐκομίσαντο Βουλγαρικὴν. (34) τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεῶν μαθόντες τελευτήν, οἱ τε Χροβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, κατὰ Βουλγάρων κινεῖν ἐβούλοντο· λιμοῦ δὲ μεγίστου μετὰ καὶ ἀκρίδων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπιέζοντος, ἐδεδίασαν καὶ μᾶλλον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. ὅθεν καὶ κατὰ Ῥωμανίαν ἐκστρατεύουσι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ καταλυμαίνονται. οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐξέλευσιν τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες περὶ εἰρήνης φροντίζουσι, καὶ ἀποστέλλουσι μοναχόν τινα Καλοκύριν ὀνομαζόμενον, Ἀρμενιᾶκὸν τῷ γένει· ὃς παρὰ τοῦ βασιλέως ἀσμενέστατα δεχθεὶς τὴν εἰρήνην ἐβεβαίωσε, καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι αἰτεῖται. σύμφωνα 741 τε ποιήσαντες εἰς τὸ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου τοῦ βασιλέως Μαρίαν, γράφουσι τῷ Πέτρῳ ἐλθεῖν. ἀποστέλλεται οὖν Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπαντῆσαι αὐτῷ καὶ ἀγαγεῖν μέχρι τῆς πόλεως. καὶ ἐλθόντες ἐν Βλαχέρναις, ὁ βασιλεὺς ἀπελθὼν κατησπάσατο αὐτόν· καὶ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες ὑπέγραψαν τὰ τε σύμφωνα νῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους. τῇ δὲ η' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός στέφεται. Πέτρος καὶ Μαρία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῶν Πηγῶν παρὰ Στεφάνου πατριάρχου. πάντων δὲ τῶν εἰθισμένων φαιδρῶς τελεσθέντων, οἱ Βούλγαροι ἔνστασιν οὐ μικρὰν ἐποίησαντο τοῦ πρότερον εὐφημεῖσθαι Χριστοφόρον, εἶτα Κωνσταντῖνον· ὃ καὶ ἐπένευσεν ὁ βασιλεὺς. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας λαμβάνει τὴν ἰδίαν γυναῖκα Μαρίαν ὁ Πέτρος, καὶ ἐπὶ Βουλγαρίαν πορεύεται. 35. Ἔρχονται πρέσβεις ἀπὸ Μελιτηνῆς, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἀπαλάσαθ. καὶ ὑποδεχθέντες παρὰ Ῥωμανοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, σύμφωνα τε εἰρήνης ποιήσαντες, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔκτοτε συνεστρατεύοντο Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Σαρακηνῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπινικίοις συνήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δεῖγμα τῆς 742 τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας.

τελευτήσαντος δὲ Ἀπολάσαθ ἄνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες, ἐκστρατεύσαντες οὖν κατ' αὐτῶν ὃ τε Δουξ τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκούας μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμάτων καὶ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· οἱ καὶ εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτηνὴν κατέστησαν καὶ τὰ περὶ αὐτήν, ὡς καὶ κουρατωρεῖαν ποιῆσαι ταύτην τὸν βασιλέα, καὶ πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκεῖθεν λαμβάνειν ἑτησίως. 36. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος ὁ πενθερὸς Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῶσαι. τοῦτον ἐξώρισαν τῆς πόλεως καὶ μοναχὸν ἐποίησαν. 37. Τῇ ιη' τοῦ Ἰουνίου μηνός, τῆς ἰνδικτικῶνος, τελευτᾶ Στέφανος πατριάρχης, κρατήσας ἕτη β' μῆνας ια'. τῇ δὲ ιδ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός ἄγουσι Τρύφωνα ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ. ὅθεν αὐτοῦ μὴ ἀνεχομένου ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ γενέσθαι ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, δόλω τοῦτον πείθουσι τῷ τρόπῳ τούτῳ. λέγουσι γὰρ μὴ βουλομένῳ συγκαταθέσθαι "οὗτος οὐκ οἶδε γράμματα, οὐδὲ γράψαι δύναται, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀνθίσταται." ὁ δὲ βεβαιῶσαι βουλούμενος αὐτοὺς ὅτι καὶ γράφει καὶ ἀναγινώσκει, αἰτεῖ χάρτην καὶ μέλαν. παρέχουσιν 743 οὖν αὐτῷ τόμον καινόν, καὶ κάτω που πρὸς τὰ τέλη ποιοῦσιν γράψαι "Τρύφων ἔλεει θεοῦ μοναχὸς καὶ πατριάρχης ἀρεσθεῖς καὶ στοιχῶν τοῖς προγεγραμμένοις ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα." τοῦτο λαβόντες χειροτονοῦσιν αὐτὸν πατριάρχην. γράφουσιν οὖν ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ πατριάρχου Τρύφωνος ὅπερ αὐτοὶ ἐβούλοντο· μεθ' ὃ καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ῥητοῦ χρόνου καταβιβάζουσιν αὐτόν, τοῦ πατριάρχου μὴ θέλοντος, ὅμως τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ πεισθέντα καὶ τὴν πλάνην μὴ φέροντα. τοῦτο δὲ γέγονεν διὰ τὸ εἰς μέτρον φθάζειν ἡλικίας ἤδη Θεοφύλακτον τὸν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱόν. 38. Τῇ δὲ κ' τοῦ αὐτοῦ μηνός χειμῶν ἀφόρητος γέγονεν, ὡς κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. ὅθεν καὶ γέγονε μέγας λιμός, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. ὅθεν βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν τοῦ ψύχους κατανοήσας, καὶ τὴν τοῦ λιμοῦ παραμυθησόμενος ἔνδειαν, ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψύχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι, καὶ ἄρκλας ἐν πᾶσι τοῖς ἐμβόλοις κατεσκεύασεν. ἀργυρίᾳ τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαῖα τριμήσια τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι διανέμεσθαι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα καθ' ἕκαστον μῆνα ἀργυρίου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας ιβ'. τρεῖς δὲ αὐτῷ πένητες καθ' ἑκάστην συνήσθιον, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσμα 744 τος ἑνός. τῇ δὲ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ μοναχοὶ ὁμοίως, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος ἑνός. ἦν δὲ καὶ τις τῶν παίδων ἀναγινώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ. φιλομόναχος δὲ εἰ καὶ τις ἄλλος ὢν, πᾶσι τοῖς ἀρετῆς ἀντεχομένοις μοναχοῖς τὰς ἑαυτοῦ πράξεις μετὰ δακρύων ἔλεγεν, τὰς τε ἐκκλησίας παντοίως ἐκόσμηι, καὶ τοῖς ἐν πᾶσιν ὄρεσι μοναχοῖς ρόγας ἐξαπέστειλε, τὰ τε μοναστήρια περιέθαλπε, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς διὰ θεὸν ἀποκαρεῖσιν ἢ καὶ ἐγκλείστοις οὔσι ρόγας τυπώσας οὐ διέλιπε δίδοναι. (39) ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν. Ἐπέθεντο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν. καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται ἐν τῇ φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει καὶ ἀναλαμβάνει τὸν Ἰωάννην. 40. Τῇ β' ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνός, κοσμίτης ἔπεσεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηδὸν ἰσταμένοις ἐκεῖσε κίοσι, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τοῦ φόρου ἔμβολον, καὶ ἐκάησαν τὰ κηρόπωλα καὶ τὰ γουνάρια μέχρι τῶν Ψυχῶν. 41. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνί, τῆς δ' ἰνδικτικῶνος, τελευτᾶ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ

πατρός αὐτοῦ. κατήγαγον δὲ καὶ τὸν πατριάρχην Τρύφωνα τὸν ῥητὸν χρό 745 νον τελέσαντα, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾶ. χηρεῦει δὲ ἡ ἐκκλησία χρόνον ἄ μῆνας ε΄ διὰ τὸ ἀτελὲς Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ Ῥωμανοῦ. 42. Βασίλειος δὲ τις Μακεδῶν πλάνος Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο. οὗτος συσχεθεὶς τῆς μιᾶς χειρὸς ἀλλοτριοῦται. εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπέσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας· καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, καὶ τροφήν πολλὴν ἀποθέμενος, μεγάλην κατὰ Ῥωμανίαν ἀνταρσίαν κινεῖ, προνομεύων καὶ λεηλατῶν τοὺς παρατυγχάνοντας. τοῦτον κρατήσαντες ἀνήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκαυσαν. 43. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς Ἰνδικτιῶνος, τῆς ἑορτῆς τῆς ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ ῥηθὴς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορευόντα· οἱ καὶ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναικὰ ἠγάγετο τὴν τοῦ Γαμαλᾶ θυγατέρα Ἄνναν, ἣτις ἅμα τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ τὸν τῆς βασιλείας ἐπέθετο. 746 44. Μηνὶ Ἀπριλλίῳ, Ἰνδικτιῶνος ζ', γέγονε πρώτη ἐκστρατεία τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμανίας· καὶ κατατρέχουσι μέχρι τῆς πόλεως, καὶ λεηλατοῦσι πᾶσαν Θρακίαν ψυχῆν. ἀποστέλλεται οὖν ὁ πατρικίος Θεοφάνης καὶ πρωτοβεστιάριος, καὶ ποιεῖ καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν. 45. Τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἠγάγετο Ῥωμανὸς γυναικὰ τῷ τελευταίῳ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοῦνομα Ἐλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἣς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ ἑτέραν τούτῳ συνέζευξεν γυναικὰ, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μάμω ἐκείνου, Θεοφανῶ λεγομένην. 46. Τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς οἱ καὶ Δρομίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων ὄντες, κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδες δέκα. πέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοφάνης μετὰ πλοίων. καὶ τὸν στόλον εὐτρεπίσας αὐτοὺς ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ πλησίον τοῦ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ φάρου ἐγένοντο (φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυμά τι ᾧ πυρρὸς ἐπιτίθεται πρὸς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις, Εὐξείνιος δὲ Πόντος κατὰ ἀντίφρασιν καλεῖται· κακόξεινος γὰρ ἐλέγετο διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε ληστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομάς, οὓς φασιν ἀνελῶν Ἡρακλῆς, ἀδείας τυχόντες οἱ παροδίται τοῦτον Εὐξείνιον ἐπωνόμασαν) ἐν τῷ Ἰερῷ λεγομένῳ, ὃ τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφε διὰ τῶν τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων ἐκεῖσε διερ 747 χομένων αὐτόθι ἀνιδρύσαι μὲν ἱερόν, αὐτὸς ἀθρόον τούτοις ἐπέθετο, καὶ τὰ μὲν πλείστα πλοῖα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς φυγὴν ἐτρέπησαν. ὅθεν καὶ τελείας τροπῆς γενομένης τὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτῶν αὐτανδρα κατέδυσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ δὲ περιλειφθέντες εἰς τὸ τῆς ἀνατολῆς μέρος, εἰς τὰς Ῥογάς λεγομένας, κατέπλευσαν. καὶ ἐπεὶ σύνταγμα πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ἀπέστειλαν χρεῖων ἕνεκα, ἐντυγχάνει τούτοις Βάρδας ὁ Φωκᾶς· καὶ γὰρ ἀποσταλεὶς ἦν ἐπὶ τούτῳ μετὰ ἰπέων ἐκκρίτων, παρατρέχων αὐτούς, καὶ κατέσφαξεν ἅπαντας. ἀλλὰ καὶ ὁ Κουρκούας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἀνατολῆς στρατεύματος κατελθὼν τοὺς ὑπολειφθέντας εὐρίσκων ἀπέκτεινεν. πολλοὺς δὲ τόπους καὶ ναοὺς ἐνέπρησαν, καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ῥωμαίους τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν τοὺς δὲ τῇ γῆ προσεπήγνουον, τοὺς δὲ τοῦ κλήρου, ὀπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες, ἥλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἐπήγνουσαν. χειμῶνος δὲ ἤδη καταλαμβάνοντος, καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα βουλόμενοι ἀπελθεῖν, τὸν στόλον λαθεῖν ἐσπούδαζον. νυκτὸς οὖν ἐκπλεύσαντας ὁ πατρικίος Θεοφάνης τούτους ὑπήντησε. καὶ εὐθὺς δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται καὶ πλείστα πλοῖα βυθίζονται. ὀλίγων δὲ μετὰ πλοίων

περισωθέντων καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντων ἀκτῇ, νυκτὸς ἐπελθούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ μετὰ νίκης μεγάλης ὑποστρέψας ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη. 748 47. Τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνί, τῆς α΄ ἰνδικτιῶνος, πάλιν ἦλθον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως· ὁ δὲ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς μετ' αὐτῶν ἐποιήσατο, ὅθεν καὶ ἐπὶ χρόνους ε΄ ἡ εἰρήνη διεφυλάχθη. 48. Τῇ δὲ β΄ ἰνδικτιῶνι, Πασχάλιος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Λαγουβαρδίας ἀποστέλλεται πρὸς ῥῆγα τῶν Φράγγων, ἀγαγεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Ῥωμανῶ τῷ Κωνσταντίνου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ υἱῶ εἰς νύμφην. ἦν καὶ μετὰ πλούτου πολλοῦ ὁ Πασχάλιος ἀνήγαγεν· καὶ γέγονεν ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ΄. ἦτις καὶ ἔζησε μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ ἔτη ε΄, καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ. 49. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς δ΄ ἰνδικτιῶνος, ἀνέμου βιαίου καὶ σφοδροῦ πνεύσαντος οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἰπικῶ ἐξ ἐναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου Δῆμοι κατέπεσον, καὶ συνέτριψαν τὰ ὑποκάτω αὐτῶν βάθρα καὶ στήθεα. χρόνου δὲ διελθόντος τῷ αὐτῷ μηνί τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον. 50. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἧ τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος, οἱ οἰκῆτορες ταύτης πρὸς τὸν βασιλέα διαπρεσβεύουσι Ῥωμανὸν τοῦτο παρέχειν, εἰ τὴν πολιορκίαν λύσειεν. ὅπερ καὶ γέγονε· καὶ χρυσόβουλλον ἐδόθη μὴδ' ἔτι ὑπὸ Ῥωμαίων τὴν χώ 749 ραν αὐτῶν ληΐζεσθαι. τοῦ δὲ ἀγίου ἐκμαγεῖου ἀποσταλέντος, ἀπήντησεν αὐτῷ Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὕμνωδίας κατὰ τὸν Σάγγαριν ποταμόν. τῇ δὲ ιθ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε. τοῦ δὲ βασιλέως ὄντος ἐν Βλαχέρναις κάκειθεν αὐτὸ προσκυνήσαντος, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοί, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ πάσῃ, καὶ τοῦ λαοῦ προπορευομένου μετὰ φωταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ θεοῦ ἀγίας σοφίας πεζοὶ τοῦτο διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνήγαγον. 51. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Ἀρμενιὸν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεφοιτήκει, παῖδες συμφυεῖς ἄρρενες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρός καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες ἀλλήλοις ὑπῆρχον, ἀντιπρόσωποι. οἱ ἐπὶ πλείστον ἐν τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαισίον τι τέρας ἐθαυμάζοντο· ὅθεν καὶ ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς τῆς πόλεως ἐξηλάθη. πάλιν δὲ ἐπὶ τῆς μονοκρατορίας τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου εἰσῆλθε. καὶ ἐπειδὴ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροὶ τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκριμένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι. ἀλλὰ καὶ οὗτος τρεῖς ἡμέρας ἐπιβίους ἐτελεύτησεν. 750 52. Ἐν πᾶσι μὲν οὖν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ βασιλεὺς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσεβε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ἐπεφύκει Θωμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια τό τε τῆς διακρίσεως εὐθὺ καὶ τὸ τοῦ προσώπου χάριεν τὸ μέτριόν τε τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ ἤθους· τὸν μὲν γὰρ λόγον εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος πάγιον καὶ σταθερόν, τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν καὶ ταπεινόν. τοῦτον δὲ τὸν ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα, ὡς ἂν τις εἴποι, τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ῥυθμίζοντα. οὗτος πολλὰ παρήνει τῷ βασιλεῖ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἔαν εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἡλίου, τιμωρίαν ἐκτίσας ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων παρανομίας. ὃ καὶ γέγονε. καὶ γὰρ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τούτων, πάντων καθιστορούντων τὸν ἄχραντον χαρακτῆρα ἐν τῷ ἀγίῳ ἐκμαγεῖῳ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἔλεγον οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως μὴ βλέπειν τι ἢ

πρόσωπον μόνον, ὁ δὲ γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ἔλεγεν βλέπειν ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα. πρὸς οὓς καὶ εἶπεν ὁ ἀοίδιμος Σέργιος "καλῶς ἀμφοτέροι εἶδετε." οἱ δὲ ἀντέφησαν "καὶ τί σημαίνει ἐκάστου τούτου ἢ διαφορά;" ἀπεκρίθη "οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ προφήτης λέγει, ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιούντας κακὰ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐ 751 τῶν." τότε ἀκούσαντες ἐκεῖνοι θυμοῦ ἐπλήσθησαν καὶ κατ' αὐτοῦ ἐβουλεύοντο. ὅθεν δὴ καὶ τοῦ παλατίου κατάγουσι τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐξορίζουσιν. ἀλλὰ δὴ καὶ πάλιν αὐτὸν εἶχεν ἐκεῖ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. συνῆν τούτῳ καὶ Πολύευκτος ὁ εὐλαβέστατος μοναχός, τὰ εἰκότα παραμυθούμενος, ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος αὐτὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως προχειρίζεται. εἰσοικίζεται δὲ καὶ οὗτος παρὰ Σεργίου τοῦ εἰρημένου εὐλαβεστάτου μοναχοῦ Ῥωμανῶ τῷ βασιλεῖ τρόπῳ τοιῷδε. τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συχνότερως νοσοῦντος, παρεκάλει Ῥωμανὸς τὸν Σέργιον γενέσθαι πατριάρχην. ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς τοῦτο ἀπαρνούμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἠναγκάζετο. καὶ ποτέ φησιν "ἔχω, δέσποτα, εἰ θέλεις, πατριάρχην, ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ χρησιμεύοντα, ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίαν." ὁ δὲ "ἄς ἴδω αὐτόν." ἔρχεται μετὰ τοῦ Σεργίου καὶ ὁ Πολύευκτος· καὶ ὡς εἰσηλθὼν ἀμφοτέροι εἰς τὸν βασιλέα, αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς καθέζεται ἐπὶ τῆς κλίνης, συγκαθέζεται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σέργιος· τὸν δὲ Πολύευκτον εἰς σκάμνον ἐκάθισαν. ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς χρήσιμόν τι γραφικὸν τῷ Πολυεύκτῳ, σκοπῶν ἐπὶ τὸ ἀκοῦσαι ποσῶς τὴν λαλίαν αὐτοῦ, ὡς ἔθος τοῖς ἀνθρώποις. ὁ δὲ ὀξύθυμος ὢν αὐστηρῶς πως καὶ ἀποφαντικῶς ἀπεκρίθη τραχεῖα τῇ φωνῇ "ὁ καθεζόμενος μετὰ τῆς βασιλείας σου ἐν τῇ κλίνῃ σου ἐρμηνευσάτω 752 αὐτός." καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς εὐθύς τὸν λόγον ὡς φθόνου βέλος ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος τῷ φυσικῷ φρονήματι τὸν λόγον ὑπαμβλῦναι θέλων ρίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας Πολυεύκτου, καὶ "εὐξαί ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ ἅγιε" λέγει, "ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἀτακτῶν οὐκ ἠσθανόμην." τοῦ δὲ βασιλέως πυθομένου "διὰ τί οὕτως ἐποίησας;" ἔφη "ὅτι οὕτως ὀφείλει ποιεῖν ὁ προϊστάμενος, καὶ μάλιστα ἐκκλησίας, καὶ μὴ κατὰ προσωποληψίαν τι ποιεῖν." ἔκτοτε οὖν οὐκ ἐπέισθη ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ βασιλέως τὸ σύνολον καθεσθῆναι. 53. Στέφανος τοῖνυν ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἐπαναστὰς τῷ πατρί, συμβούλοις τε χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαριανῶ καὶ Βασιλείῳ τῷ λεγομένῳ Πετεινῶ καὶ Μανουήλ τῷ Κουρτίκῃ, συνειδόντων αὐτῷ καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων, ἐπεὶ μακρῶ γήρει καὶ νόσῳ τρυχόμενον εἶδεν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπακριβωσάμενον (καὶ ἄνακτα πρῶτον τὸν πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον προσδιωρίσατο καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου υἱοὺς) καὶ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς ἐξασφαλίσάμενον ὡς εἶπερ τῷ πρώτῳ βασιλεῖ κατὰ τι πταίσειαν, καθαιρεῖσθαι παραυτίκα τῆς βασιλείας, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρεν μοναχόν. 753 Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρὸς, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', ἰνδικτιῶνος γ', ἐν ἔτει υνδ'. ὃς παραυτίκα Βάρδαν τὸν Φωκᾶν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων. τὸν δὲ Πετεινὸν πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκε, τὸν δὲ Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας, οὕστινας ὁ θεὸς συντόμως ἐπεξῆλθεν ὡς εἰς χριστὸν κυρίου παροινήσαντας· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες, ὡς ἕκαστος αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸν βίον ἀπέρρηξαν. 2. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος ὑποπεύσας Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς ἀνταδέλφους, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται, ὅπερ ἦν εἰκός, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; λέγεται γὰρ ὅτι φθείρουσιν ἦθη χρηστὰ

ὀμιλῖαι κακαί. τῶν ὀμαιμόνων τί γίνεται; ἐστίασας αὐτοὺς καὶ φιλοφρονήσας, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀνήρπασαν τούτους οἱ πρὸς τοῦτο εὐτρεπισμένοι, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιώρισαν κληρικούς ποιήσαντες. μετ' ὀλίγον δὲ τὸν ἴδιον πατέρα αὐτῶν αἰτησάμενοι ἰδεῖν μοναχὸν ὄντα, πένθει ἀφορήτῳ κατεχόμενοι. ὁ δὲ ὀμοίως ὀδυρόμενος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγγετο "υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν." εἶθ' οὕτως ἐξορίζονται, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον, εἶτα εἰς Ῥόδον, ἔπειτα εἰς Μιτυ 754 λήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἧ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν φυλασσόντων αὐτὸν σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱόν, τὰ βασιλικά πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν ἐποίησεν Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης. ὀμοίως καὶ Θεοφάνην πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον ἐξώρισε, καὶ Γεώργιον πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρναν καὶ Θωμᾶν πριμικήριον, οὓς δείρας καὶ κουρεύσας καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισε διὰ τὸ φωραθῆναι αὐτοὺς καιροσκοπεῖν τοῦ εἰσαγαγεῖν πάλιν τὸν Ῥωμανὸν ἐν τῷ παλατίῳ. 3. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς ἰνδικτικῶνος, ἐπιβουλῆς γενομένης εἰς τὸν Στέφανον ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπεὶ παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου ἐμηνύθη, πάντων κρατηθέντων τῶν μὲν τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὠτα ἀπέτεμε, τοὺς δὲ δαρμῶ ἀφορήτῳ ὑπέβαλεν καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισε. 4. Τῇ δὲ κε' τοῦ Ἰουλίου μηνός, τῆς ἰνδικτικῶνος, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευτᾷ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ. (5) μετὰ γοῦν τὸ μόνον καταλειφθῆναι τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, προεχειρίσατο Βασίλειον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. οὗτος δὲ ἦν ἐχέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐν πᾶσιν ὑπηρετῶν 755 αἰσίως καὶ πρεπόντως. τότε καὶ ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωστήσας καὶ ὑπ' αὐτῆς κυριευθεὶς ἐτελεύτησεν, κρατήσας τῆς ἐκκλησίας ἔτη κδ'. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀνωτέρω εἰρημένος Πολύευκτος μοναχός, τίμιος ἀνὴρ καὶ ἀγιώτατος. 6. Τότε καὶ ἀποστολικῶν ἐσθῆτων ἀποκεκρυμμένων ἐν τινὶ γωνίᾳ τῆς πόλεως δηλωθεισῶν τῷ βασιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενος αὐτάς, τῷ μεγάλῳ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἀπεθησαύρισε ναῶ. καὶ τὰ λείψανα τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἃ καὶ μερισθέντα τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἐτέθησαν, τὰ δὲ ἐν τῷ ναῶ τῆς ἀγίας μάρτυρος Ἀναστασίας. 7. Ὁ τοῖνυν βασιλεὺς διὰ τὸ τὸν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκᾶν λεγόμενον, εἰς γῆρας ἐλάσαι καὶ ἀδυνάτως πρὸς τοὺς κόπους ἔχειν. τοῦ δομεστικάτου ἀποκινεῖ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πατρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ὡσαύτως καὶ πατρίκιον Λέοντα, τὸν τούτου ἀτάδελφον, στρατηγὸν τῶν δυτικῶν προχειρίζεται. γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου Θωμᾶ, ὡς καῖναι τὸν ἔμβολον τὸν πρὸς τὴν Σιδηρᾶν πόρταν. 8. Ἰστέον δὲ ὅτι τῷ ιδ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντῖνου τοῦ πορφυρογεννήτου (δεκαπέντε γὰρ ἐκράτησεν) ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, υἱὸς δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. τῶν δὲ Τούρκων καταδραμόντων μέχρι τῆς πόλεως ἐν τῇ ἑορτῇ 756 τοῦ πάσχα, καὶ ληϊσαμένων πᾶσαν τὴν Θράκην, καὶ πραῖδαν πολλὴν λαβόντες, ὁ βασιλεὺς εὐθύς τὸν πατρίκιον καὶ δομέστικον τῶν ἐξκουβίτων Πόθον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελλαρίων καὶ τοῦ Ὀψικίου καὶ Θρακησίου κατὰ πόδας αὐτῶν ἐξαπέστειλεν· οἱ καὶ νυκτὸς ἐπιπεσόντες κατέσφαξαν αὐτούς, λαβόντες καὶ τὴν πραῖδαν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν. 9. Φασὶ δὲ ὅτι εἰς τὴν γέννησιν τοῦ πορφυρογεννήτου λαμπρὸς ἀστὴρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ', καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ κοιμήσει καὶ ἐξόδῳ αὐτοῦ ἀστέρα φανῆναι ἀμαυρὸν ἔχοντα φῶς. τελευτᾷ οὖν νοσήσας, πεποικῶς βασιλέα τὸν υἱὸν

αὐτοῦ Ῥωμανόν, καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀγίων ἀποστόλων μετὰ Λέοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιάν, εὐόφθαλμος, χαροπὸς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, γρυπὸς ἦτοι ἐπίριν, μακροπρόσωπος, μακροτράχηλος, εὐρὺς τοὺς ὠμούς, φιλοτράπεζος, φίλοινος, ἡδὺς τοῖς λόγοις. ἔζησε δὲ χρόνους νέ', καὶ ἐτελεύτησε μηνὶ Νοεμβρίῳ ἰε', ἰνδικτιῶνος ', ἔτους υν', καταλείψας αὐτοκράτορα Ῥωμανόν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μεθ' Ἑλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Κόσμου ἔτος υν', θείας σαρκώσεως ἔτει ν', Ῥωμαίων βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ' μῆνας γ' ἡμέρας ε'. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν 757 νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχροος, εὐόφθαλμος, ἐπίριν, χαροπός, γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, ὄρθιος ὡς κυάρισσος, εὐρὺς τοὺς ὠμούς, ἥσυχος καὶ προσηνής. καταλειφθεὶς δὲ αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου ἐτῶν ὦν κά', σὺν Βασιλείῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐνιαυσιαίῳ ὄντι καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ τῇ συνεύνω αὐτοῦ Θεοφανῶ. καὶ παρευθὺ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασι μεγίστοις ὑπερανεβίβασε καὶ δώροις καταπλουτίσας τοῦ παλατίου κατήγαγεν, ἐξελέξατο δὲ καὶ προέκρινε παραδυναστεύοντας καὶ πρώτους τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον ἐποίησεν τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην τὸν Χοινὸν πατρίκιον καὶ μέγαν ἐταιρειάρχην προεβάλετο, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἑπαρχὸν πόλεως ἐχειροτόνησεν καὶ μετὰ βραχὺ πατρίκιον καὶ γενικὸν λογοθέτην. τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν [Αγάθην] καὶ Θεοφανῶ καὶ ἄνναν, ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κατήγαγε δόμων, καὶ εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τὸν λεγόμενον Κανικλείου, ἐν ᾧ καὶ Σοφία Αὐγοῦστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως γαμετὴ ἦν ἀποκεκαρμένη, ἐπήγαγεν, καὶ μετὰ διίππευσιν ἡμερῶν εἰς τὸ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν. τὴν δὲ Ἀγάθην εἰς τὸ ἰδρυνθὲν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου αὐτοῦ ἀπέστειλεν, καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐταῖς ἅ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο. τὸν δὲ δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξέπεμψεν. ὡσαύτως καὶ 758 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρίκιον Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησεν. καὶ αὐτὸς ἦν εὐφραϊνόμενος ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ὅλου ἀβροδίαίτος τυγχάνων. ἐγέννησε καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν· ὃς καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐστέφθη παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἀγίας Σοφίας. ἡ δὲ Αὐγοῦστα Ἑλένη ἐν τῷ παλατίῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ, ἕως ἀρρωστήσασα κατὰ τὴν 13' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τέθνηκεν· καὶ κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως, ἐν λάρνακι πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτῆς. 2. Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατείας πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως πλοίων πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς εἰς τὴν Κρήτην ἀπέστειλεν, ἥτις ὑπὸ Ῥωμαίους μὲν ἦν τὸ πρότερον, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἰσπανίας ἀνελθόντων Σαρακηνῶν διὰ τὸ τηρικαῦτα ἀσχολεῖσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα εἰς τὴν τυραννίδα καὶ στάσιν τοῦ ἀντάρτου Μωροθωμᾶ τοῦ συντρόφου Μιχαὴλ, ὡς γενέσθαι τὴν ταύτης νήσου

κράτησιν, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς πάλιν ἐπορθήθη παρὰ Νικηφόρου μαγίστρου καὶ δομεστικῶν Φωκᾶ, ἔτη ρνη'. ὑπῆρχον δὲ χελάνδια μετὰ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς β', δρόμωνες α', καράβια καματηρὰ σιτάρην ἔχοντα καὶ ὄπλα πολεμικὰ τζ'. ἀπάρας οὖν τῆς βασιλίδος Νικηφόρος ὁ δομέστικος, καὶ τὰ Φύγελα καταλαβὼν, ἐφρόντιζεν 759 ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτῷ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἴη καὶ προσορμίζοιτο. σπουδῆ οὖν τὴν νῆσον καταλαμβάνουσιν· καὶ ἀποβάντων τῶν νηῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκεύασαν. τούτων οὕτως παρακαθεζομένων τῇ νήσῳ, καὶ ἀπίρου χειμῶνος καὶ ὑετοῦ καὶ κρύους γενομένου, καὶ τῶν σιτίων δαπανηθέντων, καταναρκήσαντες οἱ

τοῦ στρατοῦ οἴκαδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. ὁ δὲ συνετώτατος Νικηφόρος καὶ δοῦξ τῆ τῶν λόγων ἠδύτητι τούτους κατέσχεν. μαθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔνδειαν τοῦ στρατοῦ ἐπισιτισμὸν παντοίων τροφῶν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον μῆνα πολεμοῦ κροτηθέντος σφοδροῦ καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ κάστρον. 3. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β' ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομίσματι μόδιοι δ', ἡ δὲ κριθὴ μόδιοι '. οὐ πολὺς οὖν χρόνος παρήλθε, καὶ εὐθύς γέγονεν ὁ σίτος μόδιοι η', ἡ δὲ κριθὴ μόδιοι ιβ'. 4. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ Πετεινὸς ὑπὸ τινων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος· ὅστις ἐν ἐξορίᾳ παρεπέμφθη, ἐν ἧ καὶ τελευτᾷ. ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἄλωσιν ἐδόξασε τὸν θεόν. μετ' οὐ πολὺν δὲ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν Νικηφόρος κελεύσει τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε πεζῇ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἵπποδρόμιον, ἅμα τῷ ἀμηνᾷ Κρήτης τοῦ λεγομένου Κουροπαλάτου καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολᾶς 760 λευκὰς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν. καὶ ὁ μὲν μάγιστρος τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἠξιώθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ ἀμηνᾶς δὲ πλεῖστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον παρὰ τοῦ βασιλέως λαβὼν σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη. εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς βαπτισθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν μάγιστρον αὐθις κατὰ τὴν ἐψῶν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ. ὁ δὲ ἀπελθὼν πρῶτον μὲν τὸν Χέλεπε κάστρον παρέλαβε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγή.